

ФОНДАЦИЈА ОТВОРЕНО ОПШТЕСТВО - МАКЕДОНИЈА
МАКЕДОНСКИ ЦЕНТАР ЗА ЕВРОПСКО ОБРАЗОВАНИЕ

ЕВРОПСКИ РОЗОВИ ОБЛАЧИЊА (EUROPEAN PINK CLOUDS)

Компаративна анализа на извештаите на
европската комисија 2009-2012

октомври 2012

Европски розови облачиња (european pink clouds)

Компаративна анализа на извештаите на Европската комисија 2009-2012

Издава:

Фондација Отворено општество – Македонија

За издавачот:

Владимир Милчин, Извршен директор

Подготвил:

Македонски центар за европско образование
Фондација Отворено општество – Македонија

Ликовно-графичко обликување:

Бригада дизајн

Печат:

Пропоинт

Тираж:

300 примероци

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

341.171.071.51(4-672ЕУ:497.7)"2009/12"(047)

ЕВРОПСКИ розови облачиња = European pink clouds : компаративна
анализа на извештаите на Европската комисија : 2009-2012. - Скопје :
Фондација отворено општество - Македонија, 2012. - 129 стр. ; 21 см

ISBN 978-608-218-159-2

а) Европска унија - Прием во членство - Македонија - 2009-2012 -
Извештаи б) Македонија - Зачленување - 2009-2012 - Извештаи
COBISS.MK-ID 92409610

ЕВРОПСКИ РОЗОВИ ОБЛАЧИЊА (EUROPEAN PINK CLOUDS)

TO WHOM IT MAY CONCERN

Оваа компаративна анализа на извештаите за напредокот на Република Македонија дава преглед на забелешките и проблемите нотирани од Европската комисија за периодот 2009-2012 година. За подобро да се согледа темпото со кое Република Македонија се приближува или оддалечува од Европската унија наодите се систематизирани со три бои и тоа: 1) Со стандардна боја и и фонт се обележани новите забелешки од годинашниот извештај; 2) Со задебелен фонт се обележани наодите кои се повторуваат барем во еден од претходните извештаи; 3) И, со розова боја со задебелен фонт се обележани проблемите кои се повторуваат во минатите две и/или повеќе години. На пример, во поглавјето 23 (Судство и темелни права) за првпат се споменува фактот дека „Сегашниот број на судии (678) е поголем за повеќе од 50% од европскиот просек во однос на бројот на населението, а судскиот буџет е еден од највисоките процентуално во однос на БДП по глава на жител.“ Затоа, оваа забелешка ја обележавме со стандардна боја и фонт. Од друга страна, коментарот: **„Огроман дел од рекламните кампањи спонзорирани од Владата се доделени на медиуми кои ја поддржуваат Владата“**, во делот на Слобода на изразување, во Политичките критериуми, е показател дека истиот проблем бил нотирани и лани, поради што е обележан со задебелен фонт. И конечно, со со розова боја со задебелен фонт е обележан коментарот: **„Не е воспоставен формален механизам за соработка меѓу ДЗР и Собранието, посебно во врска со проследувањето на извештаите за ревизија.“**, што може да се најде во поглавјето 32 (Финансиска контрола), бидејќи се провлекува во повеќе од два извештаја.

Исклучок од ова правило е делот на Економските критериуми каде што се користат само две бои (розова и стандардна боја) поради спецификите на материјата што се обработува. Со стандардна боја се означени констатциите и новите состојби, а видувањата на ЕК кои ги одразуваат негативните тенденции се обележани со розова боја.

Оваа компаративна табела ги содржи и задачите од Пристапното партнерство што Република Македонија треба да ги исполни и според кои Европската комисија го цени напредокот на државата. Оттука, се добива појасна претстава

за тоа која е вистинската динамика на пристапување кон Европската унија.

И годинава во компаративната анализа ги вградивме и нашите согледувања во форма на коментари со надеж дека ќе ви помогнат да создадете своја слика.

Целокупната анализа наведува на следните општи заклучоци:

1. Пристапниот дијалог на високо ниво (ПДВН) успеа да ја врати европската интеграција во реформската агенда на Република Македонија. Ги поздравуваме и дополнителните напори на ЕК насочени кон изнаоѓање на решение за спорот со името со Република Грција со надеж дека конечно ќе се одблокираат европските интеграции. За жал, анализата на „розовите“ страници на, според Владата најпозитивниот Извештај досега, покажува уште „порозови“ наоди и тенденции. Исто така покажува дека проблемот со името не е единствениот проблем кој стои на патот на македонските евроинтеграции. Ако трезвено ги погледнеме деталите неодминливо ќе заклучиме дека враќањето на европската агенда е повеќе на реторичко и симболичко ниво (наместо меѓусебни напади Груевски и Филе пишуваат заеднички колумни или Владата повеќе не шири евроскептицизам) отколку на реално и суштинско ниво (решавањето на проблемите во судството, справување со корупцијата и намалување на невработеноста и сиромаштијата). Незалудно оваа анализа ја насловивме како „Европски розови облачиња“. Од компаративната анализа станува очигледно дека Македонија има сериозен проблем со напредокот во реформите
2. Забелешките од клучните поглавја кои ги коментираат реформите укажуваат на тоа дека во Македонија постои суштински проблем со непочитување на независноста на институциите и регулаторните тела, принципот на поделба на власта и принципите на пазарна економија. Не само што ваквата ситуација е крајно неповолна за спроведување на какви било реформи, туку и го прави самиот систем неодржлив.

- На пример, иако Државниот завод за ревизија е една од најпрофесионалните институции во државата, Собранието сè уште нема донесено механизам за разгледување на неговите извештаи за трошење на јавните пари на редовна основа. За првпат годинава ЕК изречно бара Советот за радиодифузија да ја докаже својата независност и транспарентност, што се наметна како потреба по зголемувањето на број на неговите членови. Агенцијата за електронски комуникации недоволно креира вишок пари создавајќи бариери за влез во пазарот кои ги троши надвор од надлежностите, по налог на Владата, со што си го поткопува авторитетот. Од судството се бара заштита на мандатот на судиите преку воведување на јасни, прецизни и предвидливи основи за избор и разрешување, со што имплицитно се признава дека постојат политички притисоци. Во делот на економијата, воведената задолжница е доказ дека сите економски оператори се еднакви, освен Владата која е поеднаква. Непостоенето на стратегии и програми и овозможува на Владата да троши јавни пари спротивно на законот според за само нејзе јасни приоритети. Постои тенденција од страна на Владата формално или ефективно (во практика) да ги контролира сите институции кои имаат каква било моќ, а според нивните надлежности треба да бидат независни контролори на власта. Сите програми и акциски планови на Државната комисија за спречување на корупцијата немаат кредибилитет, бидејќи не се поддржани од Владата. Слична е состојбата со Комисијата за верификација на фактите која работи со закон чии „уставност и пропорционалност“ се сомнителни. Заеднички именител на бројни институции и тела кои треба да ја контролираат власта е финансиската зависност која создава простор за контрола, кој Владата често го користи.
3. Ако лани забележавме дека Македонија не умее да ги искористи европските пари и дека постои опасност да се изгубат дел од испрограмираните ИПА средства, годинава состојбата е влошена. Имено, ЕК предупредува дека оперативните структури не функционираат како што треба, па дури и дека назадуваат по пренесувањето на управувањето со парите на националните структури. Поради ова постои опасност Македонија да го изгуби правото сама да управува со европската помош. Доколку тоа се случи, губењето на парите ќе стане ирелевантно. Освен тоа, Македонија минимално ги користи и другите фондови како што се: 1) Инвестициската рамка за Западен Балкан (WBIF); 2) Програмата за конкурентност и иновации (ЦИП); 3) Седмата рамковна програма (ФП7). Од друга страна, Македонија драматично ја зголеми својата задолженост како дома така и на меѓународниот финансиски пазар со кредити кои немаат врска со европската реформска агенда, туку служат за спроведување на проекти за декорација на главниот град.
4. Гледајќи ги општите оценки за извештајот и анализата на целите утврдени со ПДВН (особено оние презентирани во Стратегијата за проширување 2012-2013), првиот впечаток е дека Македонија постигнала напредок во сите пет точки (медиуми, владеење на правото, јавна администрација, избори и пазарна економија). Меѓутоа, при деталната анализа на Извештајот забележавме „балансирано претумбување“ на наодите од едно поглавје во друго, но не и нивно премолчување. На пример, во делот на политичките критериуми за политиките на антикорупција нема никаков коментар за работатата на ДКСК, што не ја спречило Комисијата во поглавјето 23 (Судство и темелни права) да ги изнесе своите негативни забелешки за работатата на ова тело. Целта на ваквото розово толкување на наодите се должи на обидот на ЕК да го убеди Советот на ЕУ дека Македонија конечно мора да добие датум за почеток на преговори, што е за поздравување. Но, од друга страна, тоа не ни дава право да бидеме толку задоволни. Напротив, не смееме да дозволиме ова да послужи за аргумент за затворање на сите критични теми во општеството кои заслужуваат дебата базирана на анализа.
5. Интересен е начинот на кој Извештајот ги третира меѓуетничките односи. Секоја година Извештајот се занимава со некаков меѓуетнички инцидент. Впрочем, Комисијата за односи меѓу заедниците произлезе од исполнување на барање на ЕК во 2008 година за да ги решава ваквите инциденти во рамките на институциите. Годинава меѓуетничките односи преку Законот за бранители се отсликуваат во политичките критериуми (Собранието и Малцинските права), но исто така и во поглавје 23 (Судство и темелни права), а за првпат отсутнуваат од поглавјето 26 (Образование и Култура). Изненадува тоа што ЕК меѓуетничките односи во овој Извештај ги разгледува во делот на Владата притоа фалејќи ја Владата за „зрелото постапување“ со меѓуетничките инциденти. Наш став е дека меѓуетничките односи се премногу чувствителни и битни за оваа држава за да се предмет на политичко пазарење.

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ИЗВЕШТАИТЕ ЗА НАПРЕДОКОТ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА 2009-2012.

ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИУМИ			
Пристапно партнерство - Натамошно спроведување на охридскиот Рамковен договор, особено во однос на градење интернетичка доверба.			
КОМЕНТАР – Меѓуетничката доверба е дел од Пристапниот дијалог на високо ниво. Овој приоритетот од ПДВН е дел од областа на Владеење на правото и темелни права и гласи „Подобрување на дијалогот меѓу заедниците“. Во Извештајот за напредокот 2012 се третира во деловите Човекови права и малцинства, односно Судство и темелни права каде што се наоѓаат и нашите коментари.			
Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
		- Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување.	- Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување. - Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за Охридскиот Рамковен договор.

ПАРЛАМЕНТ

Пристапно партнерство – Идни избори да бидат во согласност со Законот за избори, Веднаш да се донесат одлуки за сите изборни неправилности и истите да се казнат, Да се зголеми капацитетот на Собранието со повеќе ресурси.

КОМЕНТАР – И оваа година се инсистира на исполнување на клучните меѓународни стандарди за одржување на фер и демократски избори. Сепак, се доцни со донесувањето на Изборниот законик кој според Патоказот требаше да се донесе до 30.09.2012, но тоа не е нотирано во Извештајот. Индикативно е што ЕК, несвојствено за нејзината методологија на изготвување на Извештајот за напредокот, закони кои се во фаза на собраниска расправа ги прикажува како постигнат резултат. За жал, новините во Предлог-законот за изменување и дополнување на Изборниот законик не ветуваат дека ќе воведат ред во надзорот на финансирањето на изборните кампањи. Во Предлог-законот спорни се речиси сите одредби, но спорно е самото образложение дека измените ќе се прават само во оној дел кој се однесува на претстојните локални избори, со изговор дека се „оценило дека има доволно време до наредните парламентарни избори“. Крупните повеќегодишни проблеми во функционирањето на Собранието како законодавна власт остануваат. Нема институционална завршица на инцидентот од 2010 година. Етичкиот кодекс на пратениците не е усвоен, а скандалозно е што сме на чекор од губење на средствата од странски донатори за Парламентарниот институт бидејќи владејачката коалиција не сака да се откаже од партиски вработувања во Институтот. Надзорот на Собранието врз службите за разузнавање и контраразузнавање и натаму е проблем, а власта не покажува никакви знаци на заинтересираност за негово решавање. Предлог-законот за бранителите ги врати меѓуетничките односи на врвот на собраниската агенда, и од Собранието се очекува да изнајде компромис за ова прашање.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Избори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Истрагите од парламентарните избори 2006 завршија без ниту еден случај да добие судска разрешница и сè уште не се решени случаите во кои се вклучени 96 лица од Изборите 2008. - Голем број на веродостојни дојави за притисоци и заплашувања на граѓани особено државни службеници. Треба да се решат истите. - Претресите на Управниот суд поврзани со изборите не беа отворени за јавноста што е спротивно на Изборниот законик. - Некои медиуми не обезбедија еднаков пристап за сите политички партии и екстензивно ги пренесуваа владините проекти за време на кампањата. - Препораката за неточноста на Избирачкиот список од ОБСЕ не се зема предвид. 	<p>1. Избори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изборниот законик треба да се измени. - Нема осудителни пресуди за Изборите 2009. 	<p>1. Избори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изборниот законик беше изменет со слабо мнозинство (без опозиција) и само 2 месеци пред изборите. - Остануваат празнини и нејаснотии во однос на одредбите за жалби, гласањето на дијаспората и употребата на ресурсите на администрацијата. - ОДИХР укажа на веродостојни наводи за недоволна поделеност помеѓу државата и политичката партија, како и притисоци врз државните службеници. - Јавниот радиодифузен сервис при покривањето на кампањата, спротивно на законот и јавниот мандат, ја фаворизираше Владата и силно ја критикуваше опозицијата. - Препораката за темелна ревизија на избирачкиот список не беше спроведена и останува загриженоста дека списокот е преувеличен (1.8 милиони гласачи од 2.05 милиони население). - Потребно е целосно спроведување на заклучоците и препораките на ОБСЕ/ОДИХР за изборите. 	<p>1. Избори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Собранието ги дискутира предлозите за подобрување на законодавната рамка за изборите, согласно препораките на ОБСЕ/ОДИХР дадени по изборите 2011 година. Предлозите треба да го зајакнат Изборниот законик, особено во делот на зголемување на транспарентноста на кампањата, финансирањето на политичките партии и другите празнини и нејаснотии во постоечкиот Изборен законик. - Избирачкиот список е во фаза на ревидирање. - Тековните напори ќе бидат неопходни за целосно да се исполнат препораките на ОБСЕ/ОДИХР, особено во делот на одвојување на државата од политичките партии, спречување на заплашувањето на гласачите и ревизијата на Избирачкиот список.

ПАРЛАМЕНТ

2. Собрание

- Веницијанската комисија укажа на потребата од натамошно подобрување на Деловникот, особено во однос на правата на опозицијата.
- Комитетот за надзор на работата на разузнавачките агенции и новиот комитет за мониторинг на Законот за следење на комуникации сè уште не заседавале.

2. Собрание

- Анкетната комисија за инцидентот треба да излезе со наоди.
- Комитетот за односи меѓу заедниците не успеа да заседава поради недостиг на кворум (6 од 10 седници одложени) поради владејачкото мнозинство.
- Недоволна соработка меѓу комитетот и комитетите на локално ниво.
- НСЕИ не добива доволна поддршка од Владата.
- Комисијата за надзор над работата на Агенцијата за разузнавање и Комисијата за следење на комуникации и Комисијата за локална самоуправа останаа најнеактивни.
- Учеството на НВО ad hoc и натаму и селективно и не се следат доследно нивните препораки.

2. Собрание

- Анкетната комисија за инцидентот во Собранието не ја заврши својата работа пред распуштањето.
- Не е донесен Етички кодекс за пратениците во Собранието.
- Измени на Уставот, на Изборниот законик и на Законот за лустрација беа помеѓу 200-те правни акти донесени без опозицијата.
- Парламентарниот институт сè уште не е функционален и без ангажиран персонал.
- Собранискиот надзор на службите за разузнавање и контраразузнавање останува слаб, а постои недоволна соработка помеѓу собраниската комисија и УБК.
- Имплементацијата на Законот за лобирање продолжува да создава селективен пристап до креирање на политиките од заинтересираните страни.

2. Собрание

- **Анкетната комисија основана за истрага на инцидентот во Собранието од 2010 година не дојде до никакви заклучоци.**
- Комисијата за труд и социјална политика продолжува да го дискутира опсегот на владиниот Предлог-закон за бранителите којшто се однесува на (финансиска н.з.) поддршка на жртвите од конфликтот во 2001 година. Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за Охридскиот Рамковен договор.
- **Етичкиот кодекс за пратениците не е усвоен.**
- **Парламентарниот институт, основан во 2009 со Законот за Собрание со цел да ја поддржува работата на пратениците, сè уште не е во функција. Потребни се дополнителни напори за да се решат административните блокади, како што се задоцнувањата во постапките за вработување на кадар за Институтот.**
- **Надзорот врз разузнавачките и контра-разузнавачките служби исто така треба да се зајакне. Не постои задоволителна соработка помеѓу двете надлежни собраниски комисији и МВР.**

ПАРЛАМЕНТ			
<p>3. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Комитетот за односи меѓу заедниците имаше ограничена улога при разгледување на битни прашања како што се воведувањето на етничките смени во образованието. 	<p>3. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тешкотии во односите меѓу главните политички сили. - Мал дијалог за чувствителни политички прашања. - Опозицијата не учествуваше на координации мај-септември. - ДПА и натаму го бојкотира Собранието. 	<p>3. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот помеѓу политичките сили беше прекинат поради бојкотот на Собранието од страна на СДСМ и мнозинството опозициони партии од крајот на јануари во знак на протест против недемократското владеење. - Претседателот на РМ имаше неуспешни обиди преку лидерски средби да посредува во изнаоѓање на решение. - Потребно е дополнително зајакнување на политичкиот дијалог во насока на решавање на проблемите преку институционалната рамка. - Бојкотот на опозицијата го попречи функционирањето на Собранието. 	<p>3. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот се одржуваше, но потребно е дополнително зајакнување, особено во делот на меѓуетничките односи.

ВЛАДА

Пристапно партнерство - Зајакнување на транспарентноста и отчетноста на локалните администрации, особено зајакнување на внатрешната контрола/ревизија, Воспоставување задоволителен стандард на прибирањето на даноци од страна на општините во целата држава, Развој на капацитетите на општините за управување со земјиште во државна сопственост, обезбедување задоволителен број на компетентен персонал во општините.

Среднорочни приоритети - Заокружен процес на децентрализација.

КОМЕНТАР – Речиси сите коментари се повторени од минатите години, вклучувајќи го прашањето за НПАА. Европската комисија го отвора прашењето за тоа каков е квалитетот на самиот документ (без рокови, кадар и потребни буџетски средства). Исто така, внимателно се предупредува на меѓуетничките односи, бидејќи секоја година има барем по еден крупен проблем на меѓуетнички план (во 2012 тоа е Предлог-законот за бранителите). Отворено се критикува начинот на кој е прекинато спроведувањето на пописот во 2011. ЕК уште еднаш потсетува на неопходноста Министерството за локална самоуправа да ја преземе својата улога на двигател на процесот на децентрализацијата. Одржливоста и финансирањето на општините (особено помалите и руралните) се проблеми кои се појавуваат повеќе години. Се бара учество на општините при утврдувањето на финансиската и правната рамка за пренесените надлежности. И натаму има големи проблеми при собирањето на данок на имот од страна на општините.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- Односите во владината коалиција не се силни и понекогаш патат од лоша меѓу-министерска координација.	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- Односите во владината коалиција напнати поради учење на државниот јазик во прво одделение и Скопје 2014.- СЕП да ја зајакне координацијата на ЕУ агендата.	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- НПАА нема рокови, кадар и буџет.- Не беше постигнат договор за етничкиот состав на пописните тимови навреме.- Односите во владината коалиција ставени на тест во јануари со изградбата на црква-музеј на Кале. Протестите против градењето доведоа до меѓуетнички судир.	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none">- НПАА беше усвоена, но потребно е дефинирање на појасни рокови, потреба од кадар и буџетски импликации.- Во првата половина на 2012 се случија повеќе инциденти и убиства.- Односите во Владата беа нарушени од различните гледишта во врска со статусот на жртвите од конфликтот во 2001 година. Коалиционите партнери треба да воспостават меѓусебен дијалог за изнаоѓање решенија и обезбедување на стабилност.- Во октомври 2011, 10 дена пред одржување на пописот, Државната пописна комисија поднесе оставка заради несогласување во врска со методологијата утврдена од Државниот завод за статистика, особено заради методот на броење на граѓаните кои работат во странство. Коалиционите партнери решија да го прекинат пописот.

ВЛАДА

<p>2. Децентрализација - Министерството за локална самоуправа недоволно ја олеснува децентрализацијата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одделението за буџет на локалната самоуправа во Министерството за финансии нема капацитет за да ја поддржи фискалната децентрализација. - Недоволно приход за општините да можат правилно да ги извршуваат своите надлежности. - Административниот капацитет на општините (помалите) е мал особено за финансиско управување и контрола и даноци. - Транспарентноста и отчетноста на локалната самоуправа е неадекватна. - Обучен кадар беше отпуштен по изборите. - Да се зајакне размената на информации меѓу Катастарот, матично, УЈП и општините. - Меѓу-министерската работна група за децентрализација не се сретна цела година (до август 2009). 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерство за финансии нема капацитети за развој на политика за општински буџети. - Меѓу-министерскиот комитет за мониторинг на финансирањето на општините се сретна само еднаш. - Транспарентноста и координацијата на централно финансирање на општински проекти треба многу да се зајакне. - Општините од 1 фаза имаат големи долгови и недостиг на капацитет за финансиско управување. - Блокираните сметки и натаму се проблематични. - Ограничени механизми за испораката на јавни услуги во руралните и малите општини. - Некои општини не можат да следат/собираат данок на имот. - Административни проблеми кај отворањето нови школи. - Социјалните услуги допрва треба да се децентрализираат. - Да се зајакне размената на информации меѓу Катастарот, матично, УЈП и општините. - Некои општини немаат административен капацитет, особено за финансиска контрола, стратеско планирање, управување со човечки ресурси и економски развој. - ДЗР извести за бројни недостатоци кај примената на финансиската контрола и јавните набавки во општините. - Недоволен напредок кај спроведувањето обука. - Значително да се зајакне оценувањето на персоналот и правичната застапеност. - Загриженост поради незаконски отпуштања поради политичко мешање. 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерство за финансии треба да го зајакне својот капацитет за развој на политика за општински буџети. - Напредокот кон остварувањето на целите на децентрализацијата треба да се забрза преку поттикот на Министерството за локална самоуправа. - Меѓу-министерскиот комитет за мониторинг на финансирањето на општините се состанува нередовно. - Недостаток на транспарентност и координација на централното финансирање на проекти во општините. - 4 од 6 општини што останаа во прва фаза на децентрализација и имаат значителни долгови, а две од нив имаат недостиг на капацитет за финансиско управување. - Блокираните сметки остануваат проблем на некои општини и од прва и од втора фаза. - Ограничени се механизмите за справување со значителните разлики во испораката на јавни услуги, а руралните и малите општини се во посебно неповолна положба. - Некои општини останаа слаби во следењето и собирањето данок на имот. - Административни проблеми кај отворањето нови школи. - Социјалните услуги сè уште не се децентрализирани. - Размената на информации меѓу Катастарот, матично, УЈП и општините треба да се зајакне со унифициран систем – база на податоци. - Значајни дополнителни напори се потребни и на централно и налокално ниво за зајакнување на административниот капацитет на некои општини, особено за финансиска контрола, стратеско планирање, управување со човечки ресурси и економски развој. - ДЗР извести за бројни недостатоци кај примената на финансиската контрола и јавните набавки во општините и недоволно постапување по претходните препораки. - Потребен е посилен поттик за унапредување на процесот, особено треба да биде потраспарентна и поправична финансиската рамка за обезбедување на јавни услуги. 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредбите од Законот за регионален развој кои се однесуваат на финансиските распределби преку надлежните институции не се целосно имплементирани. - Напредокот во исполнувањето на целите на децентрализацијата треба да се забрза, особено под водство на Министерството за локална самоуправа и Министерството за финансии. - Ограничени се механизмите за справување со значителните разлики во испораката на јавни услуги, а руралните и малите општини се во посебно неповолна положба. - Главен предизвик останува финансиската одржливост на општините. Иако постои зголемување на собирањето на локалните даноци и такси, некои општини имаат потешкотии во собирањето на данокот на имот. . - Финансиската и правната рамка за спроведување на сите пренесени надлежности на општините треба да биде утврдена со учество на единиците на локалната самоуправа. - Потребна е поголема транспарентност и координација на централното финансирање на општинските проекти.
---	---	---	---

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

Пристапно партнерство - Воведување на систем на кариера врз основа на заслуги за да се изгради отчетна, ефикасна и професионална јавна администрација на централно и на локално ниво, Ефективно спроведување на Етичкиот кодекс за државни службеници, Зајакнување на административниот капацитет преку развивање капацитет за стратемско планирање и развивање политики, подобрување на обуката и изготвување општа стратегија за обука на државни службеници, Имплементација на мерки што гарантираат транспарентност на администрацијата во процесот на донесување одлуки и натамошно промовирање на активно учество на граѓанското општество, Имплементација на реформите на агенциите што го спроведуваат законот, Адекватни административни капацитети за ефективно програмирање и управување со ИПА фондовите.

Среднорочни приоритети - Натамошен развој на капацитетите на администрацијата за имплементација на Спогодбата за стабилизација и асоцијација.

КОМЕНТАР – Во ова подрачје остануваат критиките кои се повторуваат повеќе години наназад. При вработувањата на новите кадри и натаму не се почитува принципот за вработување по заслуги. Неколку години по ред ЕК кажува дека не може да добие прецизен број на вработени државни службеници во редовен или привремен работен однос. Како е можно да се прават реформи во јавната администрација без притоа да се знае бројот на државниот апарат?! Долгогодишен проблем за ЕК е политизираната и нетранспарентна постапка за вработување, оценување, унапредување и разрешување на државните службеници. ЕК потенцира дека продолжила практиката со плаќање ad hoc надоместоци на државните и на јавните службеници за задачи кои се дел од нивните редовни работни обврски. Исто така, новиот Закон за администрација треба да обезбеди консолидирање на легислативата особено во делот на вработувањето, унапредувањето и престанокот на работниот однос во јавната/државната служба. Изготвувањето на новиот закон доцни веќе четири месеци и се води во целосно нетранспарентна процедура, а доклку новиот текст на законот не обезбеди подобрување на системот, тогаш тоа ќе биде уште една изгубена година. За принципот „администрацијата не молчи“ за кој Владата и потроши многу пари за кампања, извештајот и оваа година прецизно кажува дека комплицираната жалбена постапка ја доведува во прашање неговата примена. Во ПДВН се предвидува донесување на нов Закон за општа управна постапка (ЗОУП), а итноста и важноста за носење нов ЗОУП се споменува и во овој Извештај на ЕК. Како ќе покажеме напредок во реформите ако овој закон се донесе дури во 2014 година?!

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
	<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Напредок главно ограничен на законодавниот аспекти, а политичката и оперативна одговорност за управување со ЈА е сè уште фрагментирана. - Заклучоците на Комитетот за ЈА, не се систематски и ефикасно имплементирани. 	<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни дополнителни напори со цел да се обезбеди транспарентност, професионалност и независност на јавната администрација во практика. - Потребни се дополнителни подобрувања во постојната законска регулатива, особено во поглед на Законот за општа управна постапка. 	<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни дополнителни напори со цел да се обезбеди транспарентност, професионалност и независност на јавната администрација, а особено почитување на принципот на вработување според заслугите, заедно со принципот на правична застапеност.

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

2. Агенција за државни службеници (АДС)

- Одредбите за додаток на плата поврзани со кариера не се спроведуваат доследно.
- Треба дополнителни напори за спроведување на Законот за државни службеници, особено во министерствата и општините за оценување на вработените.
- АДС пријави 77 незаконски унапредувања, а само едно решение е поништено (не се спроведува законот).
- Многу времени вработувања од кои повеќето се млади и немаат канцеларии и јасен опис на работно место (секаде во ОДУ).
- И покрај обврската за Етичкиот кодекс, ниту еден државен службеник не пријави незаконско дејство од друг.

2. Агенција за државни службеници

- АДС не објави ниту еден случај на незаконско унапредување и уназадување на државните службеници, или прекршоци на етичкиот кодекс.
- Треба да се усвои Актот на систематизација кој ќе воведо систем на кариера и оценување заснован на заслуги.
- Процедурата за вработување не гарантира вработување засновано на заслуги, ниту утврдува кога се применува надворешна наместо внатрешна постапка.
- Нема пробен период и унапредувањето не е јасно поврзано со оценувањето.
- Капацитетите на АДС за новите надлежности од Законот за јавните службеници не се доволни (стручност, буџет, инфраструктура).
- Законот за ДС овозможува некои права и обврски на ДС во некои институции да се регулира поинаку и да има многу исклучоци.
- Две од единаесет закони со кои се уредуваат овие институции се делумно усогласени со Законот за ДС, особено одредбите поврзани со платите.
- Завршната фаза на вработување на ДС не гарантира транспарентна селекција, заснована на заслуги, и има многу простор за дискреција.
- И Законот за ДС не ја прецизира примената на внатрешната наместо надворешна постапка за вработување.
- Сè уште нема сеопфатно известување на АДС согласно законот.

2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка

- Буџетските, просторните и административните капацитети на МИОА не се доволни, особено во однос на управната инспекција.
- Направените законски измени не обезбедуваат стратешки решенија на сите постојни предизвици.
- Правната рамка за ДС и ЈС останува фрагментирана, што дозволува различно уредување на некои институции, вклучувајќи ги и одредбите поврзани со платите.
- Главните недостатоци се во однос на правилата за вработување, оценување и унапредување, назначување на повисоки раководни позиции и прекинување на работен однос.
- Потребни се дополнителни подобрувања на клучните закони.
- Измените на Законот за општа управна постапка не ги поправија неговите недостатоци. Начелото „молчењето е одобрување“ предвидува сложена постапка на жалба, што ја нарушува неговата примена во пракса. За систематски промени потребен е нов, современ и добро структуриран закон.
- Нефункционален регистар на ДС.

2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка

- **Потребни се дополнителни напори и ресурси за јакнење на административните капацитети на МИОА и на управната инспекција.**
- Законите за државни и јавни службеници претрпеа измени кои се однесуваат на оценувањето на државните/јавните службеници, кое претходно беше критикувано од експертите на ЕУ, но нивното стапување во сила е одложено за јануари 2013.
- Мобилноста на државните и јавните службеници е делумно подобрена.
- **Регистарот на јавни службеници е оперативен, но е сè уште со нецелосни податоци од некои институции.**
- **Областа на јавната и државната служба останува фрагментирана. Заради консолидирање на легислативата особено во делот на вработувањето, унапредувањето и престанокот на работниот однос,** започнати се подготовки за нов Закон за администрација.

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

<p>3. Административен капацитет за управување со човечки ресурси</p> <ul style="list-style-type: none"> - Планирањето на ЧР треба значително да се зајакне низ целата државна администрација. - Треба да има соодветно место за обука на централно и локално ниво. - Треба да се воспостави рамка за ефективен социјален дијалог меѓу владата и организациите што ги претставуваат државните службеници. - Треба да се подобри отчетноста на јавната администрација особено во процесот на донесување одлуки. - Треба да се развие капацитет за РИА. 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Планот за обука за 2010 не се имплементира поради буџетски ограничувања. - ОЧР на централно/локално ниво со недоволно кадар. - Имплементација на ЧР-стандардите е бавно (само 10 пилот- институции започнаа со системско воведување). - Капацитетот за оценување на службеници недоволно. - Нема кохерентно планирање ЧР во целата ЈА. - По 18 месеци центарот за обука на ДС не функционира. - Загриженост во врска со политизацијата на ЈА. - Обучени лица се менуваат со лица со ограничено искуство. - Високи позиции се пополнети без критериуми за селекција. - Владата не достави информации за бројот и видот на временни работни места во рамките на ЈА. - Времената работа не е во согласност со законот. - Огромен број припадници од немнозинските заедници се вработуваат без да одговара на потребите на институциите. - Нема структурирани односи меѓу АДС и Секретаријатот за рамковен договор за планирање правична застапеност. - Бројот на претставките во врска со замена/отпуштање од работа во општините е зголемен по локалните избори. 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден број на одделенијс за човечки ресурси на централно и локално ниво остануваат со недоволен број на вработени. - Многу привремени вработувања беа трансформирани во постојани. - Не се обезбедени бројки за постојните или трансферираните вработувања од страна на властите. - Ангажирањето на привремено вработени во многу случаи не е во согласност со законските постапки. - Сериозна загриженост дека начелото за вработување засновано на заслуги и без политичко влијание не се исполнува задоволително. - Системот за плати во ЈА останува фрагментиран што влијае на единството и мобилноста на јавната и државната служба. - Недоволна транспарентност и соодветна оправданост за земањето на ad hoc надоместоци на ЈС за преземање одредени работни обврски во рамките на нивите работни позиции. - Од февруари 2011 околу 1600 ДС од немнозинските заедници беа примени во државната служба. Продолжува трендот на ангажирање на овие лица на квантитативна основа без да соодветствува на вистинските потреби на институциите. - Недоволно ниво на координација за планирање на правичната застапеност помеѓу МИОА и Секретаријатот за рамковен договор. - Постапката за вработување останува подложна на политички влијанија. - Констатирани бројни недостатоци во однос на примената на стандардите за внатрешна финансиска контрола, правилата за јавни набавки и политиката за човечки ресурси во извештаите на Државниот завод за ревизија. - Недоволен квалитет на стратешкото планирање на централно и локално ниво, истиот сè уште е ограничен само на буџетско. 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Критериумите за вработување остануваат неконзистентни. Останува загриженоста дека не секогаш се почитува принципот на заслуги. - Одредбите за привремени вработувања не соодветствуваат со општите одредби за вработување во државната/јавната служба. Владата не ги направи достапни податоците за бројот на редовно вработените во државната служба, ниту пак за бројот на трансферирани привремени вработувања во редовни. - Потребни се значителни подобрувања во координацијата на вработувањата на немнозинските заедници од страна на Секретаријатот за рамковниот договор (СРД). Продолжува трендот на ангажирање на овие лица на квантитативна основа без да се води сметка за вистинските потреби на институциите. Најголем број на вработените иако не успеваат да дојдат до институциите каде се распоредени, добиваат плата од СРД. Постапката за вработување на овие лица не е хармонизирана со општите процедури за вработувања и останува подложна на политички влијанија. - Системот за плати во ЈА останува фрагментиран. - Продолжи практиката да се плаќаат ad hoc надоместоци на државните и на јавните службеници за задачи кои се дел од нивните редовни работни обврски. - Комплексноста на жалбената постапка по принципот „молчењето е одобрување“ ја поткопува неговата примена.
--	--	--	---

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

- АДС објавија дека повеќето поплаки се одбиени. - Административниот молк ги отфрли повеќето случаи. - Жалбите во второстепените комисији не се униформни. - Ефективен социјален дијалог меѓу Владата и организациите на државните службеници не е воспоставен. - Неунифициран систем за плати ја загрозува мобилноста. - Нетранспарентно плаќањата на ЈС за одредени активности. - Додатоците за кариера натаму недоследно се применуваат. - Квалитетот на стратемско планирање во ОДУ и ЕЛС е недоволен и главно ограничен на буџетско планирање. - Релевантната буџетска поддршка е несоодветна. - ОДУ треба да бидат транспарентни и одговорни. - ДЗР јави за бројни недостатоци во ОДУ и ЕЛС за лоша внатрешна контрола и правилата за јавни набавки и ЧР. - ПВР не се применува системски. - Нема фидбек за ефикасноста на Граѓанскиот дневник. - Јавните тела не реагираат на Омбудсманот, особено 2-степените комисији и одделот за право на статус и гранична контрола при МВР. - Лош квалитет на закони на администрацијата. - Уставниот суд поништи одредби во 25% од случаите. - Ефикасноста на Комисијата за пристап до информации е попречена поради малиот буџет и одбивањето на некои тела да одговорат, особено за јавната потрошувачка.	- Второпланирање. - ГС на Владата не врши ефикасна улога во управувањето со администрацијата. - Проценката на влијанието на регулативата не се применува на систематски начин. - Нема фидбек за ефикасноста на Граѓанскиот дневник. - Јавните тела не реагираат на Омбудсманот, особено 2-степените комисији и МВР, по што следат Министерството за финансии и ЕЛС. - Бројот на жалби примени во Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер е зголемен за 2/3 во однос на 2010 год. - Второстепените владини комисији и МВР останаа најмалку респонзивните институции на препораките на Омбудсманот, следени од МФ и и единиците на локалната самоуправа. - Уставниот суд го зголеми бројот на поништувањата на новото законодавство за 5% на близу 30% од оспорените закони, што предизвикува загриженост за квалитетот на подготвувањето прописи од страна на централната и локалната власт. - Работата на Комисијата за пристап до информации е попречена од буџетски намалувања и недостаток на соработка од некои административни тела. Информации за јавната потрошувачка и понатаму се само делумно достапни до јавноста. - Потребни се дополнителни човечки ресурси за спроведување на систематизација та во полицијата. Истовремено постои сомневање за транспарентниот процес заснован на заслуги за начинот на пополнување на голем дел работни места без претходни огласувања на истите.	- Второстепената комисија за жалби во управни постапки сè уште не е целосно оперативна и има недоволен административен капацитет. - Управувањето со процена на влијанието на регулативата (РИА) и понатаму не се применува на систематски начин. - Потребно е да се зголеми јавната свест за граѓанскиот дневник, кој нуди можност за анализа на задоволството на граѓаните. - Финансискиот менаџмент не ги зема предвид принципите на јавната внатрешна контрола. Во извештаите на Државниот завод за ревизија констатирани се бројни недостатоци во однос на примената на правилата за јавни набавки и политиката за човечки ресурси. - Квалитетот на стратемското планирање во централните и локалните институции треба да се зајакне. - Поголемиот дел од жалбите примени во Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер се однесуваат на „администрацијата молчи“. Нема санкции за органите кои молчеле и не доставиле информации. - Административните капацитети на Комисијата не се подобрени а намалени се и буџетските средства за нејзино функционирање. - Второстепените владини комисији и МВР останаа најмалку респонзивните институции на препораките на Омбудсманот, следени од МФ и од единиците на локалната самоуправа. - Потребни се дополнителни човечки ресурси за спроведување на систематизацијата во полицијата, посебно во регионалните полициски команди. - Постои потреба за континуирана обука, професионализација и деполитизација на полицискиот персонал како и воспоставување на независен надзорен механизам кој ќе спречи неказниост и ќе осигура постоење на демократски и отчетни полициски служби.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

Пристапно партнерство - Целосна примена на Европската конвенција за човекови права, препораките на Комитетот за спречување тортура и Рамковната конвенција за заштита на национални малцинства, Целосна примена на правилата кои се однесуваат на етиката, внатрешната контрола, професионалните стандарди и стандардите за човекови права во агенциите што го спроведуваат законот, судството, администрацијата на затворите и во редовната обука, Доволно ресурси за обезбедување повисоки стандарди во затворите, Воспоставување ефективни механизми за идентификување, гонење и казнување на сите форми на дискриминација од страна на државните и недржавните тела спрема поединци или групи, Натамошно зајакнување на заштитата на правата на жените и на децата, Имплементација на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници преку адекватни ресурси и ефективни казни за неисполнување на поставените цели, Промоција на пристапот до образование, правда и социјална заштита за малцинските групи.

Среднорочни приоритети - Натамошно почитување на ЧП од страна на извршните тела, центрите за притвор и затворите, Натамошно спроведување на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници.

КОМЕНТАР – Ова е повторно еден од најкритикуваните делови од Извештајот. Несфатливо е како држава која што се залага за афирмација на својот идентитет и јазик со години не ја ратификува Европската повелба за регионални или малцински јазици. Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди дава ограничени резултати и сè уште треба да ја докажува својата независност. За првпат отворено се повикува СРД да докаже дека во постапувањето има недискриминаторски и транспарентен пристап, особено по менувањето на неговиот број и состав. Се потенцира проблемот дека огромен дел од рекламните кампањи спонзирани од Владата се доделени на медиуми кои ја поддржуваат. Комисијата повторно забележува дека е нарушен медиумскиот плурализам и поради тоа се забележува зголемена самоцензура. Кај малцинските права и меѓуетничките односи се нагласува дека е потребен стратегиски пристап и координација на мерките, но и воздржување од манипулација со тензиите и нивно институционално решавање. Годинава извештајот е повторно особено критичен во делот на правата на жените, децата, ранливите групи и лицата со посебни потреби. Според анализата сите горливи проблеми остануваат и се повторуваат. Интересно е што во Извештајот за напредокот 2012 често недостасуваат прецизни податоци за 2012, па во замена се цитираат податоци од 2011 (на пример во деловите за бегалци и внатрешно раселени лица). Индикативно е дека малцинските права освен што се третираат во овој дел Комисијата ги споменува и во делот кој се однесува на Владата. Исто така, за првпат се спомнуваат професионалните стандарди кај медиумите.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>3. Промоција и спроведување на човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Парламентарната комисија за надзор на ЧП отвори многу прашања со засегнатите страни, но владата не ги има земено предвид. - Меѓуресорското тело за заштита на ЧП има ограничен напредок во промоцијата на агендата на ЧП. - И натаму нема централна институција за ЧП. 	<p>1. Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е ратификувана Европската повелба за регионални или малцински јазици. <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на случаи расте. <p>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законската рамка е поставена, меѓутоа институционалната рамка не е комплетна. 	<p>1. Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е ратификувана Европската повелба за регионални или малцински јазици. <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Осум нови судски пресуди дека РМ ги прекршила правата загарантирани со Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП); 374 нови поднесоци до ЕСЧП; 1111 поднесоци во постапка пред Судот. <p>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничен напредок со нееднакво спроведување на правната рамка. 	<p>1. Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е ратификувана Европската повелба за регионални или малцински јазици. <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Седум нови судски пресуди дека РМ ги прекршила правата загарантирани со Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП); 341 нови поднесоци до ЕСЧП; вкупно 969 тековни поднесоци во постапка пред Судот. <p>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничен напредок со напори во насока на зајакнување на спроведување на правната рамка и зголемување на кадарот во институциите. - На Народниот правобранител сè уште му е потребен целосен мандат за промоција и заштита на човековите права во согласност со Париските принципи.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА**2. Граѓански и политички права**

2.2. Пристап до правда

- Ограничен, бидејќи не се донесе Законот за бесплатна правна помош.

2.3. Затворски систем

- Напори се потребни за да се решат ужасните состојби во некои затвори, главно Идризово каде опстојува нехуманоста и понижувањето.
 - Пренатрупаноста е проблем.
 - Здравствениот систем во затворите е неадекватен.
 - Нема ефективни механизми за борба против корупцијата кај персоналот.
 - Натаму има политичко мешање во именувањето на управата.
 - Персоналот не е системски обучен.
 - Третманот на ранливите затвореници незадоволува.
 - Процедурите за справување со обвинувањата на затворениците за лош однос спрема нив сè уште не се ефективни.
 - Не се подобрени условите на поправниот дом во Тетово (во Скопје од 2001). Малолетниците се мешат со возрасните.
 - Пристапот до стручно образование на малолетните затвореници е лош.
 - И натаму условите во ќелиите во полициски станици се супстандардни.
 - Не се постапува по Препораката на ЕП за случајот Ел-Масри.
- 2.4. Слобода на изразување
- МРТВ сè уште нема ресурси.
 - Законот за радиодифузија сè уште дава можност за ликвидација на МТВ.
 - Сопственоста на печатените медиуми е високо концентрирана.

2. Граѓански и политички права

2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување

- Наводните жалби за несоодветен третман на задржаните лица од Алфите, кои функционираат само во Скопје, продолжија.
- И натаму не постои независен механизам за контрола над службите на прогонот.

2.2. Пристап до правда

- Ограничен кај второстепените комисији кои решаваат по жалбите против акти и одлуки на управните органи, бидејќи најмалку ги спроведуваат препораките на Омбудсманот.

2.3. Затворски систем

- Деградирачките и ужасните состојби во некои затвори, главно Идризово и неговото затворено крило, продолжуваат да предизвикуваат сериозна загриженост.
- Затворите и натаму се пренатрупани и со неадекватен здравствен систем.
- Механизмите за борба против корупцијата кај персоналот и справување со обвинувањата на затворениците за лош однос спрема нив остануваат слаби.
- Инспекциските служби во затворите се во голем дел недоволни.
- Назначувањата на дел од управата сè уште се предмет на политичко мешање.
- Обуката на персоналот не е системска.

2. Граѓански и политички права

2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување

- Законските одредби допрва треба да се применат.
- Системски недостатоци во однос на борбата против неказнување.
- Продолжуваат наводите за деградирачкото однесување на Алфите, а член на оваа единица е обвинет за убиство на млад човек.
- Успешноста на обвинителите и судиите во преземање соодветни дејствија кога има индикации за деградирачко однесување од страна на полицијата останува загрижувачка; само до Народниот правобранител во 2010 година биле поднесени 238 жалби во однос на полициско однесување.
- Познавањето на европските стандарди меѓу полициските службеници е ниско; сè уште не се спроведени одлуките на ЕСЧП што бараат независен механизам за надзор на полицијата.

2.2. Пристап до правда

- Само две граѓански организации се регистрираат како даватели на правна помош; не е обезбедена правна помош за баратели на азил.
 - Не се постапува по Препораката на ЕП за случајот Ел-Масри.
- 2.3. Затворски систем
- Пренатрупаност и ниско ниво на здравствена заштита.
 - Потребен е ефективен независен инспекциски механизам за заштита од повреда на човековите права по затворите.

2.4. Слобода на изразување

- Потребно е внимание да се обезбеди доследна и транспарентна примена на севкупната уставна и правна рамка во согласност со судската пракса од ЕСЧП.
- Потребни се дополнителни напори за обезбедување на одржливо финансирање на СРД.

2. Граѓански и политички права

2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување

- **Ограничени резултати во работата на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди.**
- Во практика постојат недостатоци при имплементацијата на формалните заштитни механизми против деградирачко однесување, вклучувајќи ја и стратегијата за нулта-толеранција за деградирачко однесување.
- Загрижувачки се слабостите во системот на жалби и истрагите поврзани со нив.
- И покрај Акцискиот план за реновирање на притворските установи, условите во бројни притворски установи се под бараните стандарди.
- **Сè уште нема одговор на препораките на Европскиот Парламент за следењето на случајот Калед Ел-Масри за наводното вон-судско притворање.**

2.2. Пристап до правда

2.3. Затворски систем

- **Затворскиот систем останува да биде со сериозен недостаток на средства и кадар.**
- **Прашањата кои сè уште загрижуваат се: лошо управување, лоши материјални услови, ограничено обезбедување на здравствена заштита, недостаток на образовни и рехабилитирачки активности, особено за малолетните деликвенти, и недостаток на независен механизам за инспекција кој би постапувал по прекршувањата на правилата и би ги казнувал сторителите.**
- **Пренатрупаноста на затворите продолжува да биде 20% во просек.**

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<ul style="list-style-type: none"> - Медиумите се предмет на политичко влијание што води до самоцензура и ограничена слобода на изразување. 2.5. Слобода на здружување и собирање - Задоволително, но два наврата (Скопје и Струга) мирни и законски јавни настани беа насилно прекинати. 2.6. Организации на граѓанско општество - Стратегијата и акциските планови за соработка со НВО на владата се спроведува забавено. - Законот за донации се спроведува бавно поради сложените административни барања и неразвиената свест. - Владата само делумно го почитува постоечкиот консултативен механизам и не воспостави суштински дијалог со граѓанското општество. - Нема системски и транспарентни механизми за консултирање на НВО за националните развојни политики, закони, програми и други стратегиски документи. - НВО и натаму многу се потпираат на странски средства и недостигот на финансиски средства е сериозна пречка. - Повеќето нацрт-закони и формуларите за РИА не беа на располагање на јавноста. 2.7. Слобода на религија - Неколку религиозни групи (Бекташи) и натаму немаат регулиран статус. 	<ul style="list-style-type: none"> - Третманот на ранливите затвореници, вклучувајќи малолетници, продолжува да биде незадоволителен. - И натаму условите во ќелиите во полициски станици се супстандардни, во значителен број полициски станици. - Не се постапува по Препораката на ЕП за случајот Ел-Масри. 2.4. Слобода на изразување - Медиумите се сè уште поделени по етнички и политички линии и самоцензурата е широко распространета. - Сопственоста на печатените медиуми е високо концентрирана и нетранспарентна. - Тужбите за клевета против индивидуални новинари препратени со високи казни продолжуваат да загрижуваат како и заплашувањето на новинарите кои се соочуваат со политички закани и притисоци. 2.6. Организации на граѓанско општество. - Не е подобрена имплементацијата на Законот за донации поради сложените административни барања и неразвиената свест. - НВО и натаму значително се зависни од странски средства и недостигот на финансиски средства е сериозна пречка. 	<ul style="list-style-type: none"> - Сопствеништвото на медиумите останува нејасно, високо концентрирано и со силни политички врски. - Владата е еден од најголемите огласувачи и постои загриженост дека средствата се наменети за телевизиите кои ја поддржуваат. - Одредени телевизиски канали се главни донатори на политички партии. - Истрагата околу А1 и подоцнежното затворање доведе до загриженост за пропорционалноста и селективноста на постапката; ослабена е разновидноста медиумскиот пејсаж. - Уредниците и новинарите се соочуваат со зголемен и несоодветен политички притисок и заплашување. - Клеветата не е декриминализирана, а казните се со неограничени парични казни. - Заплашувањето и самоцензура остануваат причина за загриженост. - Со измените на Законот за радиодифузна дејност, усвоени без консултации и јавна дебата, се зголеми бројот на членови кои ги назначуваат тела под владина контрола што доведе до загриженост за намалување на независноста и зголемена бирократија. 2.5. Слобода на здружување и собирање - Потребен е приод за охрабрување на сеопфатно јавно учество во донесувањето одлуки, вклучително и соодветни институционални механизми. 2.6. Организации на граѓанско општество. - НВО и натаму значително се зависни од странски средства и недостигот на финансиски средства е сериозна пречка. - Функционери на политички партии и пратеници во Собранието и одредени медиуми пласираа јавни напади врз критички настроените НВО, со обвинувања за политизација и перење пари; извршниот директор на институтот „Отворено општество“ беше прогласен за виновен од страна на Комисијата за лустрација. 	<p>2.4. Слобода на изразување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни напори за да се обезбеди доследно спроведување на стандардите утврдени со член 10 од ЕКЧП и пресудите на ЕСЧП. - Треба да се зајакнат професионалните стандарди кај медиумите. - Постојана загриженост за недостаток на плурализам и постоење на самоцензура во медиумите. - Не постои активно саморегулаторно тело за медиумите. - СРД ја одзема дозволата на ТВ А2 заради неусогласеност на програмската шема со барањата од дозволата. СРД треба да докаже дека во постапувањето има недискриминаторски и транспарентен пристап. - Огроман дел од рекламните кампањи спонзорирани од Владата се доделени на медиуми кои ја поддржуваат Владата. - Државниот трудов инспекторат да продолжи со спроведување на правата од работен однос на медиумските работници. <p>2.5. Слобода на здружување и собирање</p> <p>2.6. Организации на граѓанско општество.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за доделување статус на јавен интерес основана во септември 2011 сè уште не е целосно функционална. - Даночното законодавство сè уште не е усогласено со Законот за здруженија и фондации спречувајќи го пристапот до даночни бенефиции и одредени економски активности. - Системот за доделување на државни финансии на граѓанските организации треба да се подобри и стандардизира.
--	--	---	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА			
			<ul style="list-style-type: none"> - НВО и натаму значително се зависни од странски средства. - Треба да се зајакнат постоечките владини системи за спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество, вклучувајќи го Одделението за соработка на Владата со НВО при ГС. - Не беа преземени никакви мерки за развивање на граѓанското општество во руралните средини и на локално ниво. - Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и нивно финансирање. - Има загриженост за пропорционалноста и уставноста на Законот за лустрација од јуни. - Две апликации за регистрација на верски заедници беа одбиени. - Бекташката заедница е нерегистрирана.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

3. Економски и социјални права

3.1. Права на жената

- Учувството на жената во политичкиот живот е ограничен (изборите).
- Недостига стратегиски приод кон еднаквите можности.
- Мал напредок кај спроведувањето на Законот за ЕМ иако Секторот за еднакви можности во МТСП имаше за првпат пари.
- Координаторите (71+13) немаат искуство/знаење за политиката за ЕМ.
- И покрај законската обврска, нема именувано лице за справување со жалбите за нееднаков третман.
- Националниот план за родова еднаквост не е кохерентен.
- Акцискиот план за Ромки нема пари и зависи од странски средства.
- Секторот за еднакви можности нема адекватни капацитети за следење на министерствата и да ги координира родовите прашања.
- Семејното гласање и другите дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови се раширени и ги поткопуваат основните права на жените.
- Ограничени напори кај жените во руралните подрачја.
- Недоволно се води сметка за здравјето на жените, дискриминацијата на работно место и сексуалното малтретирање.
- Ромките сè уште страдаат од двојна дискриминација (расна и родова).

3.2. Права на децата

- Има диспаритети кај ранливите групи и нивно учество во школството.

3. Економски и социјални права

3.1. Права на жената

- Учувството на жената во политичкиот живот е ограничен на локално ниво.
- Секторот за еднакви можности сè уште нема адекватни човечки и финансиски капацитети за да го реализира својот мандат.
- Сè уште недостига стратегиски приод кон еднаквите можности.
- Дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови се широко распространети и ги поткопуваат основните права на жените.
- Ограничени напори кај жените во руралните подрачја.
- Недоволно се води сметка за здравјето на жените.
- Ромките сè уште страдаат од двојна дискриминација (расна и родова).

3.2. Права на децата

- Стандардите и протоколите за имплементација на системот на малолетничка правда сè уште не се донесени, а механизмите за мониторирање на неговата ефикасност не се ефективни.
- Нема определено средства за фондот за компензација според законот за малолетничка правда.
- И натаму превенцијата на малолетничката деликвенција е пречка бидејќи нема развиено стратегиски документи во оваа област.
- Има недостиг од специјализирана обука за малолетничка правда за полицијата, обвинителството и затворскиот персонал.

3. Економски и социјални права

3.1. Права на жената

- Прашањето за еднакви можности не е политички приоритет на Владата; дискриминаторските обичаи, традиции и стереотипови се широко распространети.
- Учувството на жените во политиката на локално ниво останува ниско, а Ромките сè уште страдаат од расна и родова дискриминација.

3.2. Права на децата

- Потребни се соодветни финансиски и административни ресурси и блиска меѓуинституционална соработка за правилно спроведување на изменетиот Закон за малолетничка правда, а недостасува и специјализиран кадар.
- Келиите за притвор и воспитно-поправните центри не ги исполнуваат стандардите.
- Процентот на деца кои живеат под прагот на сиромаштија се искачи на 37%.
- Потребни се стратегии за вклучување на ромските деца во образовниот процес, а има и неопходна потреба за вработување специјализиран кадар како психолози и образовни специјалисти за работа со деца со посебни потреби.

3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби

- Материјалните услови и нехуманото и деградирачко однесување во психијатриските институции, особено Демир Капија, Демир Хисар и Негорци загрижуваат, а општвената интеграција на лицата со посебни потреби останува ограничена.

3.4. Работнички права и синдикати

- Синдикатите сè уште немаат стабилни финансиски средства и капацитети за управување.

3. Економски и социјални права

3.1. Права на жената

- **Дискриминаторските обичаи, традиции и стереотип се широко распространети и ги подриваат основните права на жената, особено во руралните средини.**
- **Активното учество на жените во политичкиот живот, особено на локално ниво, останува мало.**
- Жените се исто така несоодветно застапени на пазарот на трудот, а се преземени ограничени активности за Ромките.
- **Институциите не ја играат соодветно својата улога во подобро интегрирање на родовата димензија во нивните политики.**
- **Не постои стратешки пристап во имплементацијата на националните стратегии и акциски планови.**

3.2. Права на децата

- **Институциите надлежни за администрирање на малолетничка правда сè уште немаат средства и кадар.**
- Водењето и координацијата на реформскиот процес треба да се зајакнат.
- **Условите за притвор на малолетниците во полициските станици не ги исполнуваат правните стандарди.**
- Бесплатната правна помош за малолетници не е систематски обезбедена.
- **Програмата за компензација на жртвите малолетници не е функционална.**
- Ситуацијата во воспитно-поправниот дом во Велес останува сериозна грижа (здравствена помош, образовните и рехабилитација).

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<ul style="list-style-type: none"> - Не е ратификувана Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на децата од сексулна експлоатација и злоупотреба. - Не се спроведуваат меѓународните инструменти (Конвенцијата на ОН). - Бавно се спроведува акцискиот план од 2006/2015 за заштита на децата. - Децата со посебни потреби немаат соодветни социјални услуги и не се интегрирани во редовните рекреативни програми. - Лошиот физички пристап ја отежнува интеграцијата во општеството. - И натаму е висока малолетничката деликвенција (особено кај Ромите). - Средствата за АП за малолетничка правда сè уште се мали. - Да се зајакне капацитетот на телата во системот на малолетничка правда. <p>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема подобрување кај установите за третман на пациенти во локалните здравствени центри. - Обвинувањето за лош третман на лицата во Демир Капија се игнорираа. - Општините немаат административен капацитет за да ги исполнат обврските од социјалната заштита. - Процесот на деинституционализација нема доволно финансии. - Ограничено учество на лицата со посебни потреби во општеството (образование, вработување, јавни услуги). - Нема долгорочни политики за вклучување на ранливите групи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Условите во келиите во полициски станици и во поправните домови се супстандардни и не се во согласност со меѓународните стандарди. - Не се спроведуваат меѓународните инструменти (Конвенцијата на ОН). - Не е ратификувана Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на децата од сексулна експлоатација и злоупотреба (од поглавје 23). - Децата на улица, од кои мнозинството се Роми, и често во комбинација со други проблеми како користење на дроги и ситен криминал, преставуваат значителен проблем. - Децата со посебни потреби остануваат особено ранлива категорија со ограничен пристап до здравствениот систем и не се интегрирани во образовниот и рекреативен систем. - Има недостаток од соодветен број на обучен професионален кадар во здравствените и социјални услуги. <p>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општините и натаму немаат административен капацитет за да ги исполнат обврските од социјалната заштита. - Останува ограничена интеграцијата на лицата со посебни потреби во општеството. - Треба да се ратификува Конвенцијата на ООН за правата на лицата со посебни потреби и да се усвои предложениот закон за заштита на лицата со посебни потреби (порано во 19). 	<p>3.5. Политики за анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува рамката целосно да се усогласи со <i>acquis</i>, особено изоставувањето на дискриминацијата врз основа на сексуалната определба, а потребно е да се зајакнат и капацитетите на Комисијата како и да се зголеми свеста не само во однос на новите законски одредби, туку и во однос на начелата на почитување и толеранција на различностите. <p>3.6. Права на сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Денационализацијата значително ги надминува законски утврдените рокови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Недоволен бројот од психолози и социјални работници. - За превенцијата, заштитата, достапноста и услугите за основна грижа сè уште нема доволно финансиски и човечки ресурси, особено за децата со посебни потреби, зависници од дрога, жртви на домашно насилство, сексуална злоупотреба или трговија со луѓе. <p>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната и административната децентрализација на социјалните услуги е сè уште ограничена. - Имплементацијата на усвоените политики оди бавно. - Треба да се решат лошите материјални услови и нечовечкиот и деградирачки третман во психијатриските установи. - Социјалната интеграција на лицата со посебни потреби е многу органичена. - Стапката на сиромаштија останува премногу висока. <p>3.4. Работнички права и синдикати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот социјален дијалог, особено во приватниот сектор, останува слаб. - Останува слаб капацитетот на социјалните партнери, бидејќи синдикатите немаат стабилно финансирање и капацитет за менаџирање. <p>3.5. Политики за анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација останува слаб, а нејзината јавна видливост и достапност на ниско ниво. - Многу е ограничена јавната свест за потребата од недискриминација.
--	--	--	---

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>3.4. Работнички права и синдикати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Критериумите за членство во Економско-социјалниот комитет (ЕСК) не се јасни и тој сè уште не ја игра својата улога. - Социјалниот дијалог и слаб и треба допрва на се воспоставува. <p>3.5. Политики за анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема механизми за идентификација, кривично гонење и за криминализација на дискриминација од државните и јавните тела. - Сè уште нема Закон против дискриминација. - Дискриминацијата врз основа на пол, етничка припадност, хендикеп, и сексуална ориентација натаму продолжува. - Ниту Уставот ниту другите закони не ја идентификуваат сексуалната ориентација како основа за дискриминација и тие немаат заштита, се стигматизирани, особено во руралните предели. <p>3.6. Права на сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имотните спорови ги надминуваат законските рокови, а жалбената постапка ја спроведуваа истите лица како и првостепената. - Сè уште не е вратен имотот на верските заедници. 	<p>3.4. Работнички права и синдикати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на социјалните партнери и натаму не е подобрен бидејќи синдикатите немаат стабилни финансиски и управувачки капацитети и активно членство. - Социјалниот дијалог и натаму е слаб. - Колективните договори во јавниот сектор не се почитуваат и легитимитетот на синдикатите потписнички се доведува во прашање од страна на другите синдикати. <p>3.5. Политики за анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесениот закон не е хармонизиран со законодавството на ЕУ и не ја предвидува сексуалната ориентација како основ за дискриминација. - Предвидената Комисија за заштита од дискриминација нема соодветна административна поддршка. - Постои загриженост околу стигматизацијата и инцидентите на дискриминација на членови на заедницата на хомосексуалци, бисексуалци и трансцендер. - Нема статистика за директна и индиректна дискриминација (порано во 19). <p>3.6. Права на сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процесот на враќање на конфискуваниот имот значително го надмина законски утврдениот рок. - Повторно нема напредок во враќањето на имотите на верските заедници. 		<ul style="list-style-type: none"> - Законот за антидискриминација сè уште не е целосно усогласен со правото на ЕУ (сексуална ориентација). - ЛГБТ заедницата и понатаму страда од дискриминација и стигматизација. <p>3.6. Права на сопственост</p>
--	--	--	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

4. Малцински и културни права и заштита на малцинства

4.1. Културни права

- Мал напредок кај употребата на јазиците на помалите етнички заедници.
- Недостиг на можности (facilities) за настава на мајчин јазик.

4.2. Малцинства

- Секретаријатот за спроведување на рамковниот договор треба да се зајакне за да го координира процесот и да дава отчет за напредокот.
- Агенцијата за заштита на правата на малцинствата не функционира.
- Изборот на членови на комисиите за односи меѓу заедниците на локално ниво нетранспарентно и функционираат без јасни надлежности и се слаби. Јавноста на знае за нив, а во некои општини нивниот состав не е одраз на етничкиот карактер на заедницата.
- Целите за еднаква застапеност во јавната администрација не се постигнати, а Турците и Ромите не се доволно застапени.
- Сè уште нема централна база на податоци за целиот јавен сектор за еднаквата застапеност.
- Нема стратемско планирање на ЧР за еднаква застапеност и се вработуваат непотребни кадри кои немаат ни канцеларии.
- Неколку општини имаат етнички смени во училиштата спротивно на препораките на ОБСЕ.
- Ограничен напредок кај социјалната вклученост на Ромите.
- Од 3000 до 5000 Роми, Албанци и Турци немаат лични документи кои се неопходни за социјално осигурување и заштита.
- Сè уште нема широк консензус за спроведување на одлуката на Уставниот суд за употреба на знамињата на заедниците.

4. Малцински и културни права и заштита на малцинства

4.1. Културни права

- Малцинските заедници продолжуваат да се соочуваат со недостиг на можности (facilities) за настава на мајчин јазик.

4.2. Малцинства

- Политичкиот дијалог за меѓу-етнички односи беше повремено напнат, особено за првата енциклопедија и проектот „Скопје2014“.
 - Комисиите за односи меѓу заедниците на локално ниво не се секаде воспоставени. Нивната ефикасност продолжува да биде ограничена поради несоодветни капацитети, нејасни надлежности и слаб статус.
 - Сè уште нема централна база на податоци за целиот јавен сектор за еднаквата застапеност. Секретаријатот нема издадено ниту еден извештај за своите активности и за прогресот постигнат кај Охридскиот договор.
 - Застапеноста на помалите заедници, особено Турците и Ромите, останува мала.
 - Практиката на вработување непотребни кадри кои немаат ни канцеларии ниту потребни квалификации продолжува.
 - Сè уште нема напредок во разјаснување на импликациите од спроведување на одлуката на Уставниот суд за употреба на знамињата на заедниците.
- #### 4.3. Бегалци и баратели на азил
- Ромите од Косово како бегалци се соочуваат со особено тешки услови и продолжуваат да имаат ограничен пристап до социјални услуги, вработување, здравствена заштита, образование и соодветно сместување.

4. Малцински и културни права и заштита на малцинства

4.1. Културни права

- Секретаријатот за спроведување на Охридскиот рамковен договор (ССОРД) има проблеми во однос на вработување на доволно квалификуван виш кадар.

4.2. Малцинства

- Не е воспоставен јасен механизам за мониторинг и евалуација на спроведувањето на Законот за јазиците.
 - На Министерството за образование му недостасуваат финансиски и човечки капацитети за спроведување на Стратегијата за интегрирано образование, а во некои од училиштата продолжува практиката на поделба на учениците по етничка линија или јазични смени.
 - Скопје 2014 создаде меѓуетничка чувствителност, а во февруари 2011 дојде и до насилни судири поради изградбата на музеј-црква на Кале.
 - Поголем дел од општинските Комитети за односи меѓу заедниците се соочуваат со недостиг на средства, нејасни надлежности и недоволна застапеност.
 - Поради нејасен мандат и намален буџет Агенцијата за остварување на правата на заедниците не е во состојба да ги врши задачите дефинирани со закон.
 - Повеќето нововработени државни службеници од редовите на заедниците примаат плата и покрај тоа што не им се доделени никакви задачи и одговорности.
- #### 4.3. Бегалци и баратели на азил
- Механизмот за определување статус на бегалец сè уште има недостатоци.
- #### 4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)
- Поголемиот број од жалбите поднесени од страна на ВРЛ против државата за штети причинети во конфликтот од 2001 сè уште се во судска постапка.
- #### 4.5. Роми
- Системски не е решено прашањето со издавање на лични документи на Ромите

4. Малцински и културни права и заштита на малцинства

4.1. Културни права

- **Малцинските заедници и натаму се соочуваат со нееднаков пристап до настава на мајчин јазик заради ограничениот број на квалификувани наставници и наставни материјали.**

4.2. Малцинства

- Во првата половина на 2012, имаше бројни инциденти и убиства во државата, кои резултираа со зголемени етнички тензии меѓу заедниците и јавни протести.
- Потребно е да се продолжи со пристапот смирено и одмерено да се реагира на овие настани, и да се избегнува политизација на инцидентите.
- Од клучно значење е судските и полициските служби да спроведат ригорозна и објективна истрага за да се осигураат дека сторителите на кое било кривично дело ќе бидат изведени пред правдата.
- Започнатиот преглед (review) на Охридскиот рамковен договор раководен од Секретаријатот треба да продолжи, а препораките треба да се спроведат на конкретен начин.
- Односите во Владата беа нарушени заради различните гледишта во врска со статусот на жртвите од конфликтот во 2001. Коалиционите партнери треба да го продолжат дијалогот за да изнајдат решение и да ја одржат стабилноста.
- Комисијата за труд и социјална политика продолжува да го дискутира опсегот на владиниот Предлог-закон за бранителите којшто се однесува на (финансиска н.з.) поддршка на жртвите. Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за ОРД.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>4.3. Бегалци и баратели на азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постапките за одлучување на Управниот суд имаат недостатоци (раскинување на времена заштита и период за доделување престој). <p>4.5. Роми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недоволна посветеност на министерствата и општините. - Нема адекватни ресурси за акциските планови. - Меѓу-министерската работна група не функционира повеќето време. - Да се зајакне капацитетот на Министерот без ресор и одделението за спроведување на Ромската стратегија 2005-2015. - Вклученоста треба значително да се зголеми во многу области на национално и на локално ниво. - И натаму има сегрегација на Ромите – се испраќаат во ментални институции деца со пречки во учењето. - Бројот на ромски деца на улица се зголемува. - Ромите страдат од злоупотреба на Полиција, но нерадо пријавуваат. - Нема посебни статистички податоци за Ромите. 	<p>4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мнозинството од судски постапки за оштета покренати од ВРЛ се сè уште во тек. <p>4.5. Роми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на Ромската декада и АП 2005-2015 дополнително е забавено. - Меѓу-министерската соработка и посветеност и понатаму се слаби. - Нема адекватни ресурси. - Не се зајакна капацитетот на Министерот без ресор со дополнителен кадар. - Невработеноста меѓу Ромите се зголеми. Бројот на Роми запишани на училиште останува низок, а бројот на ученици кои напуштаат школо е висок. - Ромите страдат од злоупотреба на Полиција, но нерадо пријавуваат. Случајот со интервенцијата на специјалната полиција на Бит пазар, кога голем број лица беа повредени, не беше истражен. - Нема статистички податоци за Ромите кои сè уште немаат документи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Децата Роми се презастапени во одделенијата за деца со посебни потреби (половина се Роми, иако Ромите се само 2,6% од населението). - Темпото на спроведување на Стратегијата за Ромите и акциските планови во рамки на Декадата за вклучување на Ромите 2005-2015 забавува, додека средствата де одговараат на потребите. - Нема подобрување на административните капацитети на кабинетот на министерот од ромската заедница. - Остануваат високата стапка на невработеност кај ромските жени и младина, како и несигурните услови за домување и живеење, лошото здравје, ниската посетеност на училиштата, ниските приходи и високата стапка на морталитет. - Продолжија обвинувањата за полициска бруталност и прекумерна употреба на сила врз Ромите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Иако Секретаријатот за ОРД неодамна вработи нов искусен кадар, сепак потребни се значајни чекори за да се зајакне капацитетот на Секретаријатот. - Агенцијата за остварување на правата на заедниците (кои се помалку од 20%) не е во состојба да извршува бројни надлежности и обврски, заради ограничени ресурси. . - Потенцијалот на комисиите за односи меѓу заедниците на локално ниво за водење на интеркултурен дијалог не е соодветно искористен. - Потребно е да се воведат механизам за набљудување и евалуација во рамките на Законот за јазиците. - Некои активности предвидени со стратегијата на МОН за интегрирано образование се финансирани од странски донатори, но ниту еден дел од државниот буџет не беше наменет за имплементација на стратегијата. - Јазичната и етничка сегрегација во училиштата останува широко распространета. Се случуваат постојани инциденти со меѓуетничко насилство во средните училишта. - Дистрибуцијата на кадри според правичната застапеност низ министерствата е нееднаква и недоволна во повисоките ешалони на јавната администрација. - Некои од помалите заедници (Турците и Ромите) сè уште не се правично застапени во институциите. . <p>4.3. Бегалци и баратели на азил</p> <p>4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Најголем број од тужбите за оштета на ВРЛ против државата од 2001 уште се во судовите. <p>4.5. Роми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неодамнешните законски измени со кои требаше да се реши проблемот на преголема застапеност на децата Роми во специјалните училишта сè уште не се имплементирани.
---	---	---	---

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА			
			<ul style="list-style-type: none">- Пристапот до основните здравствени услуги е тежок. Кај Ромите се среќава натпросечна стапка на смртност кај децата, а многу деца Роми се или нецелосно вакцинирани или воопшто не се вакцинирани.- Високите стапки на невработеност остануваат исти, а пристапот до социјална помош останува проблематичен.- Останува дискриминацијата кон Ромите, вклучувајќи го нивното стереотипно претставување во медиумите и на социјалните мрежи преку Интернет.- Ромките и Ромите со посебни потреби се соочуваат со небезбедни животни услови заради двојната дискриминација.

СУДСКИ СИСТЕМ

Пристапно партнерство - Натамошен развој на почетна и континуирана обука во Академијата за судии и обвинители, Заокружување на воспоставувањето на новите судски структури и распределување доволно ресурси за целосно функционирање и зајакнување на ефикасноста, Правилно и целосно извршување на судските пресуди.

КОМЕНТАР - ЕК и оваа година е крајно критична за состојбите во судството. Иако со минатогодишниот сет на законски измени кои се однесуваат на реформата на судството, правото на одлучување на Министерот за правда му е одземено, сепак истиот не е целосно тргнат од Судскиот и Советот на јавни обвинители, со што остава можност за индиректно влијание при носењето на одлуките. При изборот на судиите во основните судови, СС продолжи да им дава предност на кандидатите кои немаат завршено на Академијата за обука на судии и јавни обвинители (АОСЈО). Со занемарување на законската обврска при секој избор 50% од назначувањата да ги опфатат дипломците на АОСЈО се доведуваат во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. ЕК навлегува длабоко во проценка на квалитетот на реформите во судството не оставајќи простор за нејасни толкувања. Во таа смисла се бара натамошна заштита на мандатот на судиите со обезбедување на јасни, прецизни и предвидливи основи за разрешување, со почитување на принципот на пропорционалност. Кај критериумите за оценување применувани од СС преовладуваат квантитативните за сметка на квалитативните, притоа нема никаква поврзаност помеѓу стручната евалуација на судиите и определувањето на нивните потреби за идни обуки. ЕК покажа со прст кон главните виновници за акумулација на заостанати предмети - Врховниот и Административниот суд. Практично на највисоката судска инстанца во државата и се испраќа порака дека треба да биде пример во решавањето на судските предмети во разумен рок наместо да биде извор на неажурност и заостаток во работата. Иако подобрувањето на ефикасноста на правдата е значајно достигнување, сепак мора да се внимава квалитетот на пресудите да претставува еднакво висок приоритет. Многу важна забелешка на ЕК е дека по завршувањето на значајните реформи во периодот 2004-2010, во овој момент не постои сеопфатна стратегија за реформи во судството ниту пак акциски план за имплементација, што значи дека недостасува стратегиска рамка за идниот развој на судството (За дополнителни коментари види во поглавје 23).

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Јавно обвинителство	1. Јавно обвинителство - Советот на јавни обвинители останува недоекипиран. - Законот за ЈО и Советот на јавни обвинители сè уште не се спроведени поради одложувањето на измените на Законот за кривична постапка што се во постапка, во делот на претходната постапка и истрагата.	1. Јавно обвинителство - Укинато е учеството по службена должност на Министерот за правда во Совет на јавни обвинители. - СЈО назначи 23 обвинители.	1. Јавно обвинителство - Стручната служба на СЈО сè уште нема доволно кадар. Таа е финансиски зависна од буџетот на Јавниот обвинител и е сместена во изнајмени работни простории.

СУДСКИ СИСТЕМ

2. Судски совет.

- Отсуството на систем за управување со ЧР го забави вработувањето на судиите/ обвинителите од Академијата во судството.
- Судот Скопје 2, 4 апелациони судови и Управниот суд не успеаја да го намалат бројот на заостанати предмети.
- Управниот суд, апелациониот суд во Гостивар и повеќето јавни обвинителства немаат доволно вработени.
- Не беа префрлени сите извршни предмети кај извршителите до крајот на 2008 а со тоа се задоцни извршувањето на судските одлуки.
- Ограничен ефект има спроведувањето на Законот за медијација досега.
- Имплементацијата на Законот за Јавното обвинителство бара промени во Законот за кривична постапка.
- Некои документирани неправилности кај процесното отвори прашања во врска со независноста и непристрасноста на дел од судството.

2. Судски совет

- Улогата на министерот за правда во Судскиот совет отвара сериозна загриженост за мешањето на извршната власт во судството.
- Назначувањето на некои членови на Судскиот совет не беа во согласност со утврдените критериуми.
- Јавните изјави на премиерот, министерот за правда, Претседателот на Собранието и неколку пратеници на ВМРО-ДПМНЕ кои ја критикуваа работата и одлуките на Уставниот суд, беа оценети како политички мотивирани. Овие настани отворија сериозна загриженост за притисокот врз независноста на судството.
- Дополнителни напори се потребни за да се воспостави сеопфатна стратегија за човечки ресурси.
- Заостанатите предмети и натаму се голем проблем, особено кај апелационите судови и Управниот суд.

2. Судски совет

- Со измените на законската рамка укинато е правото на глас на Министерот за правда во Судскиот совет во согласност со европските стандарди.
- Донесен е пакетот закони за реформа на правосудниот систем.
- СС назначи 43 судии од прв степен и 27 судии од повисок степен.
- Во април Собранието го разреши Претседателот на Уставниот суд откако Врховниот суд ги потврди наодите на Комисијата за лустрација.
- Зајакнување на човечките ресурси и подобрување на просторните услови на АОСО.
- 22 од кандидатите за судии и обвинители кои во последните три години завршија на АОСО сè уште не се вработени.

2. Судски совет

- **При изборот на судиите во основните судови, СС продолжи да им дава предност на кандидатите кои немаат завршено на АОСЈО, занемарувајќи ја законската обврска дека при секој избор 50% од назначувањата треба да ги опфатат дипломците на АОСЈО. Ова ги доведува во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги.**
- **Најчесто користениот основ за разрешување на судиите е широк и општ (нестручно, ненавремено и несовесно вршење на судската функција).**
- **Потребни се напори за натамошна заштита на мандатот на судиите со обезбедување на јасни, прецизни и предвидливи основи за разрешување. Примената на овие правила треба да го почитува принципот на пропорционалност.**
- **Кај критериумите за оценување применувани од СС преовладуваат квантитативните на сметка на квалитативните, притоа нема никаква поврзаност меѓу стручната евалуација на судиите и определувањето на нивните потреби за идни обуки.**
- Петтиот годишен прием на кандидати за судии и обвинители на АОСЈО закажан за есен 2011 беше одложен и споен со приемот во есен 2012. Ова се должи на новововедениот тест за интегритет како дел од приемниот испит којшто беше делумно укинат од Уставниот суд.
- Од 80 кандидати кои успешно ја завршија АОСЈО од јануари 2009, само 54 се избрани за судии или обвинители, а 24 од нив сè уште чекаат на своето прво именување.

СУДСКИ СИСТЕМ

			<ul style="list-style-type: none"> - Главната причина за намалување на заостанатите предмети беше високата стапка на пресудени предмети од основните судови во последните три години (до 170% во 2011), благодарејќи на процедуралната дисциплина и индивидуалниот мониторинг на судиите. Само Врховниот и Административниот суд акумулираат заостанати предмети наместо постепено да ги намалуваат, а итно треба да се обрне внимание на соодветна распределба на човечките ресурси со цел да се реши овој проблем. - Иако подобрувањето на ефикасноста на правдата е значајно достигнување, сепак мора да се внимава квалитетот на пресудите да претставува еднакво висок приоритет. - Во моментот не постои сеопфатна стратегија за реформи во судството ниту пак акциски план за имплементација. - Методологијата за водење судска статистика од 2011 сè уште не е системски спроведена и не е спроведена соодветна обука или подигање на свеста на судовите за тоа како да ги користат новите статистички алатки. - Стратегијата за определување на бројот на судии и обвинители 2011-2013 не содржи никаква анализа која дава податоци за управувањето или распоредот на постоечките ресурси за да ги направат поефикасни низ целата судска мрежа, ниту пак ги предвидува идните потреби во форма на јасни и проверливи индикатори. - ИТ стратегијата на судството допрва треба целосно да се имплементира и да се прошири на обвинителската служба. - Потребни се напори за подобрување на индивидуалните стратегии или креирање на општа стратегија која ќе ги обедини сите нив, на кохерентен начин, и ќе се фокусира на останатите предизвици во судскиот систем. - Советот за судски реформи треба да ја интензивира својата работа и да го предводи креирањето на нова стратегиска рамка за продолжување на судската реформа.
<p>3. Буџет на судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судовите и натаму имаат финансиски ограничувања. 	<p>3. Буџет на судство</p>	<p>3. Буџет на судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Несоодветното финансирање на судовите го попречува понатамошниот напредок во пракса. 	<ul style="list-style-type: none"> - 3. Буџет на судство

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

Пристапно партнерство - Адекватно следење на препораките на ДКСК и на ДЗР, Целосно спроведување на препораките од ГРЕКО, Зајакнување административни капацитети заради спроведување на правилата за финансирање на политичките партии и на изборните кампањи. Изрекување ефективни казни во случаи на прекршување, Проследување на спроведените ревизии во врска со дискреционите права на одредени јавни службеници, Целосна примена на Законот за пристап до информации од јавен карактер, Натомашно зајакнување на соработката меѓу институциите.

Среднорочни приоритети - Заокружена стратегија за борба против корупција, Примена на одредбите за спречување на конфликт на интереси согласно меѓународните стандарди.

КОМЕНТАР - Корупцијата останува широко распространета во многу области и продолжува да биде сериозен проблем. Иако правната рамка е задоволителна, спроведувањето на законите останува проблематично. Со оглед на важноста на ДКСК како носечка институција во борбата против корупцијата, чудно е што ЕК во вој извештај посетува премалку коментари за нејзината работа. Исто така, општиот капацитет на судството да се справи со случаите на корупција е сè уште на незадоволително ниво. Посебен акцент е ставен на делот за финансирањето на политичките партии и изборни кампањи каде што е забележан селективен пристап во спроведувањето на законите како и во делот на јавните набавки, каде што е увидена потреба за подобрување на постоечката правна рамка.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фрагментираниот правен систем и натаму создава тешкотии во имплементацијата. - Законодавството за финансирање на политички партии и изборни кампањи сè уште нема голем ефект. - Недоволно се користи следењето на комуникациите, главно кај случаи на корупција кои не се поврзани со организиран криминал. 	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - И натаму тешко се имплементира правната рамка. - Несоодветна подготовка и планирање на потребните човекови и финансиски ресурси за правната рамка. - Треба дополнителна обука за Кривичниот законик. - Судската практика е неконзистентна – три случаи за корупција беа поништени од повисоки судски инстанци поради пропусти на пониските судови. - Ограничен капацитет на Кривичниот оддел при Апелација во Скопје поради со суспензијата на речиси половина судии. - Независноста на судството останува предмет на сериозна загриженост во борбата против корупцијата. - Улогата на МВР во издавање налози за прислушување не е во согласност со ЕУ-стандардите и предизвикува загриженост од политичко мешање. - Треба зајакнување на механизмот за надворешен надзор. - Сè уште е низок бројот на случаи на конфликт на интереси. 	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се измени на Законот за финансирање на политичките партии (финансирањето на политичките кампањи и санкционирањето). - Царинската управа треба да биде приоритизирана како висок корупциски ризик при развивањето и имплементирањето на идни антикорупциски програми. - Потребни се законски измени пред да бидат спроведени системски проверки на содржината на изјавите за конфликт на интереси. - Потребни се законски измени на Законот за пристап до информации заради обезбедување на целосна транспарентност. - Сè уште се слаби механизмите за внатрешна контрола во јавната администрација. - Новите одредби од Кривичниот законик за проширена конфискација, неосновано збогатување и кривична одговорност на правните лица треба допрва да се спроведуваат. - Судирите на интереси во пракса не се санкционирани. - Слаб капацитет на судството да се справи со чувствителни случаи на корупција на високо ниво. - Треба зајакнување на механизмот за надворешен надзор. 	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабата подготовка за влегување на сила на Законот за кривична постапка (ЗКП) значеше натамошно одложување на неговата имплементација, за декември 2013 г. - Општиот капацитет на судството да се справи со случаите на корупција останува мал. - Иако ДЗР добил финансиски извештаи од само 16 од регистрираните 40 политички партии во 2011г., уште не се преземени никакви мерки кон ниедна политичка партија која ја прекришила оваа законска обврска. - Корупцијата во јавните набавки останува сериозен проблем. Затоа е потребно натамошно подобрување на постојното законодавство, за да се увидат ризиците за корупција и зголеми транспарентноста во јавните набавки. . - Внатрешната контрола на централната и локалната администрација и натаму е слаба. - Сè уште не се создадени ефикасни механизми за заштита на субјектите кои пријавуваат корупција во јавниот и приватниот сектор.

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

	<ul style="list-style-type: none"> - Имотните декларации не се проверуваат суштински. - Нема изградено успешно досие за проверка на декларациите на именуваните и избраните лица. - Транспарентноста на јавната потрошувачка не е доволна. - Законот за пристап до информации не дава содржината на јавните договори да биде јавна. - Администрацијата различно го толкува законот. - Внатрешните контролни механизми во јавната администрација остануваат слаби. - Правната и институционална заштита на поткажувачите е недоволна и поради тоа ретко се пријавува корупција. - Законодавството за финансирање на политички партии сè уште нема голем ефект, а ВМРО, СДСМ и ДУИ ги поднесоа извештаите со задоцнување од една година 	<ul style="list-style-type: none"> - Транспарентноста на јавната потрошувачка не е доволна. - Нема изградено успешно досие за проверка на декларациите на именуваните и избраните лица. - Правната и институционална заштита на поткажувачите е недоволна и поради тоа ретко се пријавува корупција. 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостига анализа за постоењето корупција и начините за спречување. Статистичкиот систем за следење на анти-корупциските политики е недоволно развиен. - Јавната свест за борба против корупција останува ниска. - Потребни се поголеми напори во имплементацијата на постоечките антикорупциски закони. - Сè уште не постои досие за примена за справувањето со случаите на корупција од високо ниво.
<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Механизмите за почитување на препораките на ДКСК и на ДЗР не се целосно ефективни. - Треба да се развие досие за доследна проверка на анкетните листови, да се реагира на прекршувањата кај финансиските прагови и кај донации. - ДКСК треба повеќе да се ангажира во спроведувањето на политиката против корупцијата. - ДКСК е ограничена поради тоа што членовите работат со скратено работно време. - Јавната доверба во независноста и непристрасноста на ДКСК и натаму е ниска 	<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегискиот план за односи со јавност нема видно влијание. - Со 2010 буџетот ДКСК има финансиски проблеми. - ДКСК останува реактивна наместо проактивна. - ДКСК е ограничена поради тоа што членовите работат со скратено работно време. - Јавната доверба во независноста и непристрасноста на ДКСК и натаму е ниска. 	<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавната доверба на ДКСК останува слаба. - Кратењето на буџетот и мандатот на ДКСК ја доведува во прашање политичката волја за успешна борба против корупцијата. - Спорни критериуми за избор на новите 7 члена на ДКСК. 	<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p>

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА			
<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на специјализираните одделенија во обвинителството и МВР треба натаму да се зајакнат. - Беа суспендирани казните во голем број на судски решенија за злоупотреба на службената должност. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Министерството на правда за координација и следење на корупцијата е недоволен. - Политичката волја за следење на корупцијата ослабна. - Досега немало обемна анализа за степенот и природата на корупцијата во јавниот сектор. - Статистиката за следење на корупцијата е недоволна. - Не постои сеопфатен пристап за развој на антикорупциска стратегија за ранливите делови во јавниот сектор. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаба соработка помеѓу ДКСК, Министерството за правда и другите надлежни органи. - Допрва треба да се направи значајна анализа на нивото и видот на корупција во различни области. - Собирањето и обработката на релевантни податоци за мерење на степенот и природата на корупцијата, како и на делотворноста на антикорупциските мерки, остануваат непотполни. - Сите надлежни органи остануваат без доволен број на кадри и финансиски средства. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребен е проактивен и координиран пристап од страна на надзорните тела и агенциите за спроведување. - Ресурсите за борба против корупцијата се сè уште недоволни за истата да биде ефикасна.

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ

Пристапно партнерство - Целосна соработка со Хашкиот трибунал и исполнување на сите потребни предуслови за обезбедување добар процес за можното враќање на случаите од Хаг, Натамошна промоција на транзицијата на Пактот за стабилност кон регионална рамка за соработка и ефективна имплементација на ЦЕФТА, Обезбедување добрососедски односи преку интензивирање на напорите со конструктивен приод да се изнајде взаемно прифатливо решение за името со Грција, во рамките на Резолуциите на Советот за безбедност на ОН бр. 817/93 и 845/93, и да се избегнуваат акции коишто би можеле негативно да влијаат, Негување соработка со соседните држави и обезбедување на ефективна имплементација на прекуграничната соработка, борба против организираниот криминал, трговија на луѓе и шверцување, судска соработка, гранично управување, реадмисија и животна средина.

Среднорочни приоритети - Промоција на регионален дијалог, стабилност, добро соседство и соработка.

КОМЕНТАР – ЕК постојано посочува на потребата да се избегнуваат активности и изјави што би можеле негативно да влијаат врз добрососедските односи, имајќи го предвид нерешениот спор со Грција. Исто така, континуирана забелешка на ЕК е неусогласеноста со Заедничките позиции на ЕУ за интегритетот на Статутот од Рим, во врска со билатералната спогодба со САД за изземањето од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд. Во овој извештај, за првпат се појавува и Косово кака регионален играч.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Од 4 предмети вратени од Хаг, 3 се во домашните судови, од кои 2 се сè уште кај истражен судија, а 1 наиде на бројни процедурални пречки. Четвртиот предмет е чувствителен и е кај ЈО. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Од 4 случаи вратени од Хашкиот трибунал, 3 влегоа во домашниот судски систем. 2 од нив сè уште се кај истражен судија. Третиот наиде на бројни процедурални пречки. Четвртиот, што се однесува до раководството на ОНА, кои сега се високи членови на ДУИ, е сè уште кај Јавниот обвинител. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во јули Собранието на РМ донесе автентично толкување на Законот за амнестија при што определи дека амнестијата треба да ги опфати осомничените од сите случаи што нема да бидат процесирани пред МКСЈ. Еден од случаите беше запрен од страна на Кривичниот суд во Скопје на барање на Јавниот обвинител. Статусот на останатите случаи останува да се определи. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p>
<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште има билатералната спогодба со Соединетите Американски Држави за имунитет од јуни 2003 година за изземања од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд што не е во согласност со заедничките позиции на ЕУ за интегритетот на Статутот од Рим ниту со водечките принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Земјата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште има билатералната спогодба со САД за изземања од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд што не е во согласност со ЕУ за интегритетот на Статутот од Рим ниту со водечките принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Земјата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште има билатералната спогодба со САД за изземање од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд што не е во согласност со Заедничките позиции на ЕУ за интегритетот на Римскиот Статут ниту со поврзаните принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Земјата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нејзините државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ.
<p>3. Регионална соработка</p>	<p>3. Регионална соработка</p>	<p>3. Регионална соработка</p>	<p>3. Регионална соработка</p>

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ

4. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки

- 4.1. Албанија
4.2. Босна и Херцеговина
4.3. Хрватска
4.4. Црна Гора
4.5. Турција
4.6. Србија.
- Демаркацијата на границата со Косово не е целосно завршена.
- 4.7. Грција
- Врз односите меѓу двете земји и натаму влијае нерешеното прашање со името. Државата е ангажирана во преговори под покровителство на ООН. Доставена е тужба против Грција за прекршување на Времената спогодба пред Меѓународниот суд во Хаг. Владата именува автопат од Коридорот X во Александар Македонски што од Грција се толкуваше како провокација поради што Грција ги скратени финансиите за изградба на автопатот. Да се избегнуваат активности и изјави што би можеле негативно да влијаат на добрососедски односи.
 - Од суштествено значење остануваат добрососедските односи, вклучувајќи и договорање на заемно прифатливо решение за името, под покровителство на ООН.
- 4.8. Бугарија
- Се појавија некои контроверзни прашања поврзани со етничката само-идентификација на поединци и политичко претставување на групи на етничка основа во двете држави.

4. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки

- 4.1. Албанија
4.2. Босна и Херцеговина
4.3. Хрватска
4.4. Црна Гора
4.5. Турција
4.6. Србија.
- Останува нерешениот спор на црквите.
- 4.7. Грција.
- Односите и натаму се негативно засегнати од нерешеното прашање со името. Треба да се избегнуваат активностите и изјави што би можеле негативно да влијаат врз добрососедските односи. Од суштествено значење останува одржувањето добрососедски односи, вклучувајќи и договорање на заемно прифатливо решение за името, под покровителство на ООН.
- 4.8. Бугарија
- Прашањата поврзани со етничката припадност продолжуваат да бидат предмет на загриженост.

4. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки

- 4.1. Албанија
4.2. Босна и Херцеговина
4.3. Хрватска
4.4. Црна Гора
4.5. Турција
4.6. Србија
- Останува нерешениот спор на црквите.
- 4.7. Косово
- 4.8. Грција
- Односите и натаму се негативно засегнати од нерешеното прашање со името.
 - Владата постави статуа во центарот на Скопје што од Грција беше видено како провокација поради сличноста на истата со Александар Велики.
 - Треба да се избегнуваат активностите и изјави што би можеле негативно да влијаат врз добрососедските односи вклучувајќи и договорање на заемно прифатливо решение за името, под покровителство на ООН.
- 4.8. Бугарија
- Прашањата поврзани со етничката припадност продолжуваат да бидат предмет на загриженост.

4. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки

- 4.1. Албанија
4.2. Босна и Херцеговина
4.3. Хрватска
4.4. Црна Гора
4.5. Турција
4.6. Србија
- **Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави.**
- 4.7. Косово
- Заедничките патроли на границата со Косово ќе мораат да одговорат на предизвиците што ги претставуваат нелегалната трговија со стоки и нелегалната миграција.
- 4.8. Грција
- **Односите помеѓу двете држави и натаму се отежнати поради нерешеното прашање со името.**
 - Преговорите кои се водат за изнаоѓање на заемно прифатливо решение за името треба да бидат со поголем интензитет, што ќе биде резултат на последните директни контакти и средби.
 - **Треба да се избегнуваат активности и изјави кои можат негативно да влијаат врз добрососедските односи.**
- 4.9. Бугарија
- **Последните случувања во овој извештаен период укажуваат на потребата од засилен дијалог за надминување на можните недоразбирања и различните гледишта на историските, културните и етнички прашања.**

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

Пристапно партнерство - Натомшна регистрација на земјиштето и имотот, зајакнување на катастарот заради подобрување на правната сигурност на економските оператори и за подобро функционирање на механизмите на пазарната економија, Подобрување на ефикасноста на јавните услуги преку обезбедување дополнителни средства за обука и надградба на тековната инфраструктура.

Среднорочни приоритети - Забрзување на напорите за добивање одржлив пазар на електрична енергија согласно обврските за либерализација преку елиминација на постојните искривувања поради цените кои не го вклучуваат покривањето на трошоците и зајакнување регулаторните институции и физичката инфраструктура, Подobar квалитет на јавната потрошувачка преку зајакнување на капацитетот за среднорочни планирање и за подобро извршување на буџетот на јавниот сектор, Натомшно подобрување на квалитетот на образованието, преку последователно финансирање на инфраструктура/персонал неопходен за спроведување на новите реформи во образованиот сектор, Натомшно подобрување на пазарот на трудот и намалување на невработеноста преку дополнителни мерки за младите, долгорочно невработените и преку модернизирање на социјалната сигурност и образованиот систем, Натомшно интегрирање на неформалниот сектор во формалната економија, Надградба на инфраструктурата за енергија и транспорт заради зајакнување на конкурентноста на економијата.

КОМЕНТАР – ЕК и оваа година прецизно ја констатира крвната слика на македонската економија - огромна невработеност, посебно кај младите; висок дефицит на трговскиот и платниот биланс; висок буџетски дефицит; несоодветна производна и неконкурентна извозна структура; недоволен квалитет и/или квантитет на човечки и капитални ресурси; ниски инвестиции (приватни и јавни); лош квалитет на јавни инвестиции; недоволни капацитети на регулаторните и надзорните тела, кои треба да се грижат за обезбедување и почитување на еднакви правила на игра за сите играчи на пазарот; континуиран недостиг на капитал, кој би му овозможил динамичен раст на бизнисот; корупција, бавно судство и владеење на право кои не овозможуваат заштита на капиталот; континуирано недоволни капацитети на администрацијата, што ја отежнува деловната клима за развој на бизнисот; лош квалитет на процесот на носење на законите што води до постојани ревизии; несоодветност на вложувањата во развој на образованието и воопшто во креирањето на предуслови за развој на економија базирана на знаење; монополизирани пазари на енергија, гас и транспорт; високо концентриран банкарски сектор и недоволно развиен финансиски сектор итн. Главните причини за недоволните и/или неуспешните структурни реформи во сите наброени области, ЕК не ги гледа во европската криза (иако се осврнува и на нејзините последици и ризици) туку во начинот на дизајнирање и спроведување на оделните економски политики.

Но, главната критика оваа година ЕК ја насочува кон финансиската и посебно фискалната политика каде констатира дека упорно недостасуваат среднорочни буџетски проекции, а оние што ги има се преоптимистички и нереални, потоа дека јавните расходи се несоодветни и непродуктивни (како пр. се наведува „декорација на главниот град“), потоа дека надворешниот јавен долг пораснал како резултат на неможност за реалистично планирање и извршување на буџетот, а за да се покрие растечкиот буџетски дефицит. ЕК ја критикува и инвестиционата политика на владата од аспект на постојаното кастрење на предвидените капитални инвестиции, но и во врска со изборот на приоритетите за инвестирање кои се целосно нејасни и нетранспарентни, дури и за ЕК. Во тој контекст се наведува дека Владата не ги ажурирала Стратегијата за управување со јавниот долг, Програмата за јавни инвестиции; дека не поднела Фискална нотификација до ЕК и дека не се преземаат никакви мерки по наодите на Извештаите на ДЗР за трошењето на јавните пари. Неотчетноста на Владата оди дотаму што таа не поднесува никакви аналитички податоци за трошењата од кои ќе можат да се извлечат информации за реалните состојби. Токму затоа буџетски дефицит, Комисијата го нарекува „објавен“, а фискалната позиција на државата „замаглена“. Конечно ЕК предупредува дека ваквото управување со јавните пари има сериозни последици за ликвидноста на приватниот сектор.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>Постоење на функционална пазарна економија Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Третата Претпристапна економска програма е презентирана но и програмата и нејзините претпоставки брзо застареа како резултат на променливото меѓународно опкружување. Иако владата интензивно се насочи кон локалните и претседателските избори, структурните реформи продолжија во низа подрачја. Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува. 	<p>Постоење на функционална пазарна економија Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Четвртата Претпристапна економска програма е презентирана но подготовката и квалитетот на информациите понудени во програмата се ограничени поради слабиот административен квалитет. - Структурните реформи продолжија во низа подрачја, но прогресот беше побавен отколку во минатото. - Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува. 	<p>Постоење на функционална пазарна економија Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поднесена е Петтата Претпристапна економска програма (ПЕП). Таа претставува изводлива, иако понекогаш оптимистичка макроекономска и фискална рамка и покажа подобрени капацитети за изготвување на ПЕП. - Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува. 	<p>Постоење на функционална пазарна економија Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рамката за економската политика на среден рок е опишана во различни програми, како што е 6 Претпристапна економска програма (ПЕП) 2012-2014, Стратегијата за пазарот на труд за 2015 и Националниот акциски план за 2011-2013. Започна ПДВН со ЕУ што овозможи друга платформа за забрзување на реформите во економијата кои се поврзани со интеграцијата во ЕУ. - Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>Макроекономска стабилност.</p> <ul style="list-style-type: none"> - По силниот раст во 2008, економската активност малку се намали во првата половина од 2009 главно како одраз на намалената надворешна побарувачка. Извозот опадна значително кон крајот на 2008 и почетокот на 2009 додека инвестициите и увозот почнаа значително да опаѓаат во вториот квартал од 2009. 	<p>Макроекономска стабилност.</p> <ul style="list-style-type: none"> - По скромното намалување на економската активност во првите 3 квартали од 2009 год., индикациите за заздравување во 2010 сè уште се неизвесни. - Падот во приватната и јавната побарувачка скромни, додека инвестициите опаднаа за 20%. - Намалувањето на домашната побарувачка доведе до намалување на увозот со слична динамика, а извозот се зголеми за 15%. 	<p>Макроекономска стабилност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реалниот БДП порасна за 1,8% во 2010 споредено со падот од 0.9% во 2009. БДП продолжи да расте за 5.2% во првата половина од 2011. Главен двигател на растот во вториот квартал од 2011 беше приватната потрошувачка. Силниот пораст е одраз на слабата база во претходната година. Вкупното ниво на индустриско производство е сè уште на ниво пониско од она пред кризата. - Економската активност започна повторно да се засилува почнувајќи од есента 2010 год. Значаен удел во силниот пораст на бруто инвестициите во фиксен капитал одиграа владините расходи во градежништвото. 	<p>Макроекономска стабилност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Економијата порасна за 3% во 2011, но се намали за околу 1% во првата половина на 2012 во споредба со претходната година. - Намалувањето на јавната потрошувачка имаше негативен придонес кон растот, а доста отпорната приватна потрошувачка спречи поостро намалување. . - Пад на индустриското производство за просечни 9% од октомври 2011 година.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

Надворешен сектор

- Надворешната нерамнотежа се зголеми, бидејќи извозот и капиталните приливи опаднаа додека високите јавни трошења го стимулираа увозот. Јавното позајмување на домашниот финансиски пазар придонесе за покачување на каматните стапки, додека приватното и јавното позајмување на странските пазари на капитал ја зголемија надворешната задолженост на државата. Кризата и зголеменото јавно трошење имаа негативен ефект врз нивото на девизните резерви и надворешниот долг.

Надворешен сектор

- Надворешната нерамнотежа се подобри како резултат на опаѓањето на увозот, зголемување на извозот и стабилизирање на приватните капитални приливи.
- Приливот на странски директни инвестиции и натаму мал. Надворешниот долг на државата порасна главно како резултат на интер-компаниските позајмувања во приватниот сектор но и како резултат на зголемено позајмување во странство од страна на јавниот сектор.

Надворешен сектор

- Дефицитот на тековната сметка се зголеми значително како резултат на зголемената економска активност. Главна причина за порастот на трговскиот дефицит беше зголемениот увоз. Но порастот на дефицитот на тековната сметка беше придружуван од уште поголем пораст на капиталните приливи главно од два извори: 1. Делумно повлекување на кредитот за внимателност од ММФ и 2. од СДИ, но исто така и од заемите од други меѓународни финансиски институции.
- Надворешниот долг се зголеми во првиот квартал на 2011 и тоа главно како резултат на порастот на јавниот долг.

Надворешен сектор

- Надворешната нерамнотежа се намали (од -3,5% на -2,8%), **но дојде до влошување на финансирањето на дефицитот. Најзначаен фактор кој придонесе за подобрувањето беше натамошното зголемување на странските дознаки на околу 10% од годишниот БДП.**
- Трговскиот биланс малку се влоши (од -11% на -12% од проценетиот вк. годишен БДП) како резултат на намалените приходи од извоз.
- **Суфицитот на капиталната и финансиската сметка се намали во истиот сооднос, од 4% во 2011 на 2.6% до јуни 2012 г.** Приливот на СДИ и други инвестиции се намали на околу 1% од проценетиот годишен БДП споредено со 2 % во претходната година. **Како резултат на тоа, финансирањето на дефицитот на тековната сметка се базираше многу помалку на приливи од инвестиции, а повеќе на странски кредити.**
- **Бруто надворениот долг малку се зголеми на 61,2% во првиот квартал на 2012 г. споредено со 59,7% во претходната година. Главна причина за ова покачување беше јавниот надворешен долг кој порасна за 2,2 п.п. од БДП, а приватниот долг се намали за 0.7 п.п.**

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста остана многу висока. Постоенето на значителен неформален сектор сè уште води до значајно преценување на реалната невработеност. И покрај влијанието на овој фактор многу високата невработеност сè уште останува значајно прашање, посебно кај младите и помалку образованите. Трендот на мало подобрување на ситуацијата на пазарот на труд посебно кај младите продолжува но сепак невработеноста од 33% е сè уште на високо ниво. 	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста остана многу висока и продолжи да расте во 2010. Иако постоењето на значителен неформален сектор води до значајно преценување на реалната невработеност, многу високата невработеност сè уште останува значајно прашање, посебно кај младите и помалку образованите. - Зголемувањето на вработеноста во јавниот сектор делумно го ублажи ефектот на светската криза врз пазарот на трудот, но нивоата на вработеност, посебно кај младите и помалку едуцираните се и натаму многу високи. 	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста во 2010 беше многу висока и изнесуваше во просек 32%. - Состојбата со невработеноста малку се подобри во првиот квартал од 2011. - Во првиот квартал од 2011 дојде до зголемување на вработеноста од 5.5% во споредба со 2010. Вработувањата беа главно во земјоделскиот сектор и производството. Сепак вработувањата во земјоделскиот сектор главно се должат на регистрирањето на фармери кои егзистираат од земјоделството по прв пат. - И покрај тоа што постоењето на значителен неформален сектор сè уште води до значајно преценување на реалната невработеност, многу високата невработеност сè уште останува значајно прашање, посебно кај младите и помалку образованите. 	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста беше многу висока (31,2%) и се одржа на тоа ниво во вториот квартал од 2012 споредено со лани, а за време на зимата беше повисока за 1 % во однос на лани. . - Вработеноста беше 1% повисока од претходната година, но нејзиното влијание врз невработеноста беше ограничено, бидејќи најголем дел од нововработените претходно не биле регистрирани на пазарот на трудот. Главните сектори во кои имаше пораст на вработеноста беа образованието, текстилната индустрија и општинските услуги. Вработувањето во јавниот сектор се зголеми за 1% на годишна основа (образование). - Невработеноста кај младите малку се намали на 54,6% во вториот квартал на 2012 г. споредено со 54,9% во вториот квартал на 2011 г., но во истиот тој период се зголеми нивното учество во невработеноста од 18,5 % на 18,8%. - Се намали невработеноста на помалку образованите од 39% во вториот квартал на 2011 г. на 36% во вториот квартал на 2012 г. што е 30% од работната сила.
<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Девизниот курс и монетарната политика останаа стабилни, пред се преку одржување на нивото на курсот на денарот кој е врзан за еврото, што помогна да се одржи довербата во стабилноста на финансискиот систем. 	<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се водеше здрава политика на девизен курс и здрава монетарната политика насочени кон одржување на стабилност, пред се преку одржување на нивото на курсот на денарот кој е врзан за еврото. Поради довербата во политиката на стабилен девизен курс, НБРМ се обиде да ја поддржува економијата со пониски каматни стапки. Кредитниот пораст се намали кон крајот на 2009 год., но повторно почна да се забрзува/зголемува. 	<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика претпазливо го поддржуваше економското заздравување, додека политиката на девизниот курс беше насочена кон одржување на ценовната стабилност и кон одржување на нивото на курсот на денарот кој е врзан за еврото. 	<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика внимателно го поддржуваше постепеното заздравување, а политиката на девизниот курс беше насочена кон одржување на ценовната стабилност и нивото на курсот на денарот кое е врзано за еврото.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инфлацијата значително се намали во 2009 год.што е во согласност со намалената економска активност. 	<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инфлацијата во 2009 беше -0.8%,а во првите девет месеци на 2010 изнесување 1.1 % мерена на годишно ниво. - Базната инфлација мерена без влијание на цената на енергијата и храната, во 2009 год.се намали во однос на 2008, а во 2010 е блиска до нула. 	<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечната инфлација за првите пет месеци од 2011 изнесуваше 4.2% . - Базната инфлација мерена без влијание на цената на енергијата и храната, во 2010 беше близу нула но порасна на 1.3% во првите пет месеци од 2011. 	<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечната инфлација за првите 6 месеци од 2012 изнесуваше 2,4% -, намалување од истиот период лани кога таа изнесување 4,4%. . - За време на последните месеци се зголемија инфлаторните притисоци поради високите цени на енергијата, растечките цени на храната и трошоците за домување. - Базната инфлација мерена без влијание на цената на енергијата и храната, беше доста стабилна на ниво под 2%.
---	--	--	---

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>Фискална политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискална политика е експанзионистичка. Зголеменото јавно трошење во комбинација со намалените приходи како резултат на кризата доведоа до голем јаз во финансирањето на јавниот сектор и до зголемен јавен долг. - Капацитетот на централната власт за мониторинг и ревизија на фискалната децентрализација се и понатаму лимитирани. Новите обврски и понатаму поставуваат значајни предизвици за општините и бараат мониторинг од централните власти. - Квалитетот на јавните финансии и понатаму е ослабнат поради слабостите во среднорочното буџетско планирање и во поставувањето на приоритети на буџетот, што води до висок процент на дискрециони одлуки и одлуки за краткорочни трошења. 	<p>Фискална политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Како резултат на намалувањето на приходите во 2009, Владата ги напушти преоптимистичките планови за јавни расходи. Како процент од БДП јавните расходи останаа непроменети, а приходите се намалија, што доведе до пораст на дефицитот. - И покрај опаѓачките приходи, Владата опстои на својот првичен план за намалување на директните даноци а исто така им одобри и даночна помош на некои јавни и на одреден број приватни претпријатија, а се зголемија и социјалните трансфери и субвенции. Но, за да се одржи првично планираниот дефицит, властите ги намалија капиталните трошоци за истиот износ. Како резултат на тоа, иако вкупното расходи во глобала не се променија, се влоши нивниот квалитет. - Ова е резултат на зголемените трансфери за сметка на среднорочно ориентираните расходи, како оние за капитални инвестиции во инфраструктура или за образование. - Во последните месеци, Владата акумулираше значителни заостатоци во плаќањата, што ја ограничи ликвидноста на приватниот сектор и може да доведе до значително зголемување на акумулираниот дефицит. - За да го финансира овој дефицит, Владата посегна по резервите и меѓународно позајмување, што резултира со зголемување на јавниот долг во 2009 год. - На среден рок, пристапот на намалување на приходите со истовремено одржување или зголемување на расходите е неодржливо. 	<p>Фискална политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - За да го постигнат зацртаниот дефицит за 2010 год., а поради помали буџетски приходи од планираните, властите значително ги намалија трошењата за стоки и услуги и со значајно ограничување на планираниот пораст на капиталните инвестиции. - Во првите седум месеци од 2011 год. приходите беа на слично ниво од БДП како и во 2010, што доведе до повисок акумулиран дефицит во јули 2011 во споредба со јули 2010 год. Дел од овој пораст е одраз главно на расходите во градежништвото, а во врска со предвремените избори во јуни. - Квалитетот на јавните финансии и понатаму страда поради слабостите во буџетското планирање и одлуки за трошења на краток рок, што ја одложува акумулацијата на продуктивни инвестиции. - Високите дефицити но исто така и зголемените јавни расходи финансирани преку задолжувања придонесоа за зголемување на процентот на јавниот долг. 	<p>Фискална политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Објавениот дефицит на централната влада за 2011 г. беше главно усогласен со целта од 2,5% од БДП . Приходите беа за околу 7,5% пониски од првично очекуваните. За да се постигне таргетот за дефицитот, расходите беа намалени за околу 7%, главно за купување на добра и услуги. Се намалија и капиталните инвестиции за околу 16% од првично планираните. Во 2012 г. приходите беа под прогнозите и се намалија реално за 3%. За да компензираат властите донесоа дополнителен буџет и го зголемија таргетот за дефицитот од -2,5% на -3,5%. Досега главно подрачје на кастреење на трошењата беа капиталните инвестиции кои во јули изнесуваа 1,8% од проценетиот вкупен годишен БДП во споредба со 2,4% во претходната година. - Процентот на владиниот долг порасна на околу 30% од БДП во јули 2012 споредено со околу 25% лани, поради зголеменото домашно позајмување. - И покрај важечките законски обврски не беа ажурирани ниту Стратегијата за фискален и јавен долг, ниту Програмата за јавни инвестиции за периодот 2012-2014. Властите исто така не поднесоа Фискална нотификација до ЕК, која треба да ги презентира податоците на централната влада во формат кој е споредлив со стандардите на ЕУ.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

			<ul style="list-style-type: none"> - Фискалната децентрализација продолжи со влез на 84 од вкупно 85 општини во втората фаза на децентрализацијата. Ефикасноста на локалните одделенија за финансиско управување треба да бидат дополнително зајакнати со подобрување на менаџментот и надлежностите и преку обезбедување на соодветно ниво на кадарот и кратење на административните постапки. - Планирањето и извршувањето на буџетот се влошија, а квалитетот на јавните трошења и натаму е низок. Буџетскиот процес и натаму е оптоварен со преоптимистички проценки за приходите, недостаток на среднорочно планирање, ориентација кон краткорочно ориентирани одлуки за трошење и влошување на управувањето со јавните расходи, што резултираше со зголемени долгови, натамошно намалување на транспарентноста на одлуките за трошење и намалена сигурност на сметките на јавниот сектор. Ова не само што ги замаглува информациите за фискалната позиција на државата, туку има и негативни придружни ефекти врз ликвидноста на приватниот сектор.
--	--	--	---

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>Микс на макроекономски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Микс на макроекономски политики трпеше последици поради лошиот квалитет на владините расходи со многу мерки кои беа насочени кон остварување на ветувањата поврзани со изборите наместо кон борба со кризата. - Одредени трошења придонесоа за зголемување на трговскиот дефицит. Како резултат на тоа се зголеми надворешната ранливост а денарот беше ставен под притисок. 	<p>Микс на макроекономски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавните расходи се одржаа и покрај падот на приходи. Зголемените трансфери и субвенции беа финансирани за сметка на кастренењето на капиталните трошоци, што имаше негативно влијание врз квалитетот на јавните расходи. Недоволната дискусија со засегнатите страни влијаеше негативно врз квалитетот на јавните расходи. - Квалитетот на јавните расходи се влоши а високата невработеност, (кај младите), останува клучен предизвик на политиките. 	<p>Микс на макроекономски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Структурата на јавните расходи главно се одржа и се фокусираше на трансферите со мал пораст на капиталните инвестиции и понатамошно намалување на расходите за набавка на стоки и услуги. - Дел од јавните инвестиции можеа да бидат потрошени на начин кој во поголема мера го подржува растот. - Квалитетот на јавните инвестиции не се подобри значително и прашањето на високата невработеност, посебно кај младите останува да биде клучен предизвик за политиките. 	<p>Микс на макроекономски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетското планирање и менаџирањето со јавните расходи значително се влошија, додека квалитетот на јавните трошоци продолжи да биде на ниско ниво. - Невработеноста и натаму е многу висока, посебно кај младите и останува да биде клучен предизвик за политиките. - Макро-фискалните ризици се главно поврзани со надворешни шокови, како што се на пр. натамошниот пад на надворешната побарувачка, повисоките увозни цени и/или пад на тековните трансфери.
<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p> <ul style="list-style-type: none"> - Континуирана практика на поставување на цените на ел.енергија под ниво на цената на трошоци е значително оптоварување за јавните расходи и ја искривува домашната ценовна структура. Улогата на државата се зголеми како резултат на некои од анти-кризните мерки но пазарните сили се доминантна карактеристика на економијата. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Практиката на поставување на цените на ел.енергија под ниво на цената на трошоци (под прагот на рентабилност) продолжува и ја искривува домашната ценовна структура. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p> <ul style="list-style-type: none"> - Улогата на државата се зголеми како резултат на кризата, а државната сопственост е сконцентрирана главно во телекомуникациите, енергијата и јавни услуги. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p> <ul style="list-style-type: none"> - Владата донесе некои одлуки, како на пример замената на долговите со влогови на државата во неколку проблематични компании, со што се зголеми државната улога во економијата. - Не успеаја обидите за продажба на неколку компании во државна сопственост. - Јавниот сектор вработува околу 20% од работната сила а јавните набавки чинат околу 11% од БДП. - Учеството на администрирани и регулирани цени во Индексот на потрошувачки цени не се промени и остана на ниво од 13,1%, но цените на електричната енергија сè уште се искривени како резултат на упорно високите технички загуби и цени на инпутите кои не ги покриваат трошоците. Администрираните цени, како на пр. за вода и за комуналии обично не ги покриваат трошоците.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<p>Влез и излез на пазарот.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постигнат е одреден напредок во намалувањето на пречките за влез/излез на пазарот. Сепак постои значителен простор за подобрување на генералното деловно опкружување. 	<p>Влез и излез на пазарот.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пречките се доста ниски, а постигнат е и натамошен напредок. 	<p>Влез и излез на пазарот.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако е постигнат напредок во намалувањето на пречките за влез и излез од пазарот, постои значителен простор за понатамошно скратување на времетраењето на процедурите за банкротирање. 	<p>Влез и излез на пазарот.</p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај продолжените напори на владата за зајакнување на влезот и излезот на пазарот, а делумно како резултат на помалку поволното меѓународно економско опкружување, бројот на новоосновани претпријатија се намали на малку под 10% од вк. бр. на претпријатија. - Ограничениот пристап до финансии и натаму го попречува растот на многу компании, посебно на МСП.
--	---	---	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правните процедури се сè уште бавни и некогаш квалитетот на судските одлуки е низок. Ова продолжува да има негативно влијание на правната сигурност и го попречува правилното функционирање на пазарните механизми со негативно влијание врз деловното опкружување и врз атрактивноста на државата за странски инвестиции. Некои регулаторни и надзорни тела сè уште не ја исполнуваат својата улога на чувари на владеењето на правото и на гаранти на еднакви правила на игра за сите економски оператори на пазарот. Огромниот неформален сектор е подржан од слабостите во даночната и политиката на трошење како и со спроведувањето на правото вклучувајќи ги борбата против корупција и организиран криминал. 	<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во забрзувањето на правните постапки, поради одложувањето на примената на амандманите на Законот за извршување. Административни капацитети и спроведувањето на некои од регулаторните и надзорни тела и натаму се ограничени. Како резултат, некои регулаторни и надзорни тела сè уште не ја исполнуваат својата улога на чувари на владеењето на правото и на гаранти на еднакви правила на игра за сите економски оператори на пазарот. - Слабостите во владеењето на правото, посебно во судството, кое се карактеризира со бавни постапки, недоволни ресурси и отежнато извршување на договорите како и доминантната корупција, и натаму имаат негативен ефект врз деловното опкружување. 	<p>Правен систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извршувањето на договорите сè уште оди тешко и го попречува деловното опкружување, посебно за малите и средните претпријатија (МСП). - И покрај зајакнатата правна и финансиска независност на регулаторните и надзорните тела, административниот капацитет и досието на остварување на некои од нив (агенцијата за регулирање на железничкиот сообраќај, регулаторите на пазарот на енергија и телекомуникации (АЕК, РКЕ), агенциите за регулирање и супервизија на доброволните пензиски фондови и комисијата за хартии од вредност) сè уште треба да се зајакнуваат. - Слабостите во владеењето на правото (посебно во правосудството), што се карактеризира со бавни процедури, недоволни ресурси и несигурно спроведување на договорите како и општото присуство на корупцијата, и понатаму продолжуваат погубно да делуваат на деловното опкружување. 	<p>Правен систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Траењето на судските постапки во голема мера е непроменето. И покрај упростените постапки и воведувањето на нови правни инструменти за јакнење на платежната дисциплина, тешко оди спроведувањето на договорите, што ја попречува деловната клима, посебно за МСП. - Понекогаш на законодавниот процес му недостасува поголема дискусија со засегнатите страни што води до потребата од зачестени ревизии на тукушто усвоеното законодавство. Потребно е да се зајакне имплементацијата на постојната регулатива. - Правната независност и опременоста со ресурси на некои регулаторни и надзорни тела е зајакната, но во некои случаи (МАПАС, ДКЖЈН и ДКСК) расположивоста со ИТ опрема и/или соодветна поддршка се недоволни. - Квалитетот на одлуки на КЗК треба да се подобрува и понатаму. - Реакциите на извештаите на ДЗР од страна на Парламентот не е соодветена, а недостигаат и владини механизми за справување со системските недостатоци од извештаите. - Слабостите во правниот ситем кои се однесуваат на долгите процедури, корупцијата и тешкото спроведување на договорите и натаму ја попречуваат деловната клима.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

Финансиски сектор

- Покрај зголемената несигурност, стабилноста на секторот се одржа благодарение на поригорозните регулаторни стандарди и зајакнатиот надзорен капацитет воведен во последните неколку години. Секторот покажа добри резултати, добро поднесувајќи го негативниот ефект на глобалната финансиска криза.

Финансиски сектор

- Нивото на финансиска интермедијација е ниско а небанкарскиот финансиски сектор и натаму е мал.
- Високиот праг за пристап до кредити за компаниите, посебно за МСП, го ограничуваат потенцијалот за растот на приватниот сектор. Влошена е изложеноста на банкарскиот сектор на нефункционални заеми.

Финансиски сектор

- Секторот и понатаму е доминиран од странски банки (14 од вкупно 17). Концентрацијата на пазарот и натаму е висока (петте најголеми банки достигнуваат над 77% од пазарот).
- Ефикасноста на банкарскиот сектор останува во голема мера непроменета, а профитабилноста во целина останува ниска (поголемите банки оствариле подобри перформанси од помалите).
- Соодветното функционирање на регулаторните и супервизорски агенции (МАПАС и КХВ) е сè уште попречено или од постојано недоволната финансиска независност и/или од недоволните човечки и ИТ ресурси. Институционалните надлежности понекогаш не се доволно јасно дефинирани. Како резултат на тоа влијанието на тие институции сè уште не го достигнало потребното ниво.
- Нивото на финансиска интермедијација и конкуренција е ниско, деловното опкружување сè уште страда поради спорото правосудство.

Финансиски сектор

- **Секторот и натаму е доминиран од странски банки (13 од вкупно 17). Странското учество и натаму се зголемува и е на 75% од БДП во средината на 2012 споредено со 73% од лани.**
- Главното државно учество во овој сектор е сè уште нејзиниот удел во единствената развојна банка во државата и ограничениот број на останати малцински удели.
- **Концентрацијата на пазарот и натаму е висока.** Капиталот на петте најголеми банки како нивно учество во вкупниот капитал незначително се намали од 67 % во средината на 2011 на 66% во средината на 2012. Се зголеми разликата меѓу активните и пасивните каматни стапки на 3,4%. **Учеството на нефункционални заеми се зголеми кај големите и малите банки.**
- **Значењето на небанкарски посредници за финансискиот сектор е ограничено со капитал еднаков на околу 10% од вкупниот.**
- **Нивото на финансиско посредништво и конкуренција е сè уште ниско што го ограничува подинамичниот раст на приватниот сектор, посебно на МСП. Некои регулаторни и надзорни тела се ограничени поради недостигот на ресурси и поддршка.**

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште постои простор за подобрување на ефикасноста на јавните трошења за образование и за квалитет на образованието. И покрај овие напори, општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско а јазот помеѓу квалификациите на работната сила и барањата на претпријатијата е сè уште значаен. - Мерките за подобрување на нивото на квалификуваност продолжија но потребни се понатамошни постојани напори. - Приливот на СДИ во голем дел како резултат на кризата значајно се намали. - Во некои случаи бавните правни процедури и фрагментацијата на одговорности меѓу централната и локалната власт претставуваат препрека за СДИ. - Распојливоста на државата со капитал останува релативно ниска посебно во светло на потребата за забрзување на економскиот раст. - На инфраструктурата и понатаму и е потребна реконструкција и модернизација. 	<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се напори за подобрување на квалитетот на образованието. Општото ниво на образование на работната сила е сè уште релативно ниско, посебно значаен е јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на претпријатијата. Сè уште постои значителен простор за подобрување на ефикасноста на јавните трошења за образование и за подигнување на квалитет на образованието. - Земјата располага со релативно мал капитал и неговиот квалитет е многу низок како резултат на декадите на дезинвестирање. - Како резултат на несигурноста поврзана со кризата и фискалните ограничувања, приватните домашни инвестиции драстично се намалија. - Ниското ниво на правна сигурност имаше негативен ефект на инвестициите, кои во 2009 и 2010 останаа на ниско ниво. Во некои случаи бавните правни процедури и фрагментација на одговорности меѓу централната и локалната власт и тековниот спор за заштита на еден инвеститор натаму претставуваат препрека за СДИ. - Расходите за јакнење на економија заснована на знаење и натаму се ниски. Капацитетот на администрацијата да го услужува бизнисот се попречени со честата реалокација на кадри и со процедури кои одземаат многу време. 	<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на пазарот е сè уште значаен. - Сè уште постои значителен простор за подобрување на ефикасноста на јавните инвестиции во образованието и за подигнување на квалитет на образованието. - Сè уште ниското ниво на образование бара понатамошни зајакнати напори со цел да се подобри расположивоста со човечки капитал на земјата. - Земјата располага со релативно мал капитал и неговиот квалитет е многу низок како резултат на декадите на дезинвестирање. - Ниското образовно ниво и расположивоста со малку капитал водат до ниско општо ниво на продуктивност. - Општото ниво на инвестиции во 2010 и рана 2011 беа пониски отколку во претходната година. - Во некои случаи бавните правни процедури (на пр. процедурите за обезбедување работни дозволи за странци) и фрагментација на одговорности меѓу централната и локалната власт и натаму претставуваат препрека за СДИ. - Расходите за јакнење на економија заснована на знаење и натаму се ниски. - Акумулацијата на јавен капитал е попречена од слабите капацитети за имплементација, но исто така и од употребата на средствата за некои помалку продуктивни намени како на пр. за забавување на главниот град. - Распојливоста на државата со капитал останува релативно ниска. - И натаму инфраструктурата бара реконструкција и модернизација. 	<p>3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Политиката за зголемување на вклученоста во образованието се соочи со тешкотии. - Буџетските ставки за образование се намалија од 4,7% на 4,5% во 2012 година. - Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на пазарот е сè уште значаен. - Сè уште постои значителен простор за подобрување на ефикасноста на јавните инвестиции во образованието и за подигнување на квалитетот на образованието. - Сè уште ниското ниво на образование бара натамошни напори за подобрување на расположивоста со човечки капитал. - Земјата и натаму располага со релативно мал капитал и неговиот квалитет е многу низок како резултат на декадите на дезинвестирање. - Јавните инвестиции се зголемија на околу 3,8% од БДП во 2011, но има многу ограничени информации за приоритетите на фактичките трошења. Бруто инвестициите се намалија на 22% во првиот квартал од 2012. Властите не обезбедуваат аналитички податоци за бруто инвестициите кои би овозможиле подобро разбирање на мотивационите фактори кои стојат зад инвестиционите одлуки.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

	<ul style="list-style-type: none"> - Расположивоста на државата со капитал останува релативно ниска што е индикатор за ниската атрактивност на државата за СДИ. И натаму инфраструктурата бара реконструкција и модернизација. 		<ul style="list-style-type: none"> - Преземени се некои ограничени чекори за подобрување на транспортната инфраструктура на државата. - Расходите за јакнење на економија заснована на знаење и натаму остануваат ниски. - Акумулацијата на јавен капитал и натаму е попречена од слабите капацитети за имплементација, но исто така и од употребата на средствата за некои помалку продуктивни намени како на пр. декорација на главниот град.
<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - упатува на тренд на зголемување на вработеноста во активности кои бараат малку капитал и ниски квалификации но исто така имаат ниска додадена вредност и одтаму низок приход. - Неформалниот сектор и понатаму е многу голем. - Пазарите на гас и електрична енергија и понатаму се доминирани од единствен добавувач што ја поткопува ефективната конкуренција. - Ограничени се структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новододадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и понатаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неформалниот сектор е поттикнат од слабости во даночната и фискалната политика, од слабостите во спроведувањето на правото и борбата против корупција и организираниот криминал. - Пазарите на гас и електрична енергија и натаму се доминирани од единствен добавувач што ја поткопува конкуренцијата. - Нема значителни структурни промени во секторите на транспорт и телекомуникации. - Ограничени се структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новододадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и понатаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пазарите на гас и електрична енергија и натаму се доминирани од многу мал број моќни добавувачи што ја поткопува ефективната конкуренција. Нема значајни структурни промени во транспортниот сектор - Порастот на вработеноста во земјоделскиот сектор со истовременото намалување на продуктивноста на секторот упатуваат на заклучокот дека станува збор за „административно“ креирање на работни места, а не за нови капацитети. - Неформалниот сектор поттикнат од даночната и фискалната политика, како и од спроведувањето на правото и борбата против корупцијата претставуваат и понатаму клучни предизвици. - Ограничени се структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новододадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и понатаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. - МСП сè уште се соочуваат со проблеми во пристапот до капитал и до пазари и покрај зголемената поддршка. 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мрежните индустрии и натаму се доминирани од многу мал број моќни добавувачи што често ја поткопува ефективната конкуренција. - МСП се најголемата група која обезбедува 80% од вработеноста во приватниот сектор или 60% од вкупната вработеност. - Владата го намали субвенционирањето на кредити од кредитната линија на ЕИБ во буџетот за 2012. - Неформалниот сектор поттикнат од даночната и фискалната политика, како и од спроведувањето на законот и понатаму е клучен предизвик. Тоа ја намалува даночната основа и ефикасноста на економските политики. - И натаму се ограничени структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новододадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и натаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. - МСП сè уште се соочуваат со проблеми во пристапот до капитал и до пазари и покрај зголемената поддршка.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индиректната државна помош сè уште води кон искривување на релативните цени, посебно во енергетскиот сектор. Цената на енергијата сè уште не ги покрива вкупните трошоци што ја искривува ценовната структура, води до значајни загуби за снабдувачите на енергија во државна сопственост кои мора да се покриваат со значајни трансфери од буџетот. Државното влијание е ниско во повеќето области. 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на систематска државна интервенција е сè уште многу ниско. Цената на енергијата сè уште не ги покрива вкупните трошоци што ја искривува ценовната структура, води до значајни загуби за снабдувачите на енергија во државна сопственост. - Капацитетот на КЗК за обезбедување на еднакви правила на игра за сите учесници на пазарот е ограничен. 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на систематска државна интервенција е сè уште многу ниско; според официјалните податоци тоа е помалку од 1% од БДП, но оваа бројка е сепак неспоредлива со податоците за државна помош кои се добиваат според стандардите на ЕУ - Обезбеденоста со ресурси на КЗК е сè уште недоволна за да може Комисијата целосно да ги обавува сите свои надлежности. 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на систематска државна интервенција е сè уште многу ниско; според официјалните податоци тоа е помалку од 1% од БДП, но оваа бројка е неспоредлива со податоците за државна помош според стандардите на ЕУ. - Квалитетот на одлуките на КЗК и понатаму треба да се подобрува, а недоволно е развиена свеста за пријавување на државна помош кај оние институции кои одобруваат државна помош. - Државното влијание врз конкурентноста и понатаму е ограничено.
<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трговската интеграција со ЕУ е добро напредната но миксот на производи и понатаму е сконцентриран во неколку ценовно чувствителни производи. - Меѓународната ценовна конкурентност на македонската економија и понатаму е непроменета. 	<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извозната структура и натаму е концентриран на ограничен број на производи кои се ценовно чувствителни. - Меѓународната ценовна конкурентност на македонската економија и понатаму е непроменета. 	<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извозната структура и натаму е концентриран на ограничен број на производи кои се ценовно чувствителни. - Меѓународната ценовна конкурентност на македонската економија и понатаму е непроменета. 	<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извозната структура се подобри со зголемување на учеството на стоки со повисока вредност по единица производ, како на пр. со катализатори за емисија на возила. Но сепак, текстилот, облеката и преработките од железо и натаму сочинуваат повеќе од 1/3 од вкупниот извоз. - Ценовната конкурентност е главно непроменета што се одразува во непроменетиот реален ефективен девизен курс.

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ

Пристапно партнерство - Донесување и спроведување на хоризонтална законска рамка за заокружување на неопходната инфраструктура и за раздвојување на надлежностите на различните функции (регулација, стандардизација, акредитација, метрологија, процена на усогласеноста и инспекциски надзор) заради постигнување на процедурите за процена на усогласеноста, Изготвување стратегија за спроведување на европското законодавство за релевантните хоризонтални организации (стандардизација, акредитација, метрологија и инспекциски надзор) со крајни датуми и јасни надлежности за воведување и спроведување законодавни мерки и за јакнење на административниот капацитет во различните сектори, Изготвување Акциски план за сообразност со членовите 28-30 од ДЕЗ со точки определени за внатрешно скенирање на домашното законодавство и на административните практики заради воведување клаузули за взаемно признавање и за неопходните амандмани, Забрзано донесување на европските стандарди и забрзани напори за да се стане полноправен член на Европските организации за стандардизација.

Среднорочни приоритети - Развој на структура за инспекциски надзор согласно со европското законодавство

КОМЕНТАР – Општ впечаток за напредокот во ова поглавје е дека се исполнуваат сите зацртани приоритети, посебно во сферата на стандардизација, акредитација и метрологија. Сепак некои области од рамката на хоризонталното *acquis* сè уште не се целосно хармонизирани и напредокот е бавен. Оттука, јасно е дека или недостасуваат капацитети или, пак, истите не се користат доволно.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Активностите за спроведување на на акцискиот план за сообразност со членовите 28-30 на Договорот за ЕЗ треба да почнат.	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Се започна со имплементација на акцискиот план за сообразност со членовите 34-36 од Договорот за функционирање на ЕУ.	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Постои јасно одложување на спроведувањето на акциониот план.	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none">- Напредната е имплементацијата на акцискиот план за сообразност со членовите 34-36 од Договорот за функционирање на ЕУ: беа изменети 26 од идентификуваните 42 правни акти.

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ

2. Хоризонтални мерки

- Рамковното законодавство сè уште не е усогласи со *acquis*.
 - Треба допрва да се направи сеопфатна стратегија со динамика за спроведување на *acquis* за релевантните хоризонтални институции.
 - Има многу малку независни тела за тестирање, сертификација и инспекција.
- 2.1. Стандардизација
- Да се забрза донесувањето на европските стандарди за да се постигне целта утврдена за 2010.
 - Институтот за стандардизација нема доволен капацитет иако зајакнат.
 - Нема напредок кај членство во европските организации за стандардизација.
- 2.2. Тела за оценка на сообразноста
- 2.3. Акредитација
- Институтот за акредитација има 13 вработени, што сè уште не е доволно.
- 2.4. Биро за метрологија.
- Нема доволно лабораториска опрема и обучен персонал за правилно функционирање.
- 2.5. Инспекциски надзор
- Пазарната инспекција е сè уште многу слаба и има малку вработени.
 - Многуге надлежности, малиот персонал, недоволното овластување на инспекторите и ниското финансирање ја спречуваат Пазарната инспекција да ја проверува техничката сообразност на стоката и да детектира потенцијални дефектни производи.
 - Административниот капацитет на координативното тело за соработка останува незадоволителен.

2. Хоризонтални мерки

- Сеопфатна стратегија со динамика за спроведување на *acquis* за релевантните хоризонтални институции допрва треба да се имплементира.
- 2.1. Стандардизација
- Институтот за стандардизација работи на исполнување на условите за полноправно членство во европските организации за стандардизација, CEN и CENELEC.
- 2.2. Тела за оценка на сообразноста
- Законот за безбедност на производите треба да се ревидира и да се усогласи целосно со хоризонталните *acquis* за хармонизирани производи.
- 2.3. Акредитација
- Институтот за акредитација има 15 постојано вработени.
- 2.4. Биро за метрологија
- Сè уште нема акредитирани лаборатории, тие немаат сè уште доволно опрема и обучен персонал за правилно функционирање.
 - Бројот на вработени на БоМ е намален за тројца.
- 2.5. Инспекциски надзор на пазарот
- Пазарната инспекција е сè уште многу слаба.
 - Потребни се дополнителни мерки за натамошно усогласување на *acquis*.
 - Многуге надлежности, ограниченото финансирање и недоволно обучениот персонал ги спречуваат Пазарниот инспекторат и Државниот Технички Инспекторат да спроведуваат сеопфатна проверка на техничката сообразност на производите.

2. Хоризонтални мерки

- Рамковното законодавство сè уште не е целосно усогласено со хоризонталното *acquis* во областа на слободното движење на стоки.
- 2.1 Стандардизација
- Административниот капацитет не е доволен посебно во однос на обврската на ИСПМ да стане членка на CEN и CENELEC.
 - Владата не распределува доволно средства за членарини во Европските организации за стандардизација, спротивно на Законот за стандардизација. Недостатокот на средства се дополнува со скромните приходи на ИСПМ.
- 2.2 Тела за оценка на сообразноста
- Законот за безбедност на производите беше ревидиран во 2011, но сè уште не е целосно усогласено со хоризонталните *acquis*.
- 2.3 Акредитација
- Сè уште не се потпишани мултилатерални договори за тестирање на лаборатории, инспекциски тела и тела за сертификање на производи со ЕА.
- 2.4. Биро за метрологија
- Најголем дел од буџетот на БМ се употребува за набавка на опрема за лабораториите.
 - Опредметата во лабораториите не се калибрира редовно, ниедна од лабораториите не е акредитирана.
 - Планираното зголемување на персоналот не се случи и административниот капацитет и понатаму останува незадоволителен.
- 2.5. Инспекциски надзор на пазарот
- Органите за истражување на пазарот сè уште имаат ограничени човечки и финансиски капацитети за спроведување на сеопфатна проверка на техничка сообразност на производите.

2. Хоризонтални мерки

- 2.1 Стандардизација
- 2.2 Тела за оценка на сообразноста
- **Законот за безбедност на производите сè уште не е целосно усогласен со хоризонталните *acquis*.**
- 2.3 Акредитација
- Институтот за акредитација треба да создаде или да ги надгради своите акредитациони капацитети и во нови области.
- 2.4. Биро за метрологија
- Капацитетот на бирото за метрологија за калибрација на мерачките инструменти не е доволно искористен.
- 2.5. Инспекциски надзор на пазарот
- **Човечките и финансиските ресурси се недоволни за да се изврши сеопфатна проверка на техничката сообразност на производите.**

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ			
<p>3. Законодавство за производи од „стариот приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бавно се напредува. 	<p>3. Законодавство за производи од стариот приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста на донесените правилници со <i>acquis</i>. 	<p>3. Законодавство за производи од стариот приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Беше донесен нов Закон за хемикалии, но целосно транспонирање на законодавството на ЕУ во оваа област допрва треба да се обезбеди преку легислативата за имплементација. 	<p>3. Законодавство за производи од „стариот приод“</p>
<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бавно се напредува. 	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста на донесените правилници со <i>acquis</i>. 	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста на донесените правилници со <i>acquis</i>. 	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста на донесените правилници со <i>acquis</i>.
<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок. 	<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста на донесениот Закон и правилници со <i>acquis</i> - Подготовките бавно напредуваат. 	<p>5.Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок. Во оваа област државата е во напредна фаза. 	<p>5. Процедурални мерки.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забележан е напредок, иако целосното прилагодување сè уште не е остварено.

ПОГЛАВЈЕ 2. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА РАБОТНИЦИ**Пристапно партнерство**

КОМЕНТАР – Постои одреден напредок во оваа област, иако усогласеноста со *acquis* е сè уште во рана фаза. Најкритична точка во ова поглавје тоа што подготовките за EURES (заеднички портал со интегрирана база на податоци на службите за вработување на сите држави членки) не напредуваат.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Пристап на пазарот на трудот - Нема напредок кај вработувањето на граѓани на ЕУ во јавниот сектор и за остварување на јавните овластувања.	1. Пристап на пазарот на трудот - Треба да се измени Законот за јавни службеници заради пристап до пазарот на трудот. - Подготовките се во рана фаза.	1. Пристап на пазарот на трудот - Не е забележан напредок во областа на пристап до пазарот на труд. - Треба да се измени Законот за јавни службеници за да им се овозможи пристап до работни места во јавните служби на граѓаните на ЕУ.	1. Пристап на пазарот на трудот. - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ.
2. Европската мрежа на служби за вработување - Недоволно човечки ресурси за имплементација на системот.	2. Европската мрежа на служби за вработување - Се изготви акциски план за мерките и активностите за учество во EURES.	2. Европската мрежа на служби за вработување - Се имплементира акцискиот план за мерките и активностите за учество во EURES.	2. Европската мрежа на служби за вработување - Нема напредок во подготовките за членство во EURES.
3. Координацијата на системите за социјална заштита - Недоволен капацитет за координација на шемите за социјална заштита.	3. Координацијата на системите за социјална заштита - Недоволен капацитет за координација на шемите за социјална заштита.	3. Координацијата на системите за социјална заштита - Спроведена е обука за јакнење на капацитетите на службите.	3. Координацијата на системите за социјална заштита
4. Европската карта за здравствено осигурување. - Недоволен капацитет за воведување на Европската картичка за здравствена заштита.	4. Европската карта за здравствено осигурување - Подготовките се во почетна фаза.	4. Европската карта за здравствено осигурување - Подготовките се во почетна фаза.	4. Европската карта за здравствено осигурување.

ПОГЛАВЈЕ 3. ПРАВО НА ОСНОВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

Пристапно партнерство - Отстранување на другите пречки за основање и обезбедување прекугранични услуги за физички и правни лица од ЕУ. Дефинирање на разликата меѓу обезбедувањето услуги преку постојана деловна единица и на временна основа во законодавството.

Среднорочни приоритети - Усогласување со *acquis* на взаемното признавање на професионалните квалификации, за обука и развој на потребните административни структури, Усогласување со *acquis* за поштенски услуги, вклучувајќи го воспоставувањето на независен национален регулатор.

КОМЕНТАР – Постои одреден напредок. Сепак, потребни се понатамошни напори за да се приспособи законодавството со *acquis*, посебно во однос на имплементацијата на Директивата за услуги, воспоставувањето на единствена контакт точка и взаемното признавање на стручни квалификации. ЕК констатира дека недостигаат механизми за отворање бизниси и нудење на услуги од страна на нерезиденти (лиценци, дозволи и сл.) што е спротивно со прокламираната политика за привлекување на странски инвестиции. Потребна е либерализација на пазарот на поштенски услуги.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Право на основање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одлуките во некои сектори понекогаш доцнат или се отповикуваат. 	<p>1. Право на основање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одлуките во некои сектори доцнат или или се отповикуваат. - Режимот за издавање дозволи во изменетиот Закон за градба не е хармонизиран. 	<p>1. Право на основање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Режимот за издавање дозволи во изменетиот Закон за градба не е хармонизиран. - И покрај измените на Законот за туристичка дејност, условите за лиценцирање на туристички водичи не се изменети. - Хоризонталниот закон за транспонирање на Директивата за услуги сè уште не е усвоен. Сè уште и не е назначена „единствена контакт точка“. - Локалните и судските власти сè уште не се дел од процесот на координација што има за цел зголемување на познавањата од судската пракса на ЕУ за релевантните услуги. 	<p>1. Право на основање.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште е ниска свеста за електронско основање на претпријатија. - Практиките кои се забранети со Директивата за услуги сè уште се присутни во одредени сектори: ветеринарна медицина, приватно образование, туризам и слободни професии. - Сè уште е ниска свеста за придобивките на Директивата за услуги и потребно е засилување на административните капацитети на различните тела за авторизација. . - Минималните тарифи предвидени со Законот за градба не се во согласност со <i>acquis</i>.
<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недоволно се работело на дистинкцијата во третманот на странски оператори кои обезбедуваат прекугранични услуги и оние кои обезбедуваат услуги преку постојана деловна единица во земјата. - Координацијата меѓу различните тела треба да се зајакне. - Административниот капацитет на различните тела не е задоволителен. 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недоволно се работело на дистинкцијата во третманот на странски оператори кои обезбедуваат прекугранични услуги и оние кои обезбедуваат услуги преку постојана деловна единица во земјата. - Националноста е сè уште услов во неколку сектори. - Административниот капацитет на различните тела е недоволен. 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Странските оператори треба да основаат подружница или филијала со цел да нудат услуги во земјата, што не е во согласност со <i>acquis</i>. - Не постои општа правна одредба на сила која овозможува нудење на прекугранични услуги. - Националноста е сè уште услов во неколку услужни сектори. - Административниот капацитет на различните тела останува слаб. 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Странските оператори треба да основаат подружница или филијала со цел да нудат услуги во земјата, што не е во согласност со <i>acquis</i>. - Иако за некои услуги е отстрането ова ограничување, сепак стапувањето во сила е одложено за по влезот на Македонија во ЕУ.

ПОГЛАВЈЕ 3. ПРАВО НА ОСНОВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ			
<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста на националната поштенска легислатива со првите две поштенски директиви. - Поштенската агенција е целосно функционална, се финансира целосно од сопствени извори и има зајакнат административен капацитет. Го регулира поштенскиот пазар и независно ја спроведува поштенската легислатива. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се законски измени за да се доведе националната поштенска легислатива во согласност со Третата поштенска директива. - Треба да се разјаснат статусот и оперативните аранжмани за реструктурирање на давателот на универзалната поштенска услуга. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребна е понатамошна работа на планот на усогласување на законодавството посебно во делот на понатамошна либерализација на пазарот итн. - Потребно е зајакнување на надзорот на пазарот со цел да се оневозможи избегнувањето на постоечките законски прописи. - Потребно е натамошно подобрување на квалитетот на услугите на назначениот давател на универзалната поштенска услуга. - Капацитетот за креирање политики на МТСП во полето на поштенските услуги, останува слаб. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне целосна хармонизација на постоечкиот Закон за поштенски услуги. - Давателот на универзална поштенска услуга допрва треба да воспостави одвоено сметководство за своите универзални услуги. - Работата на давателот на универзални поштенски услуги е монополичка кога станува збор за пратки под 50 грама, а од друга страна е слаба. - Нема напредок во однос на приватизацијата на државниот давател на универзалната поштенска услуга. - Капацитетот за креирање политики на МТСП во полето на поштенските услуги, останува слаб.
<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со директивата за признавање на професионални квалификации почна, но усогласеноста треба да се потврди. - Нема процедура за признавањето на професионалните квалификации и диференцијатата од признавањето на академски квалификации. - Сè уште постои клаузулата за националност и реципроцитет. - Допрва треба да се усогласува со директивата за адвокати. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавството сè уште не прави разлика меѓу академски и професионални квалификации. - Административниот капацитет на информатичкиот центар за признавање на странски академски дипломи во рамките на МОН е сè уште недоволен. - Допрва треба да се усогласува со директивата за адвокати. - Усогласувањето со директивата за признавање на професионални квалификации почна, но усогласеноста треба да се потврди. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усвоен е законот за признавање на професионалните квалификации, но сè уште не е во целост со Директивата за признавање на професионалните квалификации, посебно во делот кој се однесува на привремената мобилност. - Дополнително, законодавството кое ги регулира различните професии сè уште содржи услови во однос на националност, јазик и реципроцитет. - Сè уште не е формирана координативна група помеѓу тела за авторизација. Не е номиниран ни Национален координатор на телата одговорни за признавање на професионалните квалификации. - Допрва треба да се усогласува законодавството со Директивата за адвокати. - Допрва треба да се усогласува законодавството со директивата за трговски агенти и токсични производи. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на повеќе различни тела продолжува да биде слаб. - Законот за признавање на професионалните квалификации сè уште не е комплетно усогласен со acquis. - Допрва треба да се усогласува законодавството со Директивата за адвокати. - Допрва треба да се усогласува законодавството со директивата за трговски агенти и токсични производи.

ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ

Пристапно партнерство - Натамошно зајакнување на рамката против перење на пари преку подигнување на свеста на институциите кои известуваат и создавање веродостојна евиденција од примената на релевантните институции. Зајакнување на капацитетот и сподолување на истражни информации меѓу институциите, - Натамошен напредок во отстранувањето на пречките за движење на капиталот.

КОМЕНТАР – Постои одреден напредок во институционалната рамка за борбата против перење на пари, но имплементацијата на политиките против перење на пари е сè уште недоволна. Речиси никаков напредок не е остварен во областите на слободно движење на капитал и плаќање и платен промет. Сè уште постојат сериозни ограничувања за краткорочни портфолио инвестиции и за прекуграничен трансфер на наплати. Ваквата стагнација придонесува за намалена конкуренција во банкарскиот и во финансискиот сектор со што производите и услугите кои се нудат на финансискиот пазар се недоволно развиени, прескапи и не соодветствуваат со економската моќ на граѓаните и бизнисот. Натамошната либерализација зависи од влезот во втората фаза на ССА што требаше да се случи пред седум години.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Движење на капитал и плаќање.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничување за странци да купуваат земјоделско земјиште. - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - Рестрикцијата на пренесувањето кеш износи преку граница не е сосема во согласност со европското законодавство. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство. 	<p>1. Движење на капитал и плаќање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничување за граѓаните на ЕУ да купуваат земјоделско земјиште. - Има ограничувања за државјаните во однос на портфолио инвестиции во странство. - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - Рестрикцијата на пренесувањето кеш износи преку граница не е сосема во согласност со европското законодавство. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвараат сметки во странски банки или да купуваат удели во недомашни компании. 	<p>1. Движење на капитал и исплати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако имаше некакво релаксирање на условите, сите ограничувања за државјаните во однос на портфолио инвестиции во странство се задржани. - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - Рестрикцијата на пренесувањето кеш износи преку граница не е сосема во согласност со европското законодавство. - На граѓаните на ЕУ сè уште не им е дозволено да купуваат земјоделско земјиште. - Мора да се спроведе модернизација на инфраструктурата. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвараат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност. 	<p>1. Движење на капитал и исплати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - На граѓаните на ЕУ сè уште не им е дозволено да купуваат земјоделско земјиште. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвараат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност.
<p>2. Платен промет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новиот Закон за платен промет не е усогласен со директивата 2007/64/ЕС. - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	<p>2. Платен промет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усоените амандмани на Законот за платен промет дозволуваат одредена конкуренција, меѓутоа тој сè уште не е усогласен со директивата 2007/64/ЕС. - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	<p>2. Платен промет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	<p>2. Платен промет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат.

ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ

3. Борба против перење пари

- Свеста на институциите за известување сè уште не е задоволителна и Управата нема добар пристап до некои бази на податоци.
- Сè уште нема веродостојна евиденција за примената.
- Повеќе од половина од вработените во Управата се времено вработени и не се знае колку долго ќе бидат вработени.

3. Борба против перење пари

- Бројот на извештаи за сомнителни трансакции опадна за 20%.
- Не е задоволителен судскиот прогон и извршувањето на судските одлуки во однос на перењето пари.
- Бројот на вработени во Агенцијата против перење пари е намален.

3. Борба против перење пари

- Бројот на извештаи за сомнителни трансакции опадна за дополнителни 15%.

3. Борба против перење пари

- **Нивото на пријавување продолжува да биде незадоволувачко и укажува на постојани недостатоци во имплементацијата.**
- **Во 2011 бројот на извештаи за сомнителни трансакции опадна за 32%.**
- **Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок.**

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ

Пристапно партнерство - Зајакнување на комисиите за жалби заради обезбедување ефективен систем на правни лекови.

Среднорочни приоритети - Целосно функционални структури за јавни набавки за да се гарантира дека јавните набавки се спроведуваат во целосна согласност со стандардите на ЕЗ. Развој на е-набавки.

КОМЕНТАР – Во услови кога Владата е еден од главните генератори на неликвидноста на стопанството, тешко е да се говори за функционален систем за јавни набавки. За потсетување, Владата е изземена од задолжницата која ја промовираше со голема помпа, а неодамна, по неколку годишно негирање, покажа доблест да го признае проблемот со повратот на ДДВ. Натаму, законите се кројат на таков начин што на Владата и овозможува да го одложува плаќањето на обврските кон економските оператори, доколку тие се согласни. Во услови на криза, кога државата е најголем нарачател на работи, ретки се фирмите кои би одбиле таква понуда. Оттаму, мора да се инсистира на транспонирање на Директивата за задоцнети плаќања. Во однос на останатите индикатори, иако среднорочниот приоритет во Пристапното партнерство е јасен, засега не може да се каже дека Македонија има целосно функционална структура за јавни набавки која е целосно во согласност со стандардите на ЕУ.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новиот закон за јавни набавки во основа е усогласен со <i>acquis</i>, но целосно не нуди флексибилност за аранжманите за јавните претпријатија на кои им е дозволено согласно европското законодавство. - Тековното законодавство за концесии и јавно-приватни партнерства не е во согласност со <i>acquis</i> и добрите меѓународни практики. - Нема статистика за случаи на корупција од јавни набавки во судовите. - Нивото на свест за конфликт на интереси е ниско. - Одделението за концесии во Министерството за економија нема човечки и финансиски ресурси. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за концесии и јавно-приватни партнерства не се во согласност со <i>acquis</i>. - Нема статистички податоци за случаи на корупција при јавни набавки во судовите. - Продолжува трендот на поништувања и неуспешни тендерски постапки. - Нивото на свест за конфликт на интереси, етика и борба против корупција во јавните набавки е ниско. - Одделението за концесии во Министерството за економија нема капацитет за водење големи проекти и неговата соработка со останатите институции останува недоволна. - Постапките за набавки треба да се поедностават, особено кај комуналните оператори. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за концесии и јавно-приватни партнерства не се во согласност со <i>acquis</i>. - Треба да се зајакне судската статистика за јавни набавки поврзана со судските предмети. - Продолжува трендот на поништувања и неуспешни тендерски постапки. - Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен за справување со големи проекти. - Треба да се зајакне координацијата со други државни тела во областа на јавни приватни партнерства. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изменет Законот за јавни набавки, но неговата усогласеност со <i>acquis</i> допрва треба да се потврди. - 16 секторски закони треба допрва да се усогласат со Законот за концесии и јавно-приватни партнерства (ПДВН). - Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен за да одговори на зголемените надлежности за имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства. - Сè уште не се транспонирани директиви на ЕУ за набавки во областа одбрана и безбедност како и Директивата за задоцнети плаќања.

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ			
<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласеноста на подзаконските акти допрва треба да се потврди. - Бирото за јавни набавки и натаму нема доволно персонал. - Треба активности за подигнување на јавната свест за конфликт на интереси. - Неколку големи тендери беа поништени или пропаднаа. 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трендот на поништување и пропаѓање тендери продолжува. - Свеста на договорните органи во однос критериумот на економски најисплатливите понуди е недоволна. - Често договорената работа била завршена пред тендерот воопшто да биде распишан. - ДЗР откри сериозни неправилности во постапките за набавка, но ЈО ги смета за минорни пропусти. 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Некои од договорите за работата од проектот „Скопје 2014“ беа изменети во однос на критериумите кои важеа во периодот на нивното доделување со зголемување на договорените суми и зголемување на обемот на работите. - ДКСК потврди дека државните фондови често се злоупотребуваат за јавни кампањи и предметот на тендерот бил испорачуван додека соодветниот тендер сè уште бил во тек. 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забавено е обучувањето на договорните органи и економските оператори. - Зголемен е број на поништување на тендери и пораснат број на постапки со преговарање без објавување на оглас. - Допрва треба да се испорачаат наменски обуки на договорните органи за критериуми за квалитет, тендерски спецификации и менаџмент со договори.
<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за жалби доцнесе со селењето и има ограничен буџет со кој не може да ги покрива трошоците за надворешни експерти. - Бројот на жалбите и натаму е висок. - Перцепцијата на економските оператори е дека одлуките се фокусирани на процедурални прашања и дека се пристрасни во корист на властите. 	<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постои проблем со извршувањето на одлуките на Државната комисија за жалби за јавни набавки. - Комисијата се соочува со проблем на недоволно финансии и кадар. - Не е постигната усогласеност со ЕУ директивата за правни лекови. 	<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за жалби за јавни набавки останува со сериозно недоволен буџет и кадар. - Допрва треба да се постигне усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови. 	<p>3. Правни лекови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во четири случаи, Управниот суд ги поништи одлуките на ДКЖН. - ДКЖН има намален буџет и 33 непополнети работни места. - Допрва треба да се постигне усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови. - Судската статистика е делумно достапна, а методологијата на собирање не е сеопфатна.

ПОГЛАВЈЕ 6. ПРАВО НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА

Пристапно партнерство – Развој на ефективни и независни системи за гаранција на квалитет и за јавен надзор за овластените ревизори и за ревизорските фирми. Зајакнување на релевантните административни капацитети.

КОМЕНТАР – И натаму останува меѓу забелешките неусогласеноста во однос на учество на вработените во одлучувањето. Ова може да се одрази дополнително негативно на социјалниот дијалог како и на економско-социјалните права и правата од работен однос. Во областа за корпоративно сметководство и ревизија главната забелешка е слабата имплементација на законодавство што се јавува како последица на слабиот административен капацитет, а забележува и на непризнавањето на квалификациите стекнати во странство.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредбите за одобрение на трансакциите на заинтересираните страни и прекугранично спојување сè уште не се изменети. 	<p>1. Право на трговски друштва</p>	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласувањето со член 16 за учество на вработените во одлучувањето. 	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласување со член 16 од десеттата директива за право на друштвата која се однесува на преку-граничните спојувања.
<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - И натаму се одлага преведувањето и преземањето на Меѓународните сметководствени стандарди и Меѓународните стандарди за финансиско известување. - Одредбите на директивата за законска ревизија во врска со системот за јавен надзор допрва треба да се усогласи. - Овластените ревизори со квалификации стекнати во странство сè уште не се признати. - ИОР има сега двајца вработен и, но тоа не е доволно. 	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не постои јавен регистар за ревизори, нема дисциплинарна програма и не е воспоставен систем за контрола на квалитетот. - Допрва треба да се воспостави јавен систем за надзор на овластени ревизори. - Овластените ревизори со квалификации стекнати во странство сè уште не се признати. - ИОР сè уште има само двајца вработени и тоа не е доволно. 	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласеност со седмата директива на Законот за трговски друштва, вклучително и условите за подготовка на консолидирани сметки. - Допрва треба да се усвои Законот за јавен надзор во областа на сметководството. - ИОР иако има статус на правно лице, сепак работи со недоволен број вработени. 	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - ИОР го зголеми бројот на вработени на 3, но тоа сè уште не е доволно за ефективна и квалитетна контрола. - Квалификациите на овластените ревизори стекнати во странство сè уште не се признаени.

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

Пристапно партнерство - Изготвување национална стратегија/акциски план за градење капацитети за спроведување на европското законодавство во секоја од областите опфатени во ова поглавје, со фокус на потребата за обезбедување специјализирана обука за органите кои го спроведуваат законот, за судии, обвинители и царински работници, Правење кампањи за развивање на јавната свест, подобрување на соработката меѓу органите кои го спроведуваат законот и меѓу сите релевантни засегнати страни.

Среднорочни приоритети - Градење капацитети за спроведување/ примена на европското законодавство и воспоставување евиденција за добро водена истрага, прогон и судска разрешница на пиратството и фалсификувањето.

КОМЕНТАР - Во делот на авторските и сродните права Комисијата и понатаму забележува дека сè уште не е потврдена усогласеноста на Законот со европското законодавство. Лошата оценка и практика во спроведувањето на законодавството делумно се должи и на забелешката дека соработката на Одделението за авторски права при Министерството за култура со другите релевантни институции е ограничена. Во делот на правата на индустриската сопственост иако се забележува дополнителен напредок, државата доцни со донесувањето на новата стратегија за интелектуална сопственост. Најкритичната точка во овој сектор и натаму е спроведувањето на законодавството. Државата нема развиено методологија за собирање и размена на статистички податоци за спроведување на правата од интелектуална сопственост. Поделбата на надлежностите помеѓу инволвираните институции и тела е сè уште нејасна што е една од причините за слабиот напредок во делот на спроведувањето на правата од интелектуална сопственост. Потребна е инкриминација на интернет продажбата на фалсификувани фармацевтски производи поради лошото искуство и ниската свест на граѓаните за последиците врз нивното здравје. Ниска е свеста и за фалсификуваните производи за широка потрошувачка кои се продаваат на улиците и зелените пазари. Потребен е системски пристап при откривањето на фалсификаторските мрежи и нивното уривање.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Веб страницата на Министерството за култура не се ажурира. - Управниот суд и наложи на второстепената комисија да ги поништи своите одлуки во рок од 1 месец за суспендирање на активностите на двете од трите здруженија за управување со колективните права, но тоа сè уште не е направено. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одделението за авторски права при Министерството за култура располага со незадоволителен број (4) вработени. - Лиценца од Министерството за култура е издадена само на едно здружение за управување со колективни права - ЗАМП. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на Законот со европското законодавство. - Здруженијата за управување со колективни права (ЗУКП) остануваат неактивни и/или сè уште немаат добиено лиценца согласно новиот Закон за авторски права. - Административниот капацитет на Одделението за авторски права при Министерството за култура е сè уште недоволен. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на Законот со европското законодавство. - Соработката на Одделението за авторски права при Министерството за култура со другите релевантни институции е ограничена.
<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се потврди усогласеноста на новиот Закон за индустриска сопственост. - Допрва треба да се потврди усогласеноста на Законот за правата на одгледувачите на растенија. - Усогласеноста на Законот за трговска марка не задоволува. 	<p>2. Права на индустриска сопственост</p>	<p>2. Права на индустриска сопственост</p>	<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија за интелектуална сопственост допрва треба да се ажурира.

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

3. Спроведување

- Пиратеријата и фалсификувањето и натаму се се распространети и нема доволно напори за борба против пиратеријата и фалсификувањето.
- Соработката со Агенцијата за управување со конфискуван имот допрва треба да се воспоставува.
- Бројот на прекршочни, граѓански и кривични предмети е незадоволителен.
- Казните не се спроведуваа ефективно.
- Допрва треба да се гради досие за спроведување на законот.
- Свеста за ПИС е сè уште незадоволителна.
- Ресурсите за ПИС се сè уште недоволни.

3. Спроведување

- Поделбата на надлежностите меѓу телата за спроведување на законите е нејасна.
- Свеста за ризиците по безбедноста и здравјето од фалсификувани фармацевтски производи е ниска.
- Сè уште нема успешно досие од спроведувањето на правата.
- Допрва треба да се развие систем за размена на информации меѓу телата за спроведување на законот.
- Методот за собирање на статистички податоци за спроведување на интелектуалните права е слабо развиен.
- Фалсификаторските канали ретко се следат и многу малку се прави за да се урне врвот на пирамидата.
- Бројот на прекршочни, граѓански и кривични предмети е незадоволителен.
- Пиратеријата и фалсификувањето и натаму распространети.
- Свеста за Правата од интелектуална сопственост е сè уште незадоволителна.

3. Спроведување

- Поделбата на на надлежностите меѓу телата за спроведување на законите е нејасна.
- Свеста за ризиците по безбедноста и здравјето од фалсификувани фармацевтски производи е ниска.
- Пиратеријата и фалсификувањето и натаму распространети.
- Продажбата на фалсификувани фармацевтски производи преку интернет сè уште не е инкриминирана.
- Сè уште нема успешно досие од спроведувањето на правата.
- Методот за собирање на статистички податоци за спроведување на интелектуалните права сè уште не е развиен.
- Допрва треба да се развие систем за размена на информации меѓу телата за спроведување на законот.
- Фалсификаторските канали ретко се следат и многу малку се прави за да се урне врвот на пирамидата.
- Потребно е централно тело кое ќе ги обедини различните институции и служби инволвирани во спроведувањето на интелектуалните права и ќе направи процена на состојбата и ќе направи акциски план.

3. Спроведување

- **Поделбата на надлежностите меѓу телата за спроведување на законите создаваат еден комплексен и нејасен систем наместо да го направат поефикасен.**
- **Методологија за собирање и размена на статистички податоци за спроведувањето на интелектуалните права сè уште не е развиена.**
- **Размената на податоци меѓу институциите за спроведување на интелектуалните права сè уште не е систематска.**
- **Свеста дека се фалсификуваат и прехранбени, козметички, медицински производи, како и играчки, техничка и електронска опрема е ниска, а фалсификатите се продаваат на улиците и на зелените пазари.**
- **Продажбата на фалсификувани фармацевтски производи преку интернет сè уште не е инкриминирана.**
- **Соработката меѓу институциите за следење и откривање на каналите за продажба на фалсификати, како и за уривање на фалсификаторската пирамида е ограничена, како на национално така и на локално ниво.**

ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА

Пристапно партнерство - Воспоставување веродостојна евиденција од примената во областа на антитруст и фокус на најсериозните прекршувања на законот за конкуренција, Воспоставување ефективна ex-ante контрола на државната помош, Зајакнување на административниот капацитет на Комисијата за заштита на конкуренцијата и обезбедување адекватен буџет и персонал, Целосно обезбедување транспарентна и недискриминаторска примена на Законот за конкуренција.

Среднорочни приоритети - Натомошно усогласување на законодавството со правото на ЕУ за антитруст и државна помош, Натомошно подобрување на евиденцијата од примената во областа на антитруст и контрола на државна помош, Зголемување на свеста кај државните институции, бизнисот и кај општата јавност.

КОМЕНТАР – Главните критики продолжуваат да се однесуваат на неадекватниот финансиски капацитет на КЗК и недоволното вложување и користење на постојните човечките ресурси во КЗК. Проблем е и конфликтна регулатива која ја намалува ефикасноста на одлуките на КЗК. Немањето свест за пријавување на одобрената помош од страна на давателите на државна помош во континуитет се повторува и прво, го подржува заклучокот за нетранспарентност на трошењето на јавните средства и корупција, а второ, не се користи како инструмент со кој државата значително може да влијае на подобрување на конкурентноста на домашната економија (за ова видете во делот на Економски критериуми). Третиот сет на проблеми во ова поглавје се однесува на хроничниот недостиг од напредок во либерализацијата на монополизираните пазари, со сите последици по ефективната и ефикасната конкуренција во многу сегменти на пазарот што е на штета на потрошувачите и фирмите.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Досието за спроведувањето кај картелите е мало. - Административниот суд ги поништи повеќето од одлуките на КЗК за злоупотреба на доминантна положба. - Кај прекршочните предмети има задоцнувања само кога одлуките не се поволни за засегнатите фирми. - Клаузулата за суспензија на административните и на прекршочните одлуки сè уште не е отстранета поради што се одлагаат санкциите. - Недоволен капацитет на КЗК, а буџетот за 2009 е намален. - Судиите не се вклучени во редовната обука за политика на конкуренција. 	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Досието за спроведувањето кај спојувањата се намали, а кај картелите и натаму е мало. - Клаузулата за суспензија на административните и на прекршочните одлуки и можноста за жалба до Врховниот суд и натаму го одложуваат спроведувањето на одлуките на КЗК. - Кадрите во КЗК кои работат на анти-труст и спојувања и натаму се неадекватни. 	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во случај на прекршочните постапки, клаузулата за суспензија може да го одложи спроведувањето на одлуките на Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК). - Кадрите во КЗК кои работат на анти-труст и спојувања и натаму се неадекватни. - Евиденцијата за примената во областа на картелите останува на ниско ниво. - Буџетот на КЗК останува несоодветен. 	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кадрите во Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК) кои работат на анти-труст и спојувања треба да се користат поефикасно. - Кадарот на КЗК се стекнал со добри основни вештини, но му недостасува понапредна обука. - Вкупниот буџет на КЗК е неадекватен. - Имплементација на мерките за помилување од Законот за заштита на конкуренција е ограничена поради спротивните одредби во кривичниот законик. Во случај на жалба одлуката на КЗК се суспендира до донесување на конечна одлука од Управниот суд што ја намалува ефективноста на одлуките на КЗК.

ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА

2. Државна помош

- ex ante контролата на државната помош е делумна и ограничена на неколку поголеми државни провајдери.
- Некои тела кои доделуваат државна помош сè уште не ја известуваат КЗК.
- Свеста за регулативата за државна помош меѓу владините институции, бизнисот и јавноста е поголема, но сè уште неадекватна.
- Административниот капацитет на КЗК се зголеми, но сè уште треба зајакнување заради правилно следење на државната помош.

2. Државна помош

- КЗК донесе само една одлука за државна помош.
- Досието за спроведување сè уште слабо.
- Бројот на институции кои известуваат е зголемен но е сè уште недоволен.
- Свеста за регулативата за државна помош меѓу владините институции, бизнисот и јавноста е сè уште недоволно развиена.
- Во енергетскиот сектор повеќето рудници се управувани од ЕЛЕМ и сè уште нема јасно правно и финансиско разграничување меѓу ископот и работата на термоцентралите.
- Финансиските ресурси на КЗК се сè уште неадекватни.

2. Државна помош

- Квалитетот на одлуките во однос на прашањето за квалификација на државната помош треба да се подобри.
- Кај одредени институции постои колебање за известување за помош до КЗК.
- Повеќето од резервите на лигнит сè уште се управувани од страна на компанијата за производство на електрична енергија и сè уште не постои правно и финансиско разграничување помеѓу активностите за ископување на лигнит и работењето на термо-централите.
- На пазарите на гас и електрична енергија доминираат поединечни снабдувачи кои ја поткопуваат ефективната конкуренција.

2. Државна помош

- **Квалитетот на некои од одлуките на полето на државната помош би можел да се подобри.**
 - **Нема напредок на полето на пазарна либерализација.**
- (подетално види во делот на економските критериуми).

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

Пристапно партнерство - Зајакнување на законодавството, рамката за надзор и примена, за финансискиот сектор, особено за секторот на осигурување и за пазарот на хартии од вредност, Обезбедување оперативна и независна надзорна власт за секторот осигурување која е правилно кадровски екипирана.

Среднорочни приоритети - Создавање досие од примената на борбата против возење без осигурување, Натомошно усогласување со европското законодавство.

КОМЕНТАР - ЕК повторно констатира високата концентрација во банкарскиот сектор и доминацијата на банките на финансиот пазар и ограничена моќ на небанкарските посредници. Како резултат, постоат недоволно развиен финансиски пазар и недостиг од пристап до финансии за приватниот сектор (особено МСП). Напредокот во делот на осигурувањето е далеку покритички оценет поради неефикасноста во справувањето со прекршоците од неосигураното возење. Кај професионалните пензии се забележува дека сè уште постои ограничување инвестициските друштва да инвестираат во странство, а се констатира и дополнителната забрана. Таа се должи на новиот Закон за МАПАС, со кој Владата требаше да ја зајакне финансиската и оперативната независност на ова регулаторно тело. Се критикува и слабиот квалитет и несоодветноста на законските решенија, поради што има недоволна усогласеност со *acquis*, но и честа нивна измена. Тоа води до правна несигурност за учесниците на пазарот и до ефективни пречки за поголема конкуренција.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласување со <i>acquis</i> за финансиски конгломерати и гаранциски шеми за депозити. - Директивата за потребен капитал сè уште не е завршена. - Сè уште не е решено прашањето на заштита на потрошувачите кај НБРМ. 	<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема активности за подобрување на заштитата на потрошувачите. - Сè уште треба да се постигне усогласување со <i>acquis</i> за финансиски конгломерати и гаранциски шеми за депозити. 	<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабо следење на последниот регулаторен развој на меѓународно ниво. - Нема активности за подобрување на заштитата на потрошувачите. - Слаба конкуренција во финансиско посредништво. Банките не се склони кон прифаќањето на ризици. - Не е завршено транспонирањето на Директивата за адекватност на капиталот за инвестициските фондови и кредитните институции. 	<p>1. Банки и финансиски конгломерати</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заштитата на потрошувачите и натаму е предизвик и треба соодветно да се реши. - Новата методологија за потребниот капитал за покривање на ризиците (пазарни, кредитни, валутни и оперативни) е делумно усогласено со Директивата за адекватност на капиталот. (подетално види во делот на економските критериуми).

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

2. Осигурувањето и професионални пензии

- Заостанува транспозицијата на европското законодавство.
- Пазарот на осигурувањето и надзорот не се правилно регулирани.
- Управата на Надзорното тело е именувана, но не е сè уште оперативна.
- Надзорот и натаму е надлежност на Министерството за финансии чиј капацитет е мал.
- ИТ систем за надворешен надзор сè уште не е воспоставен.
- Не се склучени меморандуми за разбирање со други супервизори во финансискиот сектор или со странски осигурителни супервизори.
- Некои осигурителни компании сè уште немаат адекватно реосигурување.
- Сè уште нема подзаконски акти за Законот за сообраќај.
- Законот за задолжително осигурување на патни возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании.
- Санкциите против возењето неосигурени автомобили сè уште се слаби.
- Оперативната и финансиската независност на МАПАС не е сигурна.
- Подготовките во областа на осигурувањето – со исклучок на пензиското осигурување – сè уште треба да полнат.

2. Осигурувањето и професионални пензии

- Усвоено е дел од законодавството за оф-сајт супервизија од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето, но усогласеноста со европското допрва треба да се утврди. Сè уште нема досие за спроведување.
- Сè уште не е спроведена ниту една супервизија на самото место и сè уште не постои соодветно финансиран гаранциски фонд за insolventност на осигурителните компании.
- Некои осигурителни компании сè уште немаат адекватно реосигурување.
- Неосигуреното возење сè уште е проблем, МВР нема веродостојно досие за борбата со неосигурено возење.
- Законот за задолжително осигурување и регистрација на патнички возила, кој требаше да се имплементира од јули 2010, сè уште не се имплементира.
- Законот за задолжително осигурување на патни возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании.
- Нема веродостојно досие за спроведување на супервизија врз основа на ризик, но пензиските фондови смеат да инвестираат само 30% од нивните средства во не-домашни хартии од вредност, што е спротивно на принципите на ЕУ законите.
- Предизвик ќе биде усогласувањето на законодавството за осигурување со рамката Солвентност II кое е во тек.

2. Осигурувањето и професионални пензии

- Агенцијата за супервизија на осигурувањето сега врши надворешна и внатрешна супервизија.
- Нема резултати од постапките за извршени прекршоци од страна на неосигурани возачи.
- Законодавството за осигурување на моторните возила ќе се применува од 1 јануари 2012.
- Законот за задолжително осигурување на патни возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании.
- Соодветното *acquis* на ЕУ за супервизија не може да се применува поради пензиската шема која е разликува од онаа во ЕУ.
- Ограничување во инвестирање во странски обврзници продолжува споротивно на *acquis* на ЕУ. Лимитот е поставен на 50% (30% во 2010).
- Нецелосна финансиска независност на МАПАС.

2. Осигурувањето и професионални пензии

- **Неосигуреното возење и натаму претставува проблем, како и немањето евиденција за успешно справување.**
- **Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании и не е во согласност со *acquis*.**
- **Ограничување за инвестирањето во странски обврзници од 50%, што е спротивно на правото на ЕУ и натаму постои.**
- Се воведоа нови законски одредби со кои им се забранува на пензиските друштва да инвестираат во обврзници и др. хартии од вредност издадени и гарантирани од државата, кои не се тргуваат на домашниот пазар.
- Свкупниот капацитет на МАПАС за спроведување на одлуките е недоволен.
- МАПАС сè уште има ограничено влијание врз организациите кои се предмет на неговата супервизија.
- **Во областа на осигурувањето и професионалните пензии сè уште нема доволна усогласеност со *acquis*.**

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ			
<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките кај инфраструктурата на финансиските пазари сè уште не почнале. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласеноста со <i>acquis</i> треба да се потврди. - Некои финансиски услуги, како на пр. лизингот не се ниту регулирани, ниту се под супервизија. - Директивата за финансиски залог и директивата за нагодување сè уште не се транспонирани. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесен е нов Закон за лизинг. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сите регулатори на финансискиот пазар ја променија регулативата за анализа на ризикот врз основа на оценките на меѓународните агенции наместо врз база на критериумите за членство во ЕУ и ОЕЦД. - Усогласувањето со измените на Директивата за нагодување и Директивата за финансиски залог сè уште не е спроведено.
<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласеноста на подзаконските акти на КХВ треба да се потврди. - Членовите на КХВ сè уште не се со полно работно време, спротивно на законот. - ИТ капацитетот на КХВ не е адекватен. - Надлежностите на НБРМ и на КХВ сè уште се мешаат кај добивањето дозволи и надзор на трговија со хартии од вредност. 	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласеноста со <i>acquis</i> на Законот за хартии од вредност допрва треба да се потврди. - Членовите на КХВ сè уште не се со полно работно време, спротивно на законот. - Надлежностите на НБРМ и на КХВ сè уште се мешаат кај добивањето дозволи и надзор на трговија со хартии од вредност. - ИТ капацитетот на КХВ сè уште не е надграден и е несоодветен. 	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако повеќе директиви се транспонирани, усогласувањето треба да се потврди. - Зачестените измени на супервизиските прописи создава потешкотии при имплементацијата на преземањата на пазарот на капитал. - Членовите на КХВ сè уште не се со полно работно време, недоволен е и бројот на кадар во КХВ. 	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зачестените измени на прописи за супервизија ја поткопуваат правната сигурност за учесниците на пазарот (за честото менување на прописите види и во делот на Економските критериуми).

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

Пристапно партнерство - Да се отстрани прекршувањето на ССА преку преземање на сите неопходни мерки за либерализација на секторот за електронски комуникации, донесување на потребните подзаконски акти и натамошно зајакнување на регулаторните тела, Примена на заштитни механизми за конкуренција за операторите со значителна пазарна моќ, Зајакнување на независноста и административниот капацитет на регулаторните власти за електронски комуникации и медиуми, Обезбедување стабилен и одржлив извор на финансирање на јавниот дифузен сервис и за Советот за радиодифузија.

КОМЕНТАР - Во однос на ланските оценки, очигледно е дека главните забелешки остануваат. На пример, АЕК сè уште генерира вишоци на пари, за кои ЕК забележала дека се префрлуваат во области кои немаат врска со електронските комуникации. Затоа, потребно е давачките да се намалат, со што би се овозможил поголем пристап на пазарот, што е нужно во услови на загрозна плуралност на (електронските) медиумите во Македонија. Слично, Македонија сè уште целосно не го спроведе законодавството за медиумска концентрација, а МРТВ и покрај реформите не стана сервис на граѓаните со избалансирано и плуралистичко известување. И во случајот со одземањето на лиценцата на А2 постои голем сомнеж за исполитизираност и селективна примена на законите. Имено, познавачите тврдат дека доколку се применат истите аршини како во случајот на А2, огромен дел од телевизиите би останале без лиценца.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е воведен бројот 112 за итни случаи. - Агенцијата за електронски комуникации нема определено доволно ресурси за спроведувања истражувања на пазарот. - Слаб административен капацитет на министерството. - Законите што ги регулираат прашањата поврзани со овластувањата за градежни работи и право на службеност не се јасни, особено кај поделбата на надлежностите меѓу Министерството за транспорт и телекомуникации и општините што го отежнува инвестирањето во телекомуникациски мрежи. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дилема околу усогласеноста со ЕУ на одредбите за следење на комуникации. - Нивото на соработка е недоволно за да дозволи здраво спроведување на конкуренцијата. - Да се зајакнат капацитетите во ресорното министерство. - Потребно е да се воспостави национална точка за размена на интернет сообраќај. - Не е воведен бројот 112 за итни случаи. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процесот на назначување на директор на регулаторот покренува грижа за можна политизација. - Високите такси кои ги наплаќа регулаторот на операторите кои го надминуваат нивото неопходно за покривање на управните трошоци го ставија под знак прашалник непрофитабилниот карактер на регулаторот и претставува бариера за влез на пазарот, што е спротивно од законодавството. - Да се зајакнат капацитетите во ресорното министерство. - Не е воведен бројот 112 за итни случаи, но е остварен напредок. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е транспонирана регулаторната рамка на ЕУ од 2009 година. - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. - Измените на законодавството со кои се овозможува префрлување на вишокот пари во области кои се надвор од надлежностите на АЕК го поткопува авторитетот на регулаторот. - Да се подобри координацијата на мерките на АЕК и КЗК. - Не е воведен бројот 112 за итни случаи, поради финансиски ограничувања.
<p>2. Услуги на информатичко општество</p>	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребна е административна структура за натамошна примена на директивата за е-комерц, особено национална контакт-точка. 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се утврди национална точка за размена на интернет сообраќајот. - Интернет трговијата е на ниско ниво, а новиот „праг“ за интернет трговија со висока царинска тарифа не е во согласност со тековната стратегија. 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Премала побарувачка за сертификати за електронски потписи и отежнат пристап до пазарот. - МАРНет останува единствен регистар за интернет домени. - Сè уште постојат бариери за електронска трговија како на пример „праговите“ за интернет трговија поставени од царинските власти.

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

3. Аудиовизуелна политика

- Административниот капацитет на Советот за радиодифузија е подобрен, но сè уште не е доволен за ефективно да го следи пазарот.
- Систем за наплата на радиодифузна такса сè уште нема поради што независноста и одржливоста на јавниот дифузер не е обезбеден.
- Законските одредби според кои може да се отвори стечај на јавниот радиодифузен сервис сè уште се во сила.
- Советот за радиодифузија и јавниот радиодифузер и натаму се предмет на политички влијанија поради нивната финансиска зависност од буџетот и тоа го намалува авторитетот на Советот пред другите радиодифузери.
- Јавните средства за рекламирање се значаен извор на приход за некои радиодифузери, но тоа не е доволно транспарентно поради што има потенцијал да ја поткопа уредничката независност.
- Законот за радиодифузија не се применува целосно, особено во однос на концентрацијата на сопственоста на медиумите.
- Законот за радиодифузија сè уште не е сосема усогласен со директивата за аудиовизуелни и медиумски услуги.

3. Аудиовизуелна политика

- Законот за радиодифузија сè уште не е сосема усогласен со директивата за аудиовизуелни и медиумски услуги.
- Законот за радиодифузија не се применува целосно, особено во однос на сопственоста на медиумите.
- Регулаторот не може ефективно да го мониторира пазарот.
- Сè уште нема одржлив систем на финансирање на МРТВ и на Совет за радиодифузија.
- Законодавството не е усогласено со директивата за аудио-визуелни медиумски услуги поради што МК не учествува во програмата Медиуми и задолжителниот превод со титл навлегува во слободите за прием и реемитување загарантирани со директивата.
- Не е развиен патоказ за целосно префрлување на дигитална мрежа и дигитална дивиденда.

3. Аудиовизуелна политика

- Законот за радиодифузија не се применува целосно, особено во однос на концентрацијата на медиумската сопственост.
- Сè уште нема одржлив систем на финансирање на МРТВ и на Совет за радиодифузија.
- Сè уште не е доволно мониторирањето на пазарот.
- Спречени се известии во пазарот на медиуми, поради одложување на преминот на дигитална телевизија за 2013.
- Пиратеријата е се поприсутна, особено во кабелските ТВ оператори.
- Искористувањето на средствата предвидени за дигитализација на јавниот радиодифузен сервис не е во согласност со европските практики.
- Упадот во медиумската слобода го спречува непреченото функционирање на медиумите без политичко мешање.
- Големите казни за клеветење на јавните личности се спротивни од европската пракса.

3. Аудиовизуелна политика

- **Сè уште има грижи за независноста на СРД.**
- **Недоволни напори за спроведување на законодавството за авторски права и медиумска концентрација.**
- Одземањето на дозволата на А2 покренува прашања и идентификува слабости во правната рамка и практиката за изрекување санкции – СРД да ги преиспита практиките и правната рамка.
- **На СРД му недостасуваат ресурси за мониторирање и спроведување на законот на регионално и локално ниво.**
- **Потребни натамошни значајни напори за МРТВ да ја исполнува својата мисија на јавен сервис, меѓу другото преку балансирано и плуралистичко известување.**
- Да се обезбеди инклузивност во процесот на изготвување на новото законодавство.
- Премалку институционална координација на преминот кон дигитална телевизија.
- Нема постојан механизам за планирање и надзор на преминот кон дигиталната телевизија.
- **Треба да се одбере посебен DVB-T мултиплекс оператор, кој ќе ги пренесува програмите на приватните телевизии.**

ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО

Пристапно партнерство - Забрзување на регистрацијата на земјоделското земјиште и катастарот за недвижен имот, Собирање и обработка на сигурни и веродостојни земјоделски податоци, Натамошни подготовки за воспоставување ефективни и финансиски здрави платежни тела за управување и контрола на земјоделските средства, согласно барањата на ЕУ и меѓународните стандарди за ревизија.

Среднорочни приоритети - Надградба на капацитетот на администрацијата и заокружување на подготовките за практична примена на управувачките механизми на Заедничката земјоделска политика, особено интегрираниот систем за администрација и контрола (IACS) и постоење на функционален систем за идентификација на земјишни парцели (LPIS).

КОМЕНТАР – Според ЕК постигнат е определен напредок во областа, а тоа се должи на фактот дека се направени минимални промени. Сè уште одредени решенија се несоодветни и некомпатибилни и дополнително придонесуваат за лошата имплементација на законодавството. И понатаму најголема пречка за интеграцијата на Македонија во овој сектор продолжува да биде недоволниот административен капацитет. Загрижува и фактот дека ЕК, годинава е посебно критична кон Платежната агенција, истата институција која во претходните години беше предмет на пофалби. За ЕК административен капацитет во Платежната агенција е недоволен, што пак придонесува да имаме проблем со апсорпцискиот капацитет за средствата програмирани во петтата компонента од ИПА за што ЕК годинава по третпат забележува.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Човечките ресурси во Министерството и натаму не се доволни, особено за одржување и натамошен развој на винскиот регистар и другите менаџмент инструменти. - Развојот на административни структури кои ги исполнуваат стандардите за имплементација на Европскиот гаранциски земјоделски фонд е во рана фаза. - Има пилот-систем за известување за цени но неговата усогласеност со стандардите на ЕУ треба допрва да се постигне. - Законодавството за мрежата за сметководствени податоци на фарми (FADN) сè уште не е целосно усогласено со ЕУ. - Сè уште нема закон за државна помош во земјоделството, а сегашните мерки се различни од мерките на Заедницата во одредени области. 	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институционалниот капацитет останува недоволен со значително намален буџет во 2010 г. за плати на јавните службеници во секторот и застој во пополнувањето на упразнетите места. - Сè уште не е постигнат целосно оперативен регистар на земјоделски стопанства со автоматски систем за поддршка. - Компатибилноста на регистрите не е постигната, во однос на идентификувањето на животните и нивното движење и контрола. - ЧР не се доволно за одржување на интегриран административен и контролен систем. - Капацитетот на платежната агенција е зајакнат, а вработените се обучени и мотивирани, но нивниот број не соодветствува на обемот на нивните задолженија. - Развојот на административни структури кои ги исполнуваат стандардите за имплементација на Европскиот гаранциски земјоделски фонд е во рана фаза. - Законодавството за мрежата на сметководствени податоци на фарми (FADN) е воспоставено и активностите започнати, но одредени одредби се значително различни од ЕУ законодавството, особено во секторот тутун. 	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институционалниот капацитет останува недоволен со значително намален буџет во 2011 г. за плати на јавните службеници во секторот и застој во пополнувањето на упразнетите места. - Регистар на земјоделски стопанства е конечно оперативен, но автоматски систем за поддршка и интернет серверот се слаби. - Компатибилноста на регистрите сè уште не е постигната. - Човечките ресурси не се доволно за одржување и управување на интегрираниот административен и контролен систем. - Капацитетот на платежната агенција е зајакнат, а вработените се обучени и мотивирани, но нивниот број не соодветствува на обемот на нивните задолженија. - Ограничен напредок е постигнат во развојот на одржлив и ефикасен земјоделски информативен систем. 	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Само некои од подзаконските акти, првенствено од техничка природа, беа усвоени во областите земјоделство и рурален развој, квалитет на земјоделските производи и вино. - Загрижува институционалниот капацитет. - Регистрите не се компатибилни. - Институционалниот капацитет за одржување и управување со функционален интегриран административен и контролен систем е недоволен. - Капацитетот на Платежната агенција и понатаму предизвикува загрижување, особено поради широките надлежности кои истата ги има. - Вработените во Платежната агенција се одговорни за системот за национална финансиска поддршка, како и за управување со мерките од ИПА-РД. Оттаму и покрај новите вработувања нивниот број е недоволен.
<p>2. Организација на заеднички пазар</p>	<p>2. Организации на заеднички пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките се во рана фаза. 	<p>2. Организации на заеднички пазар</p>	<p>2. Организации на заеднички пазар</p>

ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО			
3. Производи од животинско потекло - Подготовките не се многу напреднати.	3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло
4. Посебни култури - Законодавството за вино треба да се усогласи со новото <i>acquis</i> . - Административниот капацитет за управување со контролните системи што се развиваат е ограничувачки фактор.	4. Посебни култури	4. Посебни култури - Законодавството за географски ознаки за вино треба да се усогласи со ЕУ законодавство.	4. Посебни култури
5. Рурален развој	5. Рурален развој - Поради тешкотии во вадењето на различни дозволи и потврди при аплицирањето, стапката на одбиени апликации од V-та компонента на ИПА е висока, а подобрувањето на постапките треба да бидат императив. - Мора да бидат преземени мерки за да се обезбеди правилно спроведување на програмата.	5. Рурален развој - Капацитетот на апсорпција на алоцираните средства од петтата компонента на ИПА за 2007 и 2008 година загрижува.	5. Рурален развој - Капацитетот за апсорпција на алоцираните средства од петтата компонента на ИПА и понатаму загрижува.
6. Политика на квалитет на производи - Се уште нема закон за квалитет на земјоделски производи.	6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи
7. Органско земјоделство	7. Органско земјоделство - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во овој сектор допрва треба да се постигне. - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во овој сектор допрва треба да се постигне. - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Административниот капацитет е незадоволителен.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Натамошно усогласување на законодавство со ветеринарно и фитосанитарното *acquis*, со фокус на законодавна рамка компатибилна со *acquis*, Натамошно јакнење на капацитетот на ветеринарните услуги на централно/локално ниво заради воспоставување контролен систем за контрола на увозот компатибилен со ЕУ, Обезбедување оперативен систем за идентификација на говеда и регистрација на движења, започнување на систем за идентификација на прасиња, овци и кози, Натамошно усогласување на контролните системи за болести и здравје на животните со оние на ЕУ како и вонредни планови за болести што се пријавуваат, Процена на работата на агри-храна операторите заради изготвување план за надградба во иднина.

Среднорочни приоритети - Натамошно усогласување на законодавството (пренослива спонгиоформна енцефалопатија) и животинските нус-производи, спроведување/контрола на примената и воспоставување систем за собирање/третман, Воспоставување на кадровски адекватна управа за здравје на растенијата. Натамошно усогласување на фитосанитарното законодавство, Донесување на план за надградба на агри-храна операторите и почеток на имплементацијата, Зајакнување на капацитетите од доменот на безбедност на храна, ветеринарство и фитосанитарна заштита.

КОМЕНТАР – Можеби државата постигнала напредок во секторот, но паралелно со напредокот се појавиле повеќе други области во кои состојбата загрижува. Главниот недостаток е имплементацијата на законодавството што се должи на недоволниот административен капацитет. Исклучително лош индикатор е фактот што во овој Извештај се зборува повторно за нееднаквата примена на HACCP стандардите и оценката на операторите со храна, што дополнително говори за владеењето на правото и за постоење на корупција во администрацијата. Ова особено ако се има предвид дека десега во повеќе наврати имплементацијата на овој стандард беше одлагана, секогаш на штета на граѓаните и нивното здравје.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да се отстрани поклопувањето на двата закона во секторот и да се воспостават процедури за ефективна соработка меѓу различните институции задолжени за безбедност на храната. - Не се преземени мерки за воспоставување на повеќегодишен национален контролен план. - Сè уште нема процедури за процена на ризикот и за проверки со мал интензитет. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поклопувањето на двата закона во секторот и непостоењето на процедури за ефективна соработка меѓу различните институции задолжени за безбедност на храната сè уште постои. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има потреба од зајакнување на административниот капацитет на Агенцијата за ветерина и храна (ABX). 	<p>1. Општи принципи</p>

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА**2. Ветеринарна политика**

- Треба да се потврди усогласеноста на законодавството за системи за контрола на внатрешен пазар и на увозот со *acquis*.
- Подзаконските акти за одобрување на граничните контејнери не спонсирани.
- Капацитетот за гранични контроли сè уште не е доволен.
- Сè уште нема систем за контрола кој е компатибилен со ЕУ.
- Системот за говеда е главно оперативен, но има недостатоци кај регистрацијата на движење.
- Административниот капацитет во Ветеринарната управа за идентификација на животни се влоши дополнително.
- Треба да се потврди усогласеност со ЕУ на плановите за истребување на шап и лигавка.
- *Acquis* за пренослива спонгиоформна енцефалопатија сè уште не е транспонирана.
- Капацитетот на Управата за ветеринарство е недоволен за справување со преносливите болести кај животните на системски начин.
- Треба да се донесат подзаконските акти за некомерцијално движење на домашни миленици.
- Годишната мониторинг програма за контрола на забраната за резидуи и други супстанции не е согласно ЕУ-барањата и не се додадени нови производи.
- Треба да се потврди усогласеноста на законодавството за увоз на живи животни и производи од животинско потекло.

2. Ветеринарна политика

- Треба да се потврди усогласеноста на законодавството за системи за контрола на внатрешен пазар и на увозот со *acquis*.
- Капацитетот за гранични контроли сè уште е недоволен во смисла на инфраструктура и администрација.
- Сè уште нема систем за контрола компатибилен со ЕУ.
- Системот за контрола на движењето на говедата, овците и козите не е целосно оперативен.
- Административниот капацитет на Ветеринарната управа за идентификување на животни останува слаб.
- Законодавството на ЕУ за пренослива спонгиоформна енцефалопатија не е целосно транспонирано.
- Капацитетот на Ветеринарната управа е недоволен за спроведување на системска контрола во врска со преносливите болести кај животните.
- Капацитетот за натамошно усогласување на законодавството и негова имплементација во однос на зоотехничките прашања останува слаб.
- Буџетот во 2010 година за трошоци за мерки за спречување и контрола на болести кај животните беше намален за 20% во споредба со истиот за 2009 година.
- Административниот капацитет на Ветеринарниот инспекторат останува незадоволителен за спроведување на системот за контрола кој би бил компатибилен со тој на ЕУ на централно и на локално ниво.

2. Ветеринарна политика

- АВХ има потреба од зајакнување на административниот капацитет.
- Треба да се потврди усогласеноста со *acquis* за мерките за контрола и истребување на Болеста Њукасл, како и Африканската коњска болест.
- Не се применува Националниот акциски план за контрола на салмонелата кај пилињата поради недостиг на финансии.
- Административниот капацитет за спроведување на одредбите за систематска контрола на преносливите зоонози кај АХВ не е доволен.
- Буџетот во 2011 година за трошоци за мерки за спречување и контрола на болести кај животните беше намален за 18% во споредба со истиот за 2010 година.
- Трошоците за имплементација на програмата за 2011 година е предвидено да се платат во 2012.
- Останува да се потврди усогласеноста на одредено законодавство за добросостојба на животните.
- Треба да се доусогласи законодавството за трговија со живи животни, семе, јајце клетки и ембриони.
- Треба да се потврди усогласеноста на законодавството за домашни миленици и условите за увоз на животни и производи од животинско потекло со *acquis*.
- Административниот капацитет на ветеринарниот инспекторат не е доволен.

2. Ветеринарна политика

- Системот за редуцирани контроли на пратки на граничните премини сè уште не се применува.
- Покрај вакцинацијата на домашните свињи против класичната свинска треска, постои загриженост за тоа како се спроведува вакцинацијата, односно за ниското ниво на имунитет.
- Иако буџетот во делот за здравје на животните е зголемен за 45% споредено со 2011, сепак има значителни доцнења во плаќањата кон овластените приватни ветеринарни центри кои учествуваат во официјални програми на Агенцијата за ветерина и храна со што се загрозува нивната имплементација.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

<ul style="list-style-type: none"> - Не се потпишани нови меѓународни ветеринарни договори. - Подзаконските акти на Законот за благосостојба на животните сè уште не се донесени. - Слаб капацитет за натамошно транспонирање на acquis за зоотехнички прашања. - Капацитетот на лабораторијата е подобрена, но во некои области нема доволно опрема и сè уште има проблем со независноста. - Капацитетот на ветеринарните инспектори е подобрен, но бројот, менеџментот и обуката сè уште незадоволуваат. - Недоволен капацитет на ветеринарните служби за контрола компатибилен со ЕУ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Системот за надзор над ветеринарните инспектори и ветеринарните станици сè уште не е имплементиран. 		
<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавството за правила на хигиена, животински производи и контрола сè уште само делумно е согласно ЕУ. - Треба да се потврди усогласеноста со ЕУ на правилата за животински нус-производи. - Неопходните системи за собирање и третман (нус производи) сè уште не се воспоставени. - Нема стратегија за подобро спроведување НАССР. - Производителите и увозниците се сè уште ги плаќаат контролите. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Планот за подобрување на квалитетот на свежото млеко не е усвоен поради недостаток на финансиски средства. - Законодавството за правилата за хигиена, специфични правила за производи од животинско потекло, правилата за контрола и специфични правила за контрола на производите од животинско потекло делумно се усогласени. - Сè уште не е донесена стратегијата за третман на споредните производи од животинско потекло, вклучувајќи ја и категоризацијата на ризичните материјали. - Потребните сеопфатни системи за собирање и третман сè уште не се воспоставени. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Операторите со храна не секогаш ги применуваат НАССР стандардите, а контролата не се спроведува во согласност со законот. - Евалуацијата на постројките за преработка на храна за нивната усогласеност со ЕУ стандардите не се спроведува соодветно. - Сè уште има одредени правила за хигиена, за производи од животинско потекло, контрола и специфична контрола на производите од животинско потекло кои не се усвоени. - Планираните активности за подобрување на квалитетот на свежото млеко не се спроведени. - Сè уште не се воспоставени системите за контрола и третман на нус производи од животинско потекло. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Операторите со храна не секогаш ги применуваат НАССР стандардите, а контролата не се спроведува во согласност со законот. - Планираните активности за подобрување на квалитетот на свежото млеко не се спроведени. - Недостатокот на утврдена локација за одложување на нус производи од животинско потекло е најголемата пречка за имплементирање на стратегијата.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА			
<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште нема регистри за храна за посебни нутритивни потреби и за минерални води. - Подзаконските акти за растворачи за екстракција, материјали што доаѓаат во контакт со храна и за појачана храна сè уште не се донесени. - Капацитетот на Дирекцијата за храна е слаб. - Капацитетот на лабораторијата во РЗЗЗ е недоволен да обезбеди сигурни резултати. - Бројот, обуката и знаењата на персоналот во Дирекцијата за храна сè уште се недоволни. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подзаконските акти за растворачи за екстракција, материјали што доаѓаат во контакт со храна и за појачана храна сè уште не се донесени. - Капацитетот на лабораторијата во РЗЗЗ е недоволен да обезбеди сигурни резултати. - Капацитетот на Инспекторатот за храна во Дирекцијата за храна е зајакнат, но бројот, обуката и капацитетот на персоналот е мал. - Програмата за мониторинг на безбедноста на храната не се имплементира поради недостаток на средства. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е донесено имплементационото законодавство за разредувачи и збогатена храна. - Капацитетот на лабораторијата при Институтот за јавно здравство нема доволен капацитет за да обезбеди поверливи резултати како во однос на човечки ресурси, така и за постапките кои ги применува. - Капацитетот на Инспекторатот за храна во Дирекцијата за храна е зајакнат, но бројот, обуката и капацитетот на персоналот останува недоволен. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесено е имплементирачко законодавство за безбедност на додатоци на храна, храна за исклучителни хранливи и дитетски употреби, нова храна и минерални води чија усогласеност со европското законодавство допрва треба да се утврди. - Нема критериуми засновани на ризикот за категоризација, ниту пак за инспекција на оператори со храна која не е од животинско потекло. - Капацитетот на Инспекторатот за храна во Дирекцијата за храна е зајакнат, но бројот на вработени и постапките за контрола се недоволни.
<p>5. Посебни правила за добиточна храна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е транспонирано законодавството. 	<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е транспонирано законодавството. 	<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е транспонирано законодавството. 	<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p>

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подзаконските акти за здравје на растенијата и за заштита на растителни производи сè уште не се донесени. - Сè уште нема систем за пасош на растенија и регистер за производители, трговци и увозници на растенија и растителни производи. - Треба да се донесат подзаконските акти за квалитет на семе. - И натаму слаб административен капацитет на Фитосанитарна управа. - Координацијата меѓу различните институции не е подобрена. - Опремата и капацитетот за гранични контроли сè уште се неадекватни. - Капацитетот на државната фитосанитарна лабораторија не е оптимално искористен. - Нема акција за имплементација на меѓународни стандарди, особено за следење, сертификација на извоз и одредување статус на штетници. 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регистарот на производи за заштита на растенијата не е воспоставен. - Не се преземени мерки за примена на меѓународни стандарди за фитосанитарни мерки, особено за следење, извозно сертификавање и утврдување на статусот на штетник во определено подрачје. - Да се донесат подзаконските акти за квалитет на семе и расад. - И натаму несоодветен административен капацитет на Фитосанитарната управа. - Координацијата меѓу различните институции во областа на фитосанитарната политика не е подобрена. - Човечките ресурси, опремата и условите на граничните контроли сè уште се неадекватни. - Подобрениот капацитет на фитосанитарната лабораторија не се користи доволно бидејќи нејзината улога не е докрај дефинирана, а примероци не се добиваат редовно. 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не се преземени активности за имплементирање на меѓународните стандарди за фитосанитарни мерки, особено за надзор, извоз, сертификација и утврдување на статус на штетник во одредена област. - Покрај одредени нови вработувања, капацитетот на Фитосанитарната управа сè уште не е доволен. - Подобрениот капацитет на фитосанитарната лабораторија не се користи доволно бидејќи нејзината улога не е докрај дефинирана. - Нема напредок во однос на пуштање во промет на генетски изменети организми и храна добиена од генетски изменети организми. 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е преземена акција за имплементација на меѓународните стандарди за фитосанитарни мерки, особено набљудување, сертификација при извоз, и утврдување на статус на штетник во одредена област. - Контролата на пазарите на производи од растително потекло и растенија се врши нередовно и нема контрола на примената на правилата. - Координацијата на сите чинители од фитосанитарната политика не се врши. - Административниот капацитет на Фитосанитарниот директорат е слаб. - Капацитетот на Државната фитосанитарна лабораторија и понатаму е неискористен поради неодредената улога во националниот систем за мониторинг на безбедност на храна и недостатокот на примероци за контрола на редовна основа.
---	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 13. РИБАРСТВО			
Пристапно партнерство			
<p>КОМЕНТАР – Нема никаква промена во овој сектор. Среќна околност е тоа што Република Македонија како континентална држава нема обврска за целосно усогласување со политиката за рибарство. Од аспект на квалитет, пазарна и структурна политика и усогласувањето на државната помош во секторот, обврски за усогласување постојат. Анализата на ова поглавје во склад со наодите за поглавјето 11 и 12 ни укажува дека во догледно време нема да има позитивен развој и засилени реформи. Генералниот недостаток на административни капацитети во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и буџетските намалувања ќе го сторат своето.</p>			
Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Управувањето со ресурсите и флоти	1. Управувањето со ресурсите и флоти	1. Управувањето со ресурсите и флоти	1. Управувањето со ресурсите и флоти
<p>2. Инспекција и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во Министерството за земјоделство и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен. - Земјоделскиот инспекторат нема доволен капацитет. 	<p>2. Инспекција и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен. - Недостатокот на капацитет се протега и на земјоделскиот инспекторат кој има главна улога во контролата и инспектирањето на рибарството. 	<p>2. Инспекција и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен. 	<p>2. Инспекција и контрола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен.
<p>3. Пазарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административната структура за спроведување на пазарната политика сè уште не е воспоставена. - Министерството сè уште нема регистар за сета државна помош. 	<p>3. Пазарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административната структура за имплементирање на пазарната политика сè уште не е воспоставена. - Министерството сè уште нема регистар на целата државна помош доделена во секторот. - Националните шеми на државна помош треба да бидат усогласени со структурните политиката за државна помош на ЕУ, особено помошта за порибување на риболовните води. 	<p>3. Пазарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националните шеми на државна помош треба да бидат усогласени со структурните политиката за државна помош на ЕУ, особено помошта за порибување на риболовните води. 	<p>3. Пазарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националните шеми на државна помош треба да бидат усогласени со структурните политиката за државна помош на ЕУ, особено помошта за порибување на риболовните води.
4. Структурна политика	4. Структурна политика	4. Структурна политика	4. Структурна политика
5. Државна помош	5. Државна помош	5. Државна помош	5. Државна помош

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Натамошно спроведување на Меморандумот за разбирање за развој на South East Europe Core Regional Transport Network и јакнење на соработката со опсерваторијата за SouthEast Europe Transport, Усогласување на законите за патишта – превоз на опасни стоки, пристап до пазар, социјални услови, имплементација на дигитални тахографи и подобрување на безбедноста на патиштата, Во железница, воспоставување на регулаторно тело независно од инфраструктурата и операторот, како и управа за безбедност што ќе издава сертификати за безбедност, усогласување со ЕУ правилата за транспорт на опасни стоки со железница. Гаранција на финансиска стабилност преку компензирање на јавните услуги во патничкиот сообраќај и намалување на долгови, Спроведување на обврските од 1-ва транзициона фаза на European Common Aviation Area Agreement (ЕСААА) и релевантното законодавство, Јакнење на административниот капацитет на Агенцијата за цивилно воздухопловство.

Среднорочни приоритети - Заокружување на асquis: патен (дигитален тахограф), железница (1 и 2 пакет и интероперабилноста), воздушен и примена на соодветното законодавство, Спроведување на обврските од 2 транзициона фаза на ЕСААА.

КОМЕНТАР – Во областа на транспортната политика оваа година не може да се рече дека е регистриран напредок, бидејќи и покрај одредени усогласувања, остануваат уште многу проблеми врзани за слабите административни, технички и финансиски капацитети на институциите надлежни за различните видови транспорт. Воедно, дополнително нарушување настанува со ограничувањето на европските субјекти за влез на пазарот во Македонија и се разбира тенденцијата за негрижа за безбедносните стандарди заради непостојење на капацитет при истражувањето. Загрижува што во овој Извештај се бележи назадување дури и во областите каде претходно бил констатиран напредок (железнички сообраќај).

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилата за безбедност на патиштата не се спроведуваат соодветно и нема ефективни кампањи за безбедност на патиштата. - Нема јасно разграничување на надлежностите меѓу телата што се занимаваат со безбедност на патиштата. - Законот за патен сообраќај не е сосема усогласен со асquis за пристап на пазарот. - Мал инспекциски капацитет. 	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за патен сообраќај сè уште не е целосно усогласен со асquis за пристап на пазарот. - Административните капацитети на инспекторатите треба да се зајакнат. 	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на инспекции од Државниот инспекторат за транспорт сè уште не е доволен. - Административните капацитети за спроведување на политиката за безбедност на патиштата и социјалното асquis треба да се подобрат. 	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба уште напредок во законодавството за пристап до меѓународниот пазар за автобуски услуги. - Поради намалениот буџет, Републичкиот совет за безбедност на патишта го намали бројот на кампањи за безбедност. - Натамошно зајакнување на административен капацитет за безбедност на патиштата. - Натамошно зајакнување на административен капацитет на Државниот транспортен инспекторат. - Сè уште е неопходно усогласување во безбедноста на патишта и опасни материји.

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА			
<p>2. Железнички сообраќај.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште нема орган за безбедност согласно директивата. - Обврските за јавни услуги сè уште не се компензираат. 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е обезбедена конкуренција меѓу железничкиот и патниот сообраќај. - Треба да се воспостават управи за безбедност и тело за истраги на несреќи согласно новиот закон. - Сè уште не е одговорено на барањето на приватниот железнички оператор поради нејасни правила. - Пристапот до пазарот е комплициран поради нецелосно функционално тело за безбедност поради што не се воспоставени правилата за издавање сертификати за безбедност. 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните капацитети на надлежниот орган за безбедност при Министерството за транспорт треба да се зајакне. - Телото за истражување на несреќи, основано во 2010, не беше ефикасно. - Сè уште се потребни напори за доследно спроведување на <i>acquis</i>. - Висината на наплатата за пристап до железницата сè уште негативно влијае врз конкурентноста на железничкиот сообраќај наспроти патничкиот сообраќај - Мачните, нетранспарентните и скапите постапки за издавање дозволи, безбедносни сертификати и судски постапки ги обесхрабруваат компаниите кои влегуваат во овој монополистички пазар. 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Долгите процедури за лиценци и безбедносни сертификати ги одвртуваат операторите од влез на пазарот. - Измената на Законот за железници да се оневозможат други оператори, освен оној во државна сопственост до зачленување во ЕУ претставува назадување во однос на остварено во претходните години. - Се влошува приходната состојба мај МЖ и административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да се зајакне. - Процедурата за основање ново тело за истражување несреќи се уште не е завршена.
<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да се размисли за можните безбедносни барања за внатрешни водни пристаништа. 	<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се изгради досие за примена на релевантното законодавство во оваа област. 	<p>3. Внатрешен воден сообраќај</p>	
<p>4. Комбиниран транспорт</p>	<p>4. Комбиниран транспорт</p>	<p>4. Комбиниран транспорт</p>	

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дел од <i>acquis</i> за Европскиот заеднички воздушен простор (ЕЗВП), за пристап до пазарот на услуги за ракување на земја и на постапките за воздухопловна безбедност и сигурност, сè уште не се применуваат. - Административниот капацитет во воздушниот сообраќај е мал. - Агенцијата за цивилно воздухопловство не е независна. - Персоналот во Агенцијата за цивилно воздухопловство сè уште не е зајакнат. - Комисијата за истраги на воздухопловни несреќи нема капацитет да постапува независно при истрага на несреќи и сериозни инциденти. - Одделението за воздушен сообраќај на МТВ нема добро квалификуван кадар. - Натамошно преземање на закони од областа на управување со воздушен сообраќај. - Треба да се поттикне учеството на властите во Комитетот за единствено европско небо. 	<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дел од првата фаза од договорот на ЕЗВП не се применува. - Да се зајакне административниот капацитет на секторот особено квалификациите на кадарот. - Новиот закон ги намали финансиите за АВЦ. - Да се комплетира правната рамка за единственото Европско небо. - Да се транспонира регулативата за воздушен простор, интер-операбилноста и флексибилното користење на регулативата, а воздушниот простор треба се преконфигурира. - Кадарот во АЦВ да се зајакне, а новиот кадар во контрола на летање нема релевантно искуство. - Комисијата за истраги на воздушни несреќи да ги зајакне капацитетите и да биде независна. - Одделението за воздушен сообраќај на МТВ сè уште нема квалификуван кадар. - Административниот капацитет во секторот да се зајакне особено квалификациите на кадарот. 	<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Човечките ресурси на АЦВ сè уште не се зајакнати. - Намалувањето на финансиските ресурси на Надлежниот орган за цивилно воздухопловство не е решено со измените на Законот за воздухопловство. - Потребни се значителни напори за да се комплетира усогласувањето со правната рамка за Единственото европско небо. - Потребни се дополнителни напори за исправно функционирање и одржлива структура на заедничкиот Национален надзорен орган. - Треба да се основа Комисија за истражување на несреќи во воздушниот сообраќај. - Кадарот во управата за контрола на летање нема соодветна стручност. - Сè уште недостасува административниот капацитет во секторот за воздушен сообраќај. 	<p>5. Воздушен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се истражува компатибилноста на субвенциите за оператори воведени со измените на законот за авијација со провизиите од Заедничка европска авијација. - Кадарот во управата за контрола на летање нема соодветна стручност. - Човечките ресурси за вршење инспекции во АЦВ сè уште треба да се зајакнат. . - Независноста на Комисија за истражување на несреќи во воздушниот сообраќај треба да се потврди.
<p>6. Државна помош и сателитска навигација</p>	<p>6. Државна помош и сателитска навигација</p>	<p>6. Државна помош и сателитска навигација</p>	

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА

Пристапно партнерство - Натомошно со усогласување на законодавството за внатрешните пазари за електрична енергија и гас, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија со acquis со цел постепено отворање на пазарот за енергија за конкуренција, Натомошно зајакнување на независноста на Регулаторната комисија за енергетика, Исполнување на обврските од Договорот за енергетска заедница за целосно спроведување на acquis за внатрешниот пазар на гас и електрична енергија и за прекуграничната размена на електрична енергија, Зајакнување на административниот капацитет во сите енергетски сектори, вклучувајќи ја и Агенцијата за енергетика во областа на енергетска ефикасност и обновливите извори на енергија, Изградба и соодветен објект за складирање на радиоактивни материјали, Обезбедување правилно и независно функционирање на Дирекцијата за радијациона сигурност.

Среднорочни приоритети - Натомошни напори за обезбедување на соодветно снабдување со енергија и развој и спроведување на енергетска политика во согласност со обврските од Договорот за енергетска заедница.

КОМЕНТАР – Недостасува ефикасно функционирање на пазарот на електрична енергија и услови за конкуренција. Потенцијалите за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија сè уште не се користат соодветно. Потребна е финансиска независност на регулаторното тело за заштита од радијација. Во ова поглавје државата уште еднаш покажува незаинтересираност за искористување на европските фондови (Програма на Заедницата за конкурентност и иновации, потпрограма интелигентна енергија Европа). Ако Стратегијата за безбедност при снабдувањето со енергенси утврдува дека резервите на нафта треба да покријат 90 дневна просечна потрошувачка, тогаш зошто Владата има проблем да ја исполни цел и покрај тоа што вовеле посебни давачки за тоа?

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Безбедност при снабдување - Законодавството не е целосно усогласено со директивите за безбедност на снабдување со електрична енергија и со природен гас. - Стратегијата за долгорочен развој на енергетскиот сектор сè уште не е донесена.	1. Безбедност при снабдување - Владата донесе среднорочна програма за создавање задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати која предвидува обезбедување на деведесет дневна просечна потрошувачка.	1. Безбедност при снабдување - Допрва треба да се постигне усогласување со новите директиви за резерви на нафта.	1. Безбедност при снабдување - Државните резерви на нафта се ниски (34 дена просечна потрошувачка).

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА

2. Внатрешен пазар на енергија

- Одредени тарифи за гас и електрична енергија сè уште не ги одразуваат трошоците, а наплатата не е доволна за да се осигури одржливост на системот.
- Постапката за решавање на спорот од септември 2008 на Секретаријатот на Енергетската заедница за усогласеноста на Законот за енергетика сè уште трае. Секретаријатот укажа на позицијата на ЕЛЕМ која дискриминира на штета на потрошувачите.
- Пазарните правила допрва треба да се донесат.
- Снабдувањето со природен гас не е раздвоено од преносот на природен гас согласно директивата за природен гас.
- Сопственоста на гасификација сè уште не е решена.
- Административниот капацитет на Регулаторната комисија за енергетика (РКЕ) сè уште не е доволен за ефективно следење на пазарите.
- Независноста на РКЕ не е се почитува секогаш.
- И натаму продолжува практиката на вклучување претставници од ЕЛЕМ во евалуацијата на тендерите.
- Секторот за енергетика на Министерството за економија има недоволен персонал.

2. Внатрешен пазар на енергија

- Одредени тарифи за електрична енергија сè уште не ги одразуваат трошоците, а наплатата не е доволна за да се осигури одржливост на системот.
- Постапката за решавање на спорот од септември 2008 на Секретаријатот на Енергетската заедница за усогласеноста на Законот за енергетика сè уште трае.
- Пазарните правила допрва треба да се донесат.
- РКЕ го донесе правилникот за формирање на цените на природниот гас. Но, снабдувањето со природен гас не е раздвоено од преносот на природен гас согласно директивата за природен гас.
- Сопственоста на гасоводот сè уште не е решена.
- И покрај тоа што беше засилен со четири нови вработувања, Секторот за енергетика на Министерството за економија не може да одговори на сите предизвици поврзани со енергетската политика.

2. Внатрешен пазар на енергија

- Цените на електрична енергија за домаќинства, во 2011 се зголемија за повеќе од 5%, но сè уште не ги одразуваат реалните трошоци.
- Пазарните правила сè уште се во подготовка.
- Стапката на наплата на сметките останува недоволна за обезбедување на одржливост на системот.
- Сопственоста на системот за пренос на гас останува нерешена меѓу Владата и компанијата за дистрибуција на гас.
- Административниот капацитет на Секторот за енергетика во Министерството за економија останува недоволен за да се справи со сите предизвици во енергетската политика.

2. Внатрешен пазар на енергија

- **Донесувањето на секундарно законодавство за отворање на пазарот доцни. Поради тоа, сите потрошувачи на дистрибутивната мрежа, освен домаќинствата, кои требаше да имаат пристап до пазарот, остана во регулираниот систем.**
- **Спорот меѓу владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот остана нерешен.**
- **Административниот капацитет на Министерството за економија останува недоволен за да се справи со сите предизвици во енергетската политика.**
- Статистиката која ја водат институциите не ги исполнува секогаш барањата на Енергетската заедница.

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА			
<p>3. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Со повеќето резерви за јаглен (лигнит) сè уште управува ЕЛЕМ. - Сè уште нема јасна правна и финансиска поделба на дејности на ископувањето лигнит и работата на термоцентралите. 	<p>3. Државна помош</p>	<p>3. Државна помош</p>	<p>3. Државна помош</p>
<p>4. Обновлива енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ниту еден од тендерите за големите хидроцентрални не успеја. - Потребни се натамошни напори за зајакнување на административниот капацитет за развој на обновливи извори на енергија. 	<p>4. Обновлива енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките на полето на обновлива енергија се одвиваат, но потребни се значителни дополнителни напори. 	<p>4. Обновлива енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Земјата за прв пат е квалификувана за поднесување на предлози за Програмата за интелегентна енергија во 2011, сепак, Меморандумот за учество во програмата сè уште не е потпишан. - Земјата не го искористува целосно потенцијалот на обновливите извори на енергија. Потребни се напори за зголемување на уделот на обновливата енергија во крајната потрошувачка на енергија. 	<p>4. Обновлива енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ниските цени на струјата за крајните корисници и тешките административни процедури за авторизација, дозвола и лиценцирање продолжуваат да бидат пречки за адекватно искористување на обновливите извори.
<p>5. Енергетска ефикасност.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на Агенцијата за енергетика сè уште не е доволен за ефективно да промовира енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. - Треба да разјасни улогата на Агенцијата за енергетика и нејзините интеракции со другите владини институции. - Сè уште не е донесен акциски план за енергетска ефикасност согласно преземените обврски. - Агенцијата за енергетика сè уште нема простор. 	<p>5. Енергетска ефикасност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет и потребните ресурси на Агенцијата за енергетика сè уште се недоволни за ефективно да промовира енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. 	<p>5. Енергетска ефикасност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет и потребните ресурси на Агенцијата за енергетика сè уште се недоволни за ефективно да промовира енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. 	<p>5. Енергетска ефикасност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата за енергетика има ограничен административен капацитет да ги спроведе сите нејзини задачи. - Сè уште недостасува целокупното секундарно законодавство.

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА

<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е обезбедена финансиска независност на Дирекцијата за заштита од радијација. - Постоењето на стотици радиоактивни громобрани и радиолошката закана од нив треба да се реши. 	<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дирекцијата за заштита од радијација издаде неколку регулативи, но нивната усогласеност со acquis треба да се провери. - Административниот капацитет на Дирекцијата е прифатлив, но потребен е и дополнителен кадар. - Лиценцирањето на објекти за складирање на радиоактивниот отпад е клучно заради негово сигурно складирање и тоа мора да биде изведено во согласност со acquis. - Треба да бидат воспоставени критериуми за одредување на организација која на ДЗР ќе му обезбедува техничка помош. - Да се направи план за вонредни состојби и да се организираат вежби за заштита. 	<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација –</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се потврди усогласеноста на постојните важечки регулативи со acquis. - Спроведувањето на законот не може да се следи ефикасно бидејќи Дирекцијата за заштита од радијација има само два инспектори. - Буџетот на Дирекцијата за 2011 беше значително намален, и таа сè уште не е финансиски независна од Министерството за здравство иако е задолжена за лиценцирање на медицинска пракса. - Објектот предвиден за складирање на радиоактивен отпад сè уште не е лиценциран (не ги исполнува меѓународните стандарди и не е извршена проценка на влијанието врз животната средина). 	<p>6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација</p>
---	---	--	---

ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ

Пристапно партнерство - Да се зголеми административниот капацитет за спроведување на законодавството за даноци и за борба против фискална евазија, Итно да се преземат структурни мерки за реформирање на политиката за контрола и за подобрување на капацитетот за контрола, Да се подготви стратегија за инспекциска контрола и соодветни информатички системи, Да се почитуваат начелата на етичкиот кодекс за деловното оданочување и да се обезбеди усогласеност на новите мерки за оданочување со начелата.

КОМЕНТАР – Речиси сите забелешки во ова поглавје се повторени забелешки од претходните години (ЕК не се потрудила да ги смени ни речениците). Најкритичните забелешки и овојпат се однесуваат на оперативниот капацитет на УЈП, употребата на ИТ во борбата со даночната евазија, даночно истражување и ревизија, вклучително и внатрешната ревизија. Особено загрижуваат критиките за ИТ-капацитетот со оглед на тоа дека реформата е започната уште од 2005 година.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Индиректно оданочување - Уште има повластени стапки за ДДВ на некои производи што не е во согласност со <i>acquis</i> .	1. Индиректно оданочување - Нема напредок кај индиректното оданочување. - Акцизните даноци кај некои производи и натаму се пониски од минимумот кој се бара со <i>acquis</i> .	1. Индиректно оданочување. - Законот за ДДВ и за акцизи се само делумно усогласени со <i>acquis</i> -то, некои стапки и понатаму остануваат пониски од она што е минимално неопходно.	1. Индиректно оданочување. - Законите за ДДВ и за акцизи се само делумно усогласени со <i>acquis</i>, некои стапки и натаму остануваат пониски од она што е минимално дозволено со европското законодавство.
2. Директно оданочување	2. Директно оданочување - Законските промени со кои се предвидува ослободување од оданочувањето на дивидендите кои им се исплатуваат на резидентните правни лица повлекуваат дискриминација кон нерезидентните правни лица, а и прашањето за идната примена на Директивата за подружници (на фирмите).	2. Директно оданочување. - Нема напредок, и покрај измените на Законот за данок на добивка допрва треба да се решат прашањата како потенцијалната дискриминација на правни лица нерезиденти во поглед на плаќање данок на дивиденда и идната примена на Директивата за матични претпријатија и зависни друштва. - Ослободувањето од персоналниот данок на доход за вработените во технолошко-индустриските развојни зони се зголеми од 5 на 10 години.	2. Директно оданочување. - Нема напредок кај директното оданочување. - Допрва треба да се усогласи законодавството со директивите на ЕУ (Parent-Subsidiary, Merger и Interest and Royalties). - Некои национални одредби за посебните технолошки зони сè уште не се усогласени со Кодексот за однесување при оданочување на бизнисот на ЕУ.
3. Административен капацитет и взаемна помош	3. Административен капацитет и взаемна помош - Број на спогодби склучени со држави-членки на ЕУ сега изнесува 23.	3. Административен капацитет и взаемна помош - Потпишаните договори за избегнување на двојното оданочување не опфаќаат враќање на долгот и автоматска размена на податоци.	3. Административен капацитет и взаемна помош - Бројот на потпишаните договори со државите-членки на ЕУ и натаму е 23. - Договорите не се однесуваат на враќање на долгот ни на автоматска размена на податоци.

ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ

<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Етички кодекс за деловно оданочување допрва треба да се изготви и примени. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостасува детален план за имплементација на Стратегијата за 2010-2012 на УЈП. - Сè уште недостасува капацитетот за инспекција и за присилна наплата. - И натаму е низок истражниот капацитет и капацитетот за координација во борбата против евазијата на данокот. - Планираното зајакнување со човечки ресурси во УЈП за 2009 и 2010 не се случи. - Недостасува адекватен ИТ систем. - Етички кодекс за деловно оданочување допрва треба да се изготви и примени. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кусок на персонал особено во полето на ревизија. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. - Потребно е подобрување на внатрешната ревизија, присилната наплата, даночното истражување, даночната ревизија како и напорите за намалување на неформалната економија. - УЈП има недостиг од капацитет за даночно истражување и разузнавачки капацитет. - Координацијата со финансиската полиција треба да биде значајно зајакната. - Кодексот за оданочување на деловни субјекти уште не е поставен. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - И натаму има кусок на персонал особено кај борбата против високоризична даночна измама и даночна евазија. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. - Потребно е подобрување на инспекциите, присилната наплата и внатрешната контрола.
---	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА

Пристапно партнерство - Среднорочен приоритет - Да се усогласи правната рамка, заради обезбедување целосна независност на Централната банка.

КОМЕНТАР - Додека монетарната политика на НБРМ се оценува како усогласена со европските барања, критиките за економската политика се многубројни и постојани. Така и оваа година, економската политика, иако со одредени подобрувања сè уште се карактеризира со истите слабости кои се провлекуваат уште од 2007. И покрај подобрувањата, повторно се критикува Претпристапната економска програма (ПЕП), која претставува сеопфатен водич за структурните реформи во државата, како во однос на преоптимистичките прогнози на кои се базира, така и во однос на квалитетот на податоците кои ги содржи. Посебно е проблематично тоа што не предвидува операционализација на структурните реформи, ниту пак е јасна врската меѓу нив.

За првпат оваа година не е поднесена ни Фискалната нотификација, што е редовна годишна обврска кон ЕУ и ги претставува информациите за фискалната позиција на државата. Исто така, не се ажурирани Стратегијата за управување со јавниот долг и Програмата за јавни инвестиции, со што дополнително се избегнува транспарентноста и предвидливоста на јавните расходи/инвестиции, но и приоритетите во трошењето и нивните врски со реформите кои треба да се спроведуваат. ЕК остро забележува на неколкупати, дека со тоа Владата ги крши законските обврски и одредби. Исто така, ништо не е направено за јакнењето посебно на локалните капацитети за формулација и имплементација на локалните политики во областите во кои локалните власти имаат поголеми ингеренции со децентрализацијата. Ова меѓу другото имплицира желба за целосна контрола од централната власт врз трошењето на парите и идентификувањето на приоритетите за трошење без можност за инкорпорирање на локалните потреби, но е и инструмент за контрола на локалните власти. (види повеќе во економските критериуми).

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има недостатоци во правната рамка во сите клучни области, како што се целосната независност на НБРМ, забраната на монетарно финансирање на јавниот сектор и забраната за преференцијален пристап на јавниот сектор до финансиските пазари. 	<p>1. Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Известувањето на НБРМ за макроекономската ситуација се подобри, но бројките сè уште не се целосно хармонизирани со оние на ДЗС. - Сè уште има недостатоци во правната рамка во некои клучни области, како што се целосната независност на НБРМ, забраната на монетарно финансирање на јавниот сектор и забраната за преференцијален пристап на јавниот сектор до финансиските пазари. 	<p>1. Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подобен е квалитетот на монетарните статистики и нивната усогласеност со меѓународните стандарди. - Во областа на монетарната политика, земјата е усогласена со барањата. 	<p>1. Монетарна политика</p>

ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА

<p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none">- Квалитетот на Претпристапна економска програма е донекаде подобрен, но сè уште нема дискусија за приоритетите на политиките и нивно поврзување со процесот на пристапување во ЕУ.- Административниот капацитет е сè уште не е соодветен, особено во однос на спроведување на политиките на општинско ниво.	<p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none">- Доцни доставувањето на 4-от ПЕП.- Описот на структурните реформи не е сеопфатен, а макроекономската и фискалната рамка е оптимистичка во контекст на очекуваните надворешни резултати.- Целите не се јасно усогласени со приоритетите на политиките поврзани со процесот на пристапување во ЕУ.- ПЕП има само ограничена релевантност и не се употребува како основен документ за креирање на економските политики.- Административниот капацитет за формулирање и имплементација на економските политики варира.	<p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none">- Петтата ПЕП е доставена на време.- Подобро е претставувањето на информации, особено за макроекономската и фискалната рамка.- Сè уште постои простор за подобрување на пресметките за аутпутот и на квалитетот на податоците за залихата на акумулиран капитал и за пазарот на работна сила.- На структурниот дел му недостасува посеопфатен опис на реформските стратегии.- ПЕП сè уште не се употребува како основен документ за креирање на економските политики.- Административниот капацитет за имплементација на економските политики на некои општини, посебно на помалите и понатаму е слаб.	<p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none">- Со зголеменото потпирање на надворешни заеми за финансирање на буџетскиот дефицит, економијата стана многу поранлива на надворешни ризици.- Не е поднесена фискална нотификација во 2012.- Информации што се претставуваат во ПЕП-от мора да се подобрат според својата содржина, квалитетот и квантитетот на податоците.- Структурниот дел на ПЕП-от опфаќа широк спектар на структурни реформи, но без да ги преведе во специфични мерки поставени во јасна концептуална рамка.- Спротивно на законската обврска за ажурирање на Стратегијата за буџетски и јавен долг и Програмата за јавни инвестиции за периодот 2012-2014 тоа не е сторено. (види повеќе во економските критериуми).- Капацитет за формулација и координација на економските политики и понатаму е недоволен и многу се разликува на централно и на општинско ниво.
---	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 18. СТАТИСТИКА

Пристапно партнерство - Зајакнување на капацитетот на Државниот завод за статистика за да се обезбеди навремено спроведување на наредниот попис на населението и да се овозможи постојан развој на националните сметки и статистиките што тие ги содржат; особено да се решат преостанатите недостатоци во прибирањето и обработката на земјоделските статистики и деловните статистики во согласност со ЕУ- стандардите и методологијата и да се зголеми испраќањето на статистички податоци до Евростат, Заокружување на воспоставувањето статистички деловен регистар и регистар на фарми, вклучувајќи стандардни процедури за регистрите да содржат ажурирани информации.

Среднорочни приоритети - Натомошен развој на сите области на статистиката, целосно усогласување во клучните области, во однос на фреквентност, опсег, класификација, рокови и квалитет и поставување единствен систем за управување и обработка, Воспоставување добро координиран национален статистички систем.

КОМЕНТАР - Првиот и основен проблем во ова поглавје и оваа година е постојано ниското вложување во подобрување на состојбата со човечки, финансиски и технички ресурси на ДЗС. Иако постојат подобрувања на секторските статистики (што секако се должи на помошта од ЕУ), најслаба алка претставуваат економските статистики. Тоа се огледа во неусогласеноста со европската методологија ЕСА 95, а што остава простор за сомнежи околу вистинитоста и целовитоста, па и интерпретацијата на статистичките податоци. За првпат се констатира и недостаток од координација меѓу различните институции, како предуслов за соодветен квалитет на податоците и нивна усогласеност со стандардите за класификациите, но и за самите дефиниции. Се оценува дека пропаднатиот Попис на населението и домаќинствата ќе се одрази негативно врз квалитетот и прецизноста на податоците во разните статистики, што пак дополнително го отежнува и дизајнирањето на јавните политики.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Статистичката инфраструктура - Се зголеми бројот на човечките и финансиските ресурси на Државниот завод за статистика, но треба натамошно зголемување.	1. Статистичката инфраструктура - Буџетот на ДЗС за 2010 значително е редуциран, општата состојба со ресурси е лоша. - Треба да се обезбеди правична застапеност.	1. Статистичката инфраструктура - Општата состојба со ресурси во ДЗС и натаму треба да се подобрува.	1. Статистичката инфраструктура - Општата состојба со ресурси во ДЗС и натаму треба да се подобрува.
2. Класификациите и регистрите	2. Класификациите и регистрите - Подготовките во оваа област скромно напредуваат.	2. Класификациите и регистрите - Подготовките во оваа област скромно напредуваат.	2. Класификациите и регистрите - Неопходна е посилна меѓуинституционална координација за да се подобри усогласеноста на административните податоци со стандардизираниите класификации и дефиниции.

ПОГЛАВЈЕ 18. СТАТИСТИКА

3. Секторски статистики.

- Натамошни подобрувања се потребни кај земјоделската статистика.
- Доставувањето на статистички податоци до Евростат се зголеми, но треба натамошно подобрување на микроекономската и деловната статистика.

3. Секторски статистики

- Буџетот за пописот на населението не е обезбеден, а законот за попис не е усвоен сè уште.
- Усогласеноста со ЕСА 95 и ПЕП и натаму се слаби.
- Доставувањето на статистички податоци до Евростат се зголеми, но треба натамошно подобрување, посебно за економската статистика.

3. Секторски статистики

- Државната пописна комисија (ДПК) постигна спогодба за пописните комисиии дури во септември поради што се одолжи на ангажирањето/обуката на попишувачи.
- Не е одлучено која институција ќе биде одговорна за статистиките на финансиските сметки, ДЗС или Министерството за финансии (МФ).
- Ќе бидат потребни значителен напор и финансиски ресурси за да се постигне целосна усогласеност со ЕСА 95, вклучително и подобрена сеопфатност/исцрпност на податоците.

3. Секторски статистики

- Пописот на населението и домаќинствата беше прекинат откако ДПК даде оставка.
- Како резултат на тоа нема актуелни податоци за населението и домаќинствата што има одраз врз квалитетот, прецизноста и расположивоста на податоци за различни секторски статистики.
- **Потребен е натамошен напредок кон усвојување на ЕСА 95 стандардите за целосно усогласување.**
- **Подготовките во областа на секторските статистики се умерено напреднати, но попречени од недостигот на ажурирани податоци од пописот.**

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

Пристапно партнерство - Натомшно транспонирање на acquis и зајакнување на административните и оперативните структури, вклучувајќи го Инспекторатот за труд, Обезбедување административен капацитет за спроведување на политики за социјална инклузија и социјална заштита, Обезбедување функционален и репрезентативен социјален дијалог, Натомшни напори за подобрување на состојбата на лицата со посебни потреби.

Среднорочни приоритети - Развој на постојан механизам за социјален дијалог, Развој на долгорочни политики за социјална вклученост и подобрување на пристапот до пазарот на трудот за ранливите групи, Натомшно подобрување на политиките за социјална заштита, Развој на механизми за следење на состојбата на лицата со пречки во развојот.

КОМЕНТАР - Поголем дел од забелешките се упатени кон бавниот или неефикасен процес на имплементација на законодавството од оваа област. Очигледно, голема пречка во тоа е и слабиот капацитет на јавната администрација и слабата соработка на релевантните институции. Стапките на невработеност и на сиромаштија сè уште остануваат високи, а особено загрижуваат високата стапка на невработеност на младите и слабото учество на жените на пазарот на трудот. Мерките кои се преземаат за заштита и спречување на дискриминацијата, стереотиповите и социјалната исклученост на ранливите групи не се поткрепени со финансиски ресурси. Социјалниот дијалог е малку унапреден, додека сивата екомонија не е намалена, а пазарот на трудот не е функционален.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Трудово законодавство <ul style="list-style-type: none"> - Националното трудово законодавството сè уште не е ефективно усогласено со ЕУ барањата. - Соработката меѓу релевантните институции не е подобрена. - Административниот капацитет и натаму е недоволен за правилно спроведување на трудовото законодавство. 	1. Трудово законодавство <ul style="list-style-type: none"> - Националното трудово законодавството сè уште не е ефективно усогласено со ЕУ. - Соработката меѓу релевантните институции останува слаба. - Административниот капацитет и натаму е недоволен. 	1. Трудово законодавство <ul style="list-style-type: none"> - Бавна имплементација на изменетиот Законот за работни односи и Законот за агенциите за привремени вработувања. - Административниот капацитет и натаму е недоволен. - Националното трудово законодавството сè уште не е ефективно усогласено со ЕУ. 	1. Трудово законодавство <ul style="list-style-type: none"> - Соработката меѓу релевантните институции останува на незадоволително ниво. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ е сè уште во рана фаза.
2. Здравје и безбедност при работа. <ul style="list-style-type: none"> - Законот за здравје и безбедност на работа не се применува целосно. - Националниот совет сè уште не е воспоставен согласно законот. - И натаму Инспекторатот за труд нема доволен административен капацитет за да го спроведува законот. - Бројот на инспектори е сè уште низок, а просториите неадекватни. - Нема хармонизирани критериуми и методи за евидентирање на повреди на работно место. 	2. Здравје и безбедност при работа <ul style="list-style-type: none"> - И натаму има голема потреба од обука на инспекторите за труд за да го спроведуваат законодавството. - Нема хармонизирани критериуми и методи за евидентирање на повреди на работно место и нивна анализа за соодветно да се развие национална стратегија за заштита. - Административниот капацитет е недоволен за имплементација и спроведување на правните. 	2. Здравје и безбедност при работа <ul style="list-style-type: none"> - И покрај зголемениот број на обучени инспектори, инспекцискиот капацитет е недоволен. - Нема хармонизирани критериуми и методи за евидентирање на повреди на работно место и нивна анализа за соодветно да се развие национална стратегија за заштита. - Треба да се зајакнат административните капацитети. 	2. Здравје и безбедност при работа <ul style="list-style-type: none"> - Инспекцискиот капацитет останува недоволен. - Имплементација на Стратегијата за здравје и безбедност при работа и нејзиниот акциски план оди бавно и има недостаток на координација на релевантните институции. - Националниот Совет за здравје и безбедност при работа не е оперативен. - Сè уште нема хармонизирано евидентирање на повреди на работно место. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ во оваа област слабо напредува.

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште нема функционален и репрезентативен социјален дијалог. - Составот на Економско-социјалниот совет не е сменет. - Нејаснотиите го отежнуваат бипартитниот дијалог. - Социјалните партнери сè уште немаат капацитет за развој, примена и евалуација на социјалните политики. 	<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште бипартитниот и трипартитниот дијалог се слаби. - Социјалните партнери сè уште немаат капацитети за развој, примена и евалуација на социјалните политики. 	<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог сè уште треба да се подобри. - Социјалните партнери сè уште немаат капацитети за развој, примена и евалуација на социјалните политики. 	<p>3. Социјален дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог се малку унапредени особено во приватниот сектор и колективното договарање. - Редовно учество на социјалните партнери во процесите на донесување на политики е ограничено само на трудовото законодавство. - Капацитетот на социјалните партнери останува слаб.
<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учесството на пазарот на трудот и натаму е ниско. - Агенцијата за вработување нема доволно средства. - Не е намалено вработувањето во сивиот сектор. - Доцни спроведувањето на Законот за образование на возрасни. - Нема план за стручно образование и обука кој правилно ја одразува состојбата со пазарот на трудот. - Недоволен капацитет за спроведување на стратегиите. - Диспропорционален дел од буџетот е наменет за пасивни мерки. - Агенцијата за вработување сè уште се занимава со регистрација и здравствено осигур. на невработени. - Финансиските и ЧР на АВРМ не одговораат на амбициозните планови за вработување. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учесството на пазарот на трудот и натаму е многу ниско, а невработеноста висока. - Значителен дел (1/3) од буџетот наменет за активни мерки беше скратен; останатиот дел беше недоволен да има реален ефект. - Не е намалено вработувањето во сивиот сектор. - Недостасува ефикасна соработка и координација меѓу релевантните институции. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е намалено вработувањето во сивата економија. ДИТ спроведе некои иницијативи на централно ниво за подигање на свесноста за потребата од борба со непријавената работа но со ограничен резултат. - Недостасува ефикасна соработка и координација меѓу релевантните институции. - Учесството на пазарот на трудот и натаму е многу ниско, а невработеноста висока. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот за труд се намали втора година по ред и сè уште не е адекватен. - АВРМ сè уште нема сеопфатен пристап кон мониторинг и евалуација на активните мерки за вработување. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е намалено вработувањето во сивата економија. ДИТ спроведе некои иницијативи на централно ниво за подигање на свеста за потребата од борба со непријавената работа. - Соработката и координацијата меѓу релевантните институции не е подобрена. - Учесството на пазарот на трудот и натаму е многу ниско. - Долготрајната невработеност, високата стапка на невработеност на младите и ниското учество на жените на пазарот на трудот се сериозни причини за грижа. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е мал. - АВРМ има проблеми во имплементацијата на активните мерки за вработување. Мониторингот и евалуација на активната програма на пазарот се слаби и се базираат на основни квантитативни методи.

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ			
<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недоволен капацитет на Министерството за образование. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Оперативната програма за развој на човечките ресурси, кофинансирана преку IV компонента ИПА, е многу спора. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Започнаа проекти кофинансирани од IV ИПА компонента, но поради значајни одложувања постои ризик да се изгубат дел од средствата. - Сè уште не е доволен административниот капацитет во рамки на ресорните министерства, вклучени во имплементацијата, и во смисла на бројност на кадарот и во смисла на стручност. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Контрактирањето на проекти кофинансирани од IV ИПА компонента е во финална фаза и скоро сите проекти се отпочнати со имплементација. - Слабиот административен капацитет негативно се одразува на квалитетот на проектите и менаџментот на програмата.
<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Многу ромски и рурални деца со хендикеп не завршуваат школо. - Недоволни мерки за подобрување на пристапот до пазарот на трудот за ранливите групи. - Недоволно статистика и анализа за сиромаштијата. - Недоволен административен капацитет за социјална вклученост. - Општините немаат капацитет. - Недоволна координација на институциите. - Ограничено учество на засегнати страни во развојот на долгорочни политики за социјална вклученост. 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Расте стапката на сиромаштија. - Висока стапка на осипување, особено Роми. - Недоволни мерки и буџет за подобрување на пристапот до пазарот на трудот за ранливите групи. - Недоволна координација на институциите продолжува да ја попречува ефикасноста на правата на лицата со хендикеп, како нивниот пристап до здравствени и социјални услуги и нивна социјална вклученост. 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е обезбеден буџет за имплементација на оперативните програми од Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост. - Напредокот на планот на административната и фискалната децентрализација на социјалните услуги е и натаму ограничен. - Допрва треба да се процени целосното влијание на економската ситуација врз сиромаштијата, стапката на сиромаштија е сè уште многу висока. - Стапка на осипување на ученици во раните училишни години, посебно кај децата Роми, иако малку се намали сепак е многу висока. - Нема напредок во имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018. 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соодветни институционални и финансиски ресурси треба да бидат обезбедени за ефикасно да се имплементираат стратегиите и политиките усвоени во оваа област. - Сè уште недостасува буџет за имплементација на Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост, која е усогласена со ЕУ 2020 приоритетите. - Имплементацијата на националниот акциски план и оперативниот план за вклучување на Ромите оди бавно. - Нема напредок во имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018.
<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има недоволен административен капацитет за развој на праведен систем за социјална заштита. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е доволен административниот капацитет за развој на праведен систем за социјална заштита. - Спора примена на Законот за социјална заштита. 	<p>7. Социјална заштита.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продолжува бавното спроведување на Законот за социјална заштита. - Не е доволен административниот капацитет за да развие одржлив и правичен систем за социјална заштита. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на Законот за социјална заштита како и националната програма за развој на социјалната заштита 2010-2021 треба да се забрза. - Административниот капацитет треба да се зајакне.

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е донесен Законот, а сегашната правна рамка не е во согласност со ЕУ. - Не е ратификувана Конвенцијата на ОН за правата на лицата со хендикеп. - Слаб административен капацитет. - Мониторинг механизмите согласно ЕУ не се воспоставени. - Нема статистика за директна и индиректна дискриминација. - Продолжува дискриминацијата врз основа на пол, етничко потекло, религија и сексуална ориентација. - Ранливи и етнички групи се дискриминирани во различни сфери, особено Ромите. - Нема подобрување кај лицата со хендикеп. 	<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесениот закон не е хармонизиран со ЕУ законодавството и не предвидува сексуална ориентација како основ за дискриминација. - Комисијата нема административен капацитет, рокот од 3 месеци за поведување на постапка пред Комисијата се смета за премногу ограничувачки. - Продолжува дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација, етничко потекло, и хендикеп. - Сè уште нема статистика за директна и индиректна дискриминација. 	<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Формирана е Комисија за заштита на дискриминација, но постои загриженост околу функционалноста и независноста на ова тело. - Треба да се зајакне финансискиот и административниот капацитет и експертиза на Комисија и треба да се утврди водење на евиденција. - Критична е административниот капацитет на Секретаријатот на Комисијата. - Сè уште е многу ограничено собирањето, разработувањето и анализата на податоци. 	<p>8. Анти-дискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата и нејзиниот секретаријат останува недоволен. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Структурирана и систематска анализа на податоци за дискриминација не е формирана. - Не се прави разлика меѓу дискриминација и родова еднаквост. Потребно е да се интензивираат активностите за подигнување на свеста.
---	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

9. Еднакви можности

- Ограничен напредок во примената на Законот за еднакви можности.
- Капацитетот на Секторот за еднакви можности во МТСП и натаму е недоволен за улогата што ја има.
- Недоволен административен капацитет за промоција на правата на жените во рурални предели.
- Недоволна поддршка на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи и стереотипови.
- Учесството на жената во донесувањето одлуки на национално и локално ниво е мало.
- Ниско учество на жените во работната сила.

9. Еднакви можности

- Капацитетот на Секторот за еднакви можности во и натаму е недоволен во смисла на финансиски и човечки ресурси.
- Недостатокот од координација го попречува спроведувањето на Стратегија за заштита од семејното насилство, особено на локално ниво.
- Недоволна поддршка на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи и стереотипови.
- Ниско учество на жените во работната сила.

9. Еднакви можности.

- Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика сè уште нема соодветни финансиски и човечки ресурси.
- Се зголемува стапката на вработеност кај жените на 36%, но сè уште е мала во споредба со просекот на ЕУ.
- Сè уште не е адекватен капацитетот на комисиите за еднакви можности на локално ниво.
- Останува ограничена поддршка на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови.

9. Еднакви можности.

- **Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика е низок (финансиски и човечки ресурси).**
- **Стапката на вработеност на жените останува ниска во споредба со просекот на ЕУ.**
- **Механизмите при МТСП кои треба да ги решаваат поплаките за нееднаков третман не функционираат.**
- Се мешаат концептите на еднакви можности со анти-дискриминација.
- Националната програма за родова рамноправност 2008-2012 се имплементира само во мал дел, и во голема мера зависи од странските донатори.
- **Капацитетот на комисиите за еднакви можности на локално ниво останува ограничен.**
- Малку беше остварено за подобрување на положбата на жените во руралните средини и Ромките.
- **Останува ограничена поддршката на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови.**

ПОГЛАВЈЕ 20. ПРЕТПРИЈАТИЈА И ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Дефинирање и спроведување на стратегија за индустријата што поттикнува развој и иновации, Воведување на систематска проценка на влијанието на новите прописи врз претпријатијата, Зајакнување на ресурсите на одделот /Агенцијата за МСП и обезбедување примена на стратегијата и Акцискиот план за МСП како и Европската повелба за мали претпријатија, Натомошно поедноставување на прописите, „регулаторна гилотина“ и намалувањето на бирократските пречки за бизнис; воведување проценка на влијанието на прописите.

Среднорочни приоритети - Натомошен развој на механизмите за поддршка на МСП и подобар пристап до финансиските услуги, Дефинирање и спроведување на стратегија за индустријата што поттикнува развој и иновации, Заокружување на спроведувањето на стратегијата за вградување на претприемачкото образование во општествените текови врз основа на успешните донаторски пилот-проекти.

КОМЕНТАР - И натаму буџетите за програмите за поддршка на МСП како и на занаетството се недоволни. Загрижува и недостатокот на поддршка при подготвување на апликациите за фондовите од програмата ЦИП поради што искористеноста на средствата е минимална. Единствениот национален електронски регистар на правни прописи на Македонија (ЕНЕР) е конечно функционален за сите предлог правни акти, но слабо се користи, меѓу другото и заради неинформираноста на заинтересираните страни. Суштинската причина за малата заинтересираност за користење на овој портал веројатно е фактот што, како што забележува и самата ЕК, недоволно се консултираат засегнатите. Затоа, речиси по правило се случува веднаш по донесувањето на несоодветните закони закони истите да мора набрзо да се ревидираат што предизвикува правна несигурност. Информативниот портал за МСП никако да се воспостави. Како заклучок, ЕК констатира дека иако се преземаат различни мерки во различни политики, тие се неефективни, бидејќи се некоординирани, а не се обезбедуваат ниту ресурси потребни за нивна имплементација. Тоа покажува дека поддршката на конкурентноста на македонската економија не е реален приоритет за Владата.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се обезбеди пошироко учество на засегнатите страни при изготвувањето закони и системските анализи на правните акти од страна на јавните тела (РИА). - Агенцијата за мали и средни претпријатија сè уште нема доволно човечки и финансиски ресурси за подобро имплементирање на Европската повелба за МСП. 	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Некои министерства сè уште не спроведуваат широка консултација на засегнатите страни при изготвувањето закони, и системските анализи на правните акти. - Принципот „Малите пред се“ сè уште не е вграден во законите и развојот на политиките. - Човечките ресурси и јавното финансирање за работа на Одделението за МСП и Агенцијата за мали и средни претпријатија сè уште се недоволни. 	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дополнително треба да се обезбедат внесот на податоци, функционалноста и интероперабилноста на новите регистри. - Органите го зедоа в предвид принципот „Малите пред се“, меѓутоа неопходна е дополнителна работа на овој план. - Централната база на податоци за сите правни акти не се ажурира редовно и сè уште не е целосно функционална. - Се усвои Стратегијата за развој на занаетството, но не се доделени буџетски средства за нејзина имплементација. - Човечките ресурси на Одделението за МСП и Агенцијата за мали и средни претпријатија и понатаму се недоволни. - И покрај умерениот напредок, бизнис климата и понатаму е слаба со ниски стапки на инвестиции. 	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <p>- Централната база на податоци за сите предлог правни акти е оперативна, но користењето од страна на засегнатите страни за коментари и/или реакција на правните предлози, и натаму останува многу слабо.</p>

ПОГЛАВЈЕ 20. ПРЕТПРИЈАТИЈА И ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА			
<p>2. Инструменти на индустриската политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не функционираат сите регионални центри за поддршка на бизнисот. - Измените на Законот за облигации делумно ја транспонира директивата за задоцнето плаќање и треба да се доусогласи. - Сè уште нема единствен информативен портал за МСП. - Недостатоците на шемата за кредитни гаранции не се поправени и малку се користи. 	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Годишната програма за поддршка на конкурентноста, претпримеништвото и работата на кластерите за 2010 има редуциран буџет за речиси 40% во споредба со 2009. - Буџетот на Агенцијата за привлекување на странски инвестиции е € 5,7 мил. за 2010; во 2009 потроши многу средства без видливи резултати. <p>3. Секторски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем дел од буџетот за стратегијата за туризам се троши на субвенционирање на посети на странски туристи. - Мерките кои се однесуваат на поддршка на традиционалните сектори (текстил, металска индустрија, туризам) имаат скромни буџети. 	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај преземањето на нови мерки за подобрување на бизнис климата, услугите кои ги нудат некои централни и локални власти сè уште претставуваат пречка за непреченото одвивање на бизнис. - Иако привлекувањето на СДИ и промоцијата на извозот и понатаму се главен фокус на економската политика, инструментите допрва треба да ги испорачаат посакуваните резултати. - Подготовките во делот на инструментите се умерено напреднати, но релативно неефективни. 	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот за програмите за поддршка од страна на Секторот за МСП и Агенцијата за МСП е недоволен. - Законот за задолжница донесен за подобро извршување на договорите, е применлив само за трансакции меѓу приватните, но не и меѓу јавните и приватните претпријатија. - Земјата покажува слаби резултати во користење на фондовите овозможени од програмата на ЕУ за конкурентност и иновации (ЦИП). - Информативниот портал за МСП треба допрва да биде воспоставен, што го отежнува обезбедувањето информации релевантни за МСП. - Подготовките во оваа област се скромно напреднати, но се релативно неефективни.
<p>3. Секторски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Формално беше формирана Агенција за туризам, но таа не е правилно екипирана и оперативна. - Државните средства за финансирање на развојот на кластери се скромни. 		<p>3. Секторски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направени се измени на Законот за туристичка дејност и на поврзаните акти за да се поедностави неговата имплементација за субвенциите да станат попривлечни за странците. - Буџетот на Програмата за развој на туризмот е зголемен за 32% во однос на 2010 (на 932.000 €). 	<p>3. Секторски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот за стратегијата за занаетчиство е ограничен. - Рамката за политиките за „Зелен развој“ треба да биде зајакната. - Интензивни промотивни кампањи продолжија и сè уште се доделуваат субвенции за привлекување на странски туристи.

ПОГЛАВЈЕ 21. ТРАНСЕВРОПСКИ МРЕЖИ (TENS)

Пристапно партнерство

КОМЕНТАР – Забелешката околу административниот и техничкиот капацитет за имплементација на законодавството се провлекува со години. Ако се има предвид фактот дека почетокот средствата за Коридорот X и беа достапни на државава уште во 2007 година, тогаш е дискутабилен квалитетот на тој напредок. Особено е дискутабилно ако се има предвид дека WBIF е рамка која што ја создаде ЕК уште со економската криза во 2008 година, а опипливите резултати граѓаните на Македонија сè уште не можат да ги почувствуваат. Не се преземаат мерки за максимално искористување на ИПА фондовите (трета компонента – Регионален развој) наспроти тенденцијата да се создава слика за масовни јавни инвестиции кои се или минорни во однос на средствата од ИПА и реалниот удел во патната инфраструктура на државата или пак се прескапо платени со задолжувањата и кредитите земени од Владата. Натаму, добро е што Македонија конечно го потпиша меморандумот за потпрограмата за поддршка на политиките за ИКТ од ЦИП, но се прашуваме кога реално ќе почне да повлекува средства, ако се знае дека програмата завршува во 2013 година.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се зајакнат здраво подготовките на транспортните проекти, особено за Коридорот X. - Посебно внимание треба да се посвети на проценките врз животната средина. - Има потреба од значителни финансиски ресурси за надградба на инфраструктурата, особено зашто Грција ги скрати фондовите за Коридорот X. 	1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Изградбата на автопатот на Коридорот X од ИПА е сериозно задоцнет и не се почнати набавките. - Административните капацитети особено техничките треба значително да се зајакнат. - Сè уште требаат значителни финансиски ресурси за надградба на инфраструктурната мрежа. 	1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Процесот на набавки за делницата на автопатот Демир Капија Смоквица, кофинансиран од ИПА фондовите, сè уште не е завршен. - Сè уште останува да се зајакне административниот капацитет со соодветна техничка стручност. - Сè уште е одложено спроведувањето на Коридорот X, бидејќи беше потребно дополнително време за воспоставување на финансиската рамка. 	1. Сообраќајни мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне. - Делот од Коридорот 8 што недостасува (кон Бугарија) што се кофинансира од Инвестициската рамка за Западен Балка (WBIF) ќе влезе во фаза на проектен дизајн.
2. Енергетски мрежи	2. Енергетски мрежи	2. Енергетски мрежи	2. Енергетски мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Има мал напредок.
3. Телекомуникациски мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Државата сè уште не учествува во Програмата за поддршка на политиката за ИКТ. 	3. Телекомуникациски мрежи	3. Телекомуникациски мрежи	3. Телекомуникациски мрежи <ul style="list-style-type: none"> - Потпишан меморандумот за потпрограмата за поддршка на политиките за ИКТ од ЦИП.

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

Пристапно партнерство - Зајакнето воспоставување на институционалните структури и зајакнет административен капацитет за програмирање, подготовка на проекти, мониторинг, евалуација и финансиско управување и контрола, особено кај ресорните министерства, заради спроведување на претпристапните програми на ЕУ, како подготовка за спроведување на кохезионата политика на Заедницата, Заокружување на националната стратегија за регионален развој.

Среднорочни приоритети - Зајакнување на централно ниво и развој на административни капацитети на регионално и локално ниво. Јасно распределување на одговорностите и јакнење на капацитетите за координација меѓу надлежните тела/ структури за спроведување, вклучувајќи ги и локалните власти.

КОМЕНТАР - Речиси сите забелешки се поврзани со административниот капацитет на оперативните структури. Покрај тоа што се повторуваат истите од претходните години, годинава се наведуваат нови и речиси сите поврзани со кадарот. Вработените не се обучуваат, лекциите не се учат, кадарот се менува, но најстрашно е тоа што се потенцира дека состојбата е влошена по пренесувањето на управувањето со овие компоненти од страна на ЕК на нашата држава во 2009 и 2010. Ако во ланскиот извештај се зборуваше за можноста за губење на парите од ИПА, годинава ЕК не предупредува дека постои опасност Македонија да го загуби дури и правото на децентрализираното управување со овие компоненти. Во таков случај ирелевантна е опасноста од губењето на средствата од ИПА. Исто така загрижува и фактот што сè уште не е направена ревизијата на Оперативната програма за регионален развој што практично значи дека не можеме да програмираме (а со тоа ниту ќе ги искористиме парите), бидејќи претходната програма го опфаќаше периодот 2007-2009. Ова поглавје е полошо од лани и поради тоа што во текот на 2011-2012 се спроведуваа и ИПА проекти за зајакнување на капацитетите на институциите кои се дел од оперативната структура (ИПА 2007 - €2 милиона и ИПА 2008 - €1,6 милион).

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Законска рамка - Има ограничен напредок.	1. Законска рамка - Нема релевантен напредок. - Да се донесе законодавство за повеќегодишно програмирање и буџетска флексибилност.	1. Законска рамка - Потребни се дополнителни напори за да се осигури имплементацијата на Кохезионата политика во согласност со правилатан и политиките на ЕУ, особено во секторот на животна средина. - Повеќегодишното програмирање и буџетската флексибилност и понатаму се недоволни.	1. Законска рамка - Нема напредок кај повеќегодишното програмирање, буџетската флексибилност и кофинансирањето на национално и локално ниво. - Потребни се дополнителни напори за имплементација на Кохезионата политика во согласност со правилата и политиките на ЕУ, особено во секторот на животна средина.
2. Институционална рамка - Координативниот капацитет на Националниот совет за развој е сè уште слаб. - Подготовките за воспоставување на системи за имплементација за идните структурни и кохезиони фондови сè уште не се иницирани.	2. Институционална рамка - Зајакнување на меѓуминистерската координација во оперативната структура за ИПА III. - Потребни се постојани напори за подготовка и имплементација на проекти од ИПА III.	2. Институционална рамка - Неопходни се значителни понатамошни подобрувања со цел да се зголеми ефикасноста на ИПА оперативните структури за III и IV компонента. Ова вклучува и надминување на недостатокот на меѓуминистерска координација во оперативните структури.	2. Институционална рамка - Неопходни се значителни натамошни подобрувања со цел да се зголеми ефикасноста на ИПА оперативните структури за III и IV компонента за изготвување и спроведување на проекти – претходница на Структурните фондови. - И натаму загрижува подготовката на проекти за животна средина од страна на министерството. - Потребни се поефикасни системи за менаџмент и контрола заради континуитет на работата кај ИПА III и IV и за да не се повторат претходните проблеми. - Меѓуминистерската координација во оперативните структури треба да се зајакне.

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба значително зајакнување на административниот капацитет за апсорбирање на ИПА фондовите. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на ИПА III многу доцни. - Треба многу зајакнување на административниот капацитет на националните структури и вработување на соодветен персонал и обука на истиот. 	<p>3. Административен капацитет.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничената достапност на соодветни експерти го попречува процесот на набавка во повеќето програми; соодветните министерства допрва треба да демонстрираат сопственост при имплементацијата на програмите. - Неопходно е јакнење на административните капацитети во сите институции со извлекување на целосна корист од обуките и учење од стекнатото досегашно искуство со различните компоненти. - Административниот капацитет во земјата во оваа област е и понатаму недоволен. 	<p>3. Административен капацитет.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничен напредок. - Планот за обука на структурите само делумно се спроведува, поради преголемите работни обврски. - Состојбата со вработените се влоши по преносот на управувањето на државата во 2009 и 2010. - Потребно е значително зголемување на капацитетот на вработените. - Исклучително е важно да се донесе ефективна политика за задржување на обучениот кадар. - Неопходни се поголеми напори за да се обезбеди ефикасно управување и координација на сите тековни и планирани проекти. - Административниот капацитет во оваа област и натаму е недоволен.
<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за програмирање и подготовка на проекти е недоволен. Потребни се значителни напори за изготвување зрели ИПА-проекти. - Подготовките за програмирање за идните структурни и кохезиони фондови сè уште не се иницирани. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за програмирање и подготовка на проекти треба да биде засилен. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Главен проблем останува развојот на низа на последователни проекти, посебно во областите образование и животна средина. - Неопходно е значително јакнење на административните капацитети за програмирање и подготовка на проекти. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ревизијата на Оперативната програма за регионален развој (ИПА III-компонента) не е завршена. - И натаму тешко се развиваат зрели проекти, согласно целите на оперативните програми. - Неопходно е јакнење на тендерските постапки. - Потребни се поблиска координација и активно учество на сите засегнати страни во процесот на програмирање.
<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подобрени административните капацитети (персонал и обука), но сè уште не се доволни. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба подобрување на капацитетите во одделенијата. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е спроведена периодичната евалуација на III Компонента. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни и континуирани подобрувања на инструментите. - Мора да се спроведуваат препораките. - Административниот капацитет за мониторинг и евалуација мора да се зајакне.

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ**6. Финансиски менаџмент и контрола**

- Подobar административен капацитет, но сè уште недоволни.
- Подготовките за воспоставување на системи за финансиски менаџмент и контрола за идните структурни и кохезиони фондови сè уште не почнале.

6. Финансиски менаџмент и контрола

- Подобрени административни капацитети (персонал и обука), но сè уште не се доволни.

6. Финансиски менаџмент и контрола

- Номинацијата на шефот на ревизорскиот орган покрена прашања за критериумите на избор.
- Административниот капацитет на Децентрализираниот систем за спроведување (ДСС) иако подобрен, и натаму е незадоволителен.

6. Финансиски менаџмент и контрола

- **Прашањето на недостиг на кадар во CFCD се повторува и мора да се реши итно.**
- **Капацитетот за финансиско управување и контрола мора да се зајакне за да обезбеди ефикасно трошење на ЕУ фондовите.**
- Во внатрешната ревизија во министерствата се вработени лица, но тие недоволно ги разбираат целите и процедурите на ИПА.

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

Пристапно партнерство - Спроведување на националниот закон за заштита на лични податоци. Да се потпише и ратификува дополнителниот Протокол кон Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци од страна на надзорни тела и кај прекуграничниот проток на податоци.
- За другите приоритети, да се види во делот за политички критериуми.

КОМЕНТАР – Суштинските забелешки во врска со независноста, стручноста и ефикасноста остануваат сериозен проблем. Потребна е поголема политичка волја, административен капацитет и буџетски средства за третман на случаите на корупција на високо ниво. Посебните истражни мерки ретко се користат за наоѓање и истрага на случаи на корупција. Во Извештајот се бара зајакнување на органите кои треба да се борат со корупцијата на сите нивоа, но исто така се забележува дека сите програми и акциски планови усвоени од Државната комисија за спречување на корупцијата не се усвоени и поддржани на владино ниво што може да влијае негативно на нивната видливост и влијание. ЕК бара ценење не само на ефикасноста на судството туку и на квалитетот на пресудите, како и појасни и попредвидливи критериуми при постапката за разрешување на судиите. ЕК укажува на недостаок на стратесиска рамка и акциски план за идните реформски потфати во оваа област и предлага нова општа стратегија со цел да се олесни стратесиското планирање, буџетирање и мониторирање на идниот развој во овој сектор. За првпат, ЕК посочува на нерационално трошење на средствата во судството и за превработеност во оваа област. ЕК дури оди чекор натаму и повикува со идните стратесиски документи да се утврди одржливоста на овој судски систем и да се предвиди рационализација на судската мрежа, бидејќи најголем дел од судскиот буџет се троши за плати. Упорното избегнување од СС и СЈО на квотата од 50% за прием на кандидатите кои се дипломци на АОСЈО ги доведува во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и јавни обвинители и определбата за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. Треба многу да се направи во понатамошно унапредување и заштита на темелните права. И покрај напредокот постои загриженост поради загрозувањето на слободата на изразување особено заради недостаток на медиумски плурализам кој води до самоцензура. Исто така, прашањата со усогласување на Законот за антидискриминација со стандардите на ЕУ поврзани со сексуалната ориентација остануваат проблем.

Дополнителни коментари види во Политички критериуми (судски систем и човекови права и малцинства).

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Некои документирано неправилности за неодамнешни судски процеси ги отвори прашањата за независност и непристрасност на судството. - Отсуството на систем за управување со ЧР го забави вработувањето на судиите/обвинителите од Академијата во судството. - Судот Скопје 2, 4 апелациони судови и Управниот суд не успеја да го намалат бројот на заостанати предмети. - Управниот суд, апелациониот суд во Гостивар и повеќето јавни обвинителства треба да ги зајакнат своите капацитети. - Неколку судови се соочуваат со буџетски ограничувања. - Имплементацијата на Законот за медијација имаше ограничен ефект. - Имплементацијата на Законот за ЈО бара промени во Законот за кривична постапка. 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Улогата на Министерот за правда во Судскиот совет (СС) и Советот за јавни обвинители (СЈО) отвори сериозни забелешки за мешање на извршната власт и политичка контрола во судството. - Оценувањето на судиите да се заснова врз квантитативни индикатори, но и врз квалитативни, согласно препораките на СЕ. - Рокот за префрлање на извршните предмети на извршителите пак се продолжи, со што се одложи намалувањето на заостанатите судски предмети. - Постојано отсуство на кохерентен систем за управување со ЧР. - Не постои задолжителна обука од Академијата за назначени судии кои доаѓаат надвор од судството. - Бројот на извршители е недоволен поради што се одолговлекува извшувањето. 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за заштита на безбедноста на мандатот на судиите, вклучувајќи ја и потребата од јасно дефинирано и предвидливо законодавство изложувајќи помалку широки и попрецизни основи за разрешување, како и подобра рамнотежа помеѓу дисциплинските и постапките за разрешување. - Последните измени во Законот за судовите не ги реши недостатоците, туку само ги надополни причините за разрешување на судиите кои може да го загорзат независното донесување одлуки. - Одредбите кои го изменија Законот за судовите во насока на утврдување на условите за образование и тестирање на судските кадри, влегуваат во сила дури во средината на 2013 со што значително се одложува позитивното влијание врз професијата. - Бројот на избрани судии од редот на кандидатите кои доаѓаат од АОСЈО е далеку помал отколку кандидатите од другите правни професии (значително многу повеќе од 50%). 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако основните заштитни мерки се воведени, вклучувајќи ги улогата и составот на Судскиот совет (СС), потребни се натамошни напори кои во практика ќе гарантираат независно и квалитетно донесување на судските одлуки. - Треба подобрувања во системот на оценување и напредување, каде што фокусот е повеќе на квантитативните отколку на квалитативните критериуми за оценување, а тоа создава ризик за формално донесување на одлуките. - Сегашните основи за разрешување на судиите не се јасни, прецизни и предвидливи што е закана за независноста на судството. - Буџетот на АОСЈО во 2012 е зголемен, но има недостаток на простории и кадар. - Условот сите новоназначени судии во основните судови да имаат завршено на АОСЈО сè уште не е на сила.

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

	<ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Законот за медијација е непостојана и со ограничен ефект. - Одложувањето на Законот за кривична постапка ја доведува во прашање имплементацијата на Законот за ЈО од 2007. - Системот за жалби против пресуди на Управниот суд треба да биде воспоставен. - Буџетски ограничувања. - Министерството за правда не е кадровски екипирано, ни во клучни сектори (ЕУ, корупција). - Недостатокот од точни податоци за бројот на заостанати предмети го доведува во прашање успехот и можноста за оценка на вистинските ефекти од судските реформи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Новите одредби за следење и оценување на работата на судиите во Законот за судски совет, не се однесуваат на квалитетот на пресудите ниту на потребите за обука и можат да имаат негативен ефект врз независноста. - Да се внимава при воведување на квантитативни мерила при оценување на судиите (пр. број на месечно обработени предмети) да не се применуваат премногу формалистички со што би можел да се занемари квалитетот и независноста на донесувањето одлуки наспроти ефикасноста при донесувањето. - Вкупното траење на судските постапки сè уште е долго и со тоа е попречена способноста на државата да се справи со несоодветноста на статистичките податоци. - Важно е да се препознаат и посочат неразумно долгите постапки и заостанати случаи кои негативно влијаат врз основните права на граѓаните за пристап до правдата, како и за атрактивноста на земјата за странски директни инвестиции. - Сè уште не е доволен бројот на извршители. - Реорганизацијата на надлежноста на судовите (Виш Административен Суд) не може сама по себе да обезбеди ефикасност и квалитет на правдата без соодветни ресурси, обука и подобрена процедура за непречено функционирање на судскиот систем. - Нивото на преземање медијација при алтернативното решавање на спорови е сè уште ниско. - Натамошниот напредок на судството е попречен од несоодветно финансирање. - Стратегијата за подобрување на условите за работа и ИТ инфраструктура на ЈО не се спроведени поради буџетските ограничувања, а АОСЈО е во недостаток на кадар и на соодветни простории, со оглед на големиот број организирани обуки. - Системот на правна помош сè уште е во рана фаза на развој. 	<ul style="list-style-type: none"> - Иако 50% од именувањата во основните судови треба да бидат од дипломците на АОСЈО, СС сè уште им дава предност на оние кои не завршиле на АОСЈО (од 26 именувања во 2011 само 2 биле од АОСЈО). - Ова ги доведува во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. - Потребни се поголеми напори за да се обезбеди прибирање и мониторинг на точни статистички индикатори (стапка на решавање на предмети и број на предмети решени во разумен рок). - Методологијата за судската статистика за 2011 г. не е сè уште системски имплементирана, а софтверот сè уште не е функционален. - Сè уште се потребни обуки и механизми за судовите на ист начин да ги користат истите статистички алатки. - Нема механизам за мониторинг на вкупното траење на судските постапки (во сите фази и степени) и на извршувањето на пресудите, сега во надлежност на извршителите. - Нема систем за идентификација и доделување на приоритетен статус на т.н. „стари случаи“ кои се пред судовите повеќе години. - И покрај неколкуте законски измени и кампањи кои ја промовираат медијацијата, користењето на алтернативното решавање спорови е сè уште на многу ниско ниво. - Иако е потребно намалувањето на заостанатите судски предмети, продуктивноста не треба да е поважна од квалитетот на судските одлуки.
--	---	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - Сè уште постојат проблеми во Врховниот и Управниот суд, кои акумулираат заостанати предмети веќе неколку години. - Нема систем кој ќе одреди пропорционално колку од активните судски предмети претставуваат „стари случаи“, а колку се дел од редовниот тек на решавање на предметите. - Во однос на различниот обем на работа во различните судски степени, треба да се обезбеди поефикасна дистрибуција на човечките ресурси таму каде што се тие најпотребни. - Идните стратегии за човечките и финансиските ресурси треба повеќе да ги имаат предвид актуелните и проектираните потреби на судскиот систем и да се базираат на кредибилни индикатори од работата на судовите. - Сегашниот број на судии (678) е поголем за повеќе од 50% од европскиот просек во однос на бројот на популацијата, а судскиот буџет е еден од највисоките процентуално во однос на БДП по глава на жител. - Идните судски стратегии треба да ја проценат одржливоста на ваквото трошење во судскиот буџет и да започнат планирање на постепена рационализација на судската мрежа. - Најголем дел од буџетот на Јавното обвинителство (83%) се троши на плати, додека остатокот е недоволен за неопходната компјутерска надградба, со цел да се поврзат со информатичкиот систем за автоматско управување со судските случаи што сè уште не е направено. - Системот за интернетски пристап до објавените пресуди треба да биде направен попристапен за корисниците по пат на класификација на судските пресуди според правната област и вклучување на функција за пребарување. - Бројот на случаи на бесплатна правна помош е сè уште на многу ниско ниво. - Нема стратегија за судски реформи (ниту АП) која би ја продолжила онаа од периодот 2004-2009.
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

2. Политика за антикорупција

- Корупцијата и натаму е широкозастапена.
- Треба напори за правната рамка да се комплетира.
- Законот за судир на интереси има празнини во опфатот и ефективност на контролните механизми.
- Не е потпишана Конвенцијата на ОЕЦД за спречување поткуп на странски јавни службеници.
- Нема правна рамка за статусот и етичките принципи применливи на јавни службеници.
- Нема пријави на сомнежи за корупција од страна на државни службеници.
- Извештаите на ДЗР и препораките на ДКСК не се проследуваат доследно.
- Досега нема казни за политички партии кои прекриле правилата за финансирање.
- Нема завршница од 10-те предмет предадени до ЈО од ДКСК од 2005.
- ГРЕКО препораките за отстранување на имунитетот на пратеници не се спроведени.
- Нема досие од проверката на анкетните декларации.
- Треба да се зајакнат одделението за борба против организиран криминал во ОЈО, вишото ЈО, и одделението во МВР.
- Да се интензивира заедничката обука на обвинители, судии за истражни мерки и за администрација на доказите во случаи на корупција и организиран криминал.
- ДКСК треба поактивно да ја јакне својата видливост и да ја јакне јавната доверба.

2. Политика за антикорупција

- Корупцијата и натаму е системски проблем.
- Сè уште не е спроведена Препораката на GRECO за правила за пратениците при одлучување за подигање на имунитет.
- Бројот на случаи во кои е наредено замрзнување или конфискација на имотот останува мал.
- Треба да се развијат статистички податоци релевантни за антикорупција.
- Забелешките по однос на независноста на судството го намалуваат неговиот капацитет да се справи со чувствителни случаи на високо ниво на корупција.
- Ограничениот капацитет на кривичното одделение при Апелациониот суд во Скопје дополнително беше намален со суспензијата на повеќе од половината од судиите.
- Да се интензивира заедничката обука на обвинители, судии за истражни мерки и за администрација на доказите во случаи на корупција и организиран криминал.
- Законодавството на следење комуникации има недоречености и води кон недоследности во практиката.
- Мал е бројот на случаи на класична корупција како поткуп, мнозинството се за злоупотреба на службена позиција.
- Одлуките на ЈО за отврлање на кривичната пријава за корупција не подлежи на ревизија од страна на судија, и претставува ризик од надворешни влијание кај случаите на политичка корупција од високо ниво.

2. Политика за антикорупција

- Треба да се донесат Државната програма 2011-2015 за превенција и сузбивање на корупцијата и Државната програма за намалување на судирот на интереси, проследени со акциски планови.
- Треба да се измени Законот за финансирање на политичките партии (земајќи ги предвид препораките од GRECO).
- Треба да биде ратификувана Конвенцијата на ОЕЦД за спречување на поткупот на странски јавни службеници во меѓународните деловни трансакции.
- ДКСК, Антикорупциската единица при Одделот за организиран криминал на МВР, ОЈО за борба против организиран криминал и корупција се во недостиг на персонал и финансии.
- Понатаму останува недоволна специјализација на судските извршители и судството на локално ниво, особено за борба со ситната корупција.
- Довербата на јавноста во независноста и непристрасноста на ДКСК останува кривка и покрај измените на Законот за спречување на корупцијата кои целеа во оваа насока. Нејзиниот пристап е реактивен, а не проактивен, а влијанието врз антикорупциските политики е слабо.
- Капацитетот на судството да се справи со чувствителните корупциски случаи на високо ниво останува слаб.
- Отсуствува консолидирана статистика која јасно ги следи истрагата, гонењето, пресудата и изрекувањето на казна поврзани со случаите на корупција. Тоа е слабост која бара внимание, а со цел да се олесни подготовката на стратегии за борба против криминалот и подобро информирање на јавноста за напредокот на тој план.
- Царинската управа треба да дава предност на ризиците на високо ниво во развојот и спроведувањето на идните антикорупциски програми.

2. Политика за антикорупција

- **Потребни се дополнителни напори за ДЗР да заземе практична проактивна улога во истрагите и спроведувањето на законот, како и да се обезбеди задолжителна ревизија на годишните извештаи на политичките партии и ефективна примена на санкции за повреди на финансиските правила, согласно препораките на ГРЕКО.**
- КЗ треба да се измени и да се укине можноста судот да го врати поткупот на давателот на поткуп кој го пријавил делото пред да биде откриено.
- Сите програми и акциски планови усвоени од ДКСК не се усвоени и поддржани на владино ниво што може да влијае негативно на нивната видливост и влијание.
- **Одделението за антикорупција во Одделот за организиран криминал при МВР сè уште функционира само со 65% од својот капацитет.**
- **Наредбите за задржување и конфискација на имот се сè уште исклучок.**
- Одредбите на КЗ за проширена конфискација, недозволена збогатување и кривична одговорност на правните лица треба допрва да се спроведат.
- **Посебните истражни мерки ретко се користат за наоѓање и истрага на случаи на корупција.**
- Барањата на ДКСК и ДЗР до ЈО за иницирање на кривични постапки не резултираат со обвиненија, што значи дека ефективноста на постоечките механизми за упатување треба да се подобри.

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<ul style="list-style-type: none"> - ДКСК треба да ги реши заостанатите предмети и да ги скрати внатрешните процедури. - Да се направи вежба за обемот и природата на корупцијата во јавниот сектор за да се дефинираат практични мерки во борбата против корупцијата во одредени сектори. - Треба да се развијат статистички податоци релевантни за анти-корупција. 	<ul style="list-style-type: none"> - Не се соодветни подготовите за примена на измените на Кривичниот законик во врска со извршителите; Одредбите за противправно збогатување не се спроведуваат. - ЧР на анти-корупциското одделение при МВР и Секторот за внатрешна контрола, како и Управата за управување со конфискуван имот, треба да се зајакнат. - Нема санкции за политичките партии кои ги прекршиле правилата за финансирање на политичките партии и изборите. - Нема досие од проверката на анкетните декларации поради што нема ни досие на постигнувањата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Информациите од јавен карактер кои се поврзани со трошењето на јавните средства и понатаму се предмет на бројни исклучоци утврдени со Законот за пристап до информации од јавен карактер што ги прави недостапни. 	<ul style="list-style-type: none"> - Несоодветното прибирање и споделување на статистички податоци меѓу различните органи за спроведување на законот и превенција го попречува идентификувањето на проблематичните области. - Општиот капацитет на судовите да се справат со корупциски случаи, особено оние од високо ниво треба да се подобри. Само неколку корупциски случаи се процесуирани и речиси сите остануваат во судскиот систем. - Допрва треба да се види ефективноста на новото законодавство за системска верификација и проверка на имотните листови. - Законот за пристап до информации од јавен карактер останува слаб. Исклучоците за пристап до информации се двосмислено формулирани оставајќи простор за арбитражно толкување. Санкциите се нејасни и не се применуваат во практика, а политичките партии се исклучени од листата на иматели на информации.
---	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

3. Темелни права

- Треба да се решат нехуманите и понижувачките услови во затворите.
- Обвинувањето за лош третман сè уште не се истражуваат и прогонуваат доволно.
- Незадоволителни услови за здравствена заштита во некои затвори.
- Дирекцијата за заштита на личните податоци сè уште нема доволно кадар.
- Сè уште не е регистрирана бекташката група и други 6 религиозни групи.
- Нема финансиска автономија на јавниот радиодифузер и Советот за радиодифузија.
- Сопственоста на печатените медиуми е високо концентрирана.
- Медиумите сè уште се поврзани со политички и бизнис интереси.
- Законот против дискриминација не се донесе.
- Нема напредок кај враќањето на имот на МПЦ и на ИВЗ.
- Акциските планови за родова еднаквост не се кохерентни.
- Лоша координација на институциите кај стратегијата против домашно насилство.
- Нема напредок кај бесплатната правна помош во граѓански предмети.
- Помалите заедници се во понеповолна положба.
- Дијалог и градење доверба меѓу заедниците се влоши со етничките смени во школите.
- Сè уште нема широк консензус за употребата на знамињата.
- Ограничени се резултатите кај социјалното вклучување на Ромите.

3. Темелни права

- Треба да се решат нехуманите и понижувачките услови во затворите.
- Обвинувањето за лош третман сè уште не се истражуваат и прогонуваат доволно.
- Недостатокот од доволно финансиски ресурси го загрози спроведувањето на надлежностите на Омбудсманот, како и отварањето на одделението за борба против тортурата.
- Буџетот на Дирекцијата за заштита на личните податоци беше намален.
- Сопственоста на печатените медиуми е високо концентрирана и нема транспарентни процедури.
- Тужбите за клевета против индивидуални новинари пропратени со високи казни и натаму предизвикуваат загриженост.
- Постои загриженост околу начинот и постапката за добивање на статус на организација од јавен интерес.
- Пристапот до здравствени и социјални услуги на лицата со посебни потреби е сè уште ограничен.
- Телото за еднаквост не е во согласност со Париските критериуми, а законот не е целосно хармонизиран со ЕУ.
- Правото на сопственост е загрошено поради замрениот процес на враќање на конфискуваниот имот.
- Учество на жените во политиката е мало на локално ниво.
- Националното координативно тело за спречување на домашното насилство има слаба координирачка функција.

3. Темелни права

- Второстепените комисии на Владата и натаму најмалку одговараат на упатствата на Омбудсманот, а веднаш зад нив се ЕЛС.
- За ефективно исполнување на мисијата на националниот превентивен механизам на факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура, нема овластувања и ресурси.
- Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди при МВР треба допрва да стане орган кој е потполно независен од полицијата со способност за спроведување ефикасни истраги.
- Покрај реконструкцијата на полуотвореното крило на Идризово, некои делови сè уште се субстандардни.
- Треба стратешки план за решавање на управувањето со затворскиот систем согласно меѓународните стандарди.
- Управата за извршување на санкции треба да го зајакне капацитетот за проследување на реформите во затворот.
- Треба доследно и транспарентно спроведување на законската рамка за слободата на изразување и медиумите, согласно со судската пракса на ЕСЧП.
- Одредени обуки за новинари и судии не беа извршени, но во секој случај неопходна е посистематска обука и подигање на свеста за прашањата од оваа област.
- Клеветата не е декриминализирана, нивото на наметнатите санкции честопати е повисоко од просечната месечна плата, што може да води до самоцензура.
- Медиумите и понатаму се предмет на влијание на економски и политички интереси.
- Заплашувањето на новинарите и селективното спроведување на законите против медиумските компании ги зголемуваат причините за загриженост.
- Воденето на евиденција на податоци против недозволена медиумска концентрација е слабо, делумно попречено од недостатокот на транспарентност во сопствеништвото.

3. Темелни права

- **Народниот правобранител треба допрва да се обезбеди со потребен буџет и човечки ресурси.**
- **Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди при МВР треба да изгради авторитет за да наметне ефективни санкции. Недостатокот на независност во внатрешната контрола во полицијата останува проблем.**
- **Продолжуваат обвинувањата за деградирачко однесување кон лицата притворени во полициските станици од страна на инспекторите и членовите на единицата Алфа.**
- **Треба да се состави сеопфатна национална стратегија за затворскиот систем.**
- **Административниот капацитет на Управата за извршување на санкции и притворските установи останува слаб.**
- Програмите за специјализиран третман на ранливите групи треба да се спроведат.
- **Недостатокот на финансиски средства и натаму го ограничува пристапот на обвинетите до соодветни здравствени услуги.**
- Стручните, образовните и рехабилитационските активности за притворените се сè уште несоодветни.
- **Во однос на слободата на изразување и медиумите донесена е општата правна рамка, но посебно внимание треба да се обрне на доследната и транспарентна имплементација во согласност со ЕСЧП.**
- Потребно е продолжување на обуката на сите судии кои постапуваат во случаи на клевета, со цел да се обезбеди практична примена на принципите од ЕКЧП.

	<ul style="list-style-type: none"> - Не се спроведуваат меѓународните инструменти. - Сè уште не е ратификувана ни Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на децата од сексулна експлоатација и злоупотреба. - Децата со посебни потреби, децата на улица и децата од маргинализираните заедници сè уште се најзагрозени групи. - Треба да се зајакне системот за заштитени сведоци. - Ограничени се резултатите кај социјалното вклучување на Ромите, поради ограничени финансиски ресурси и несоодветен административен капацитет. - Законодавството за заштита на правата на помалите заедници не се спроведува, заедно и во духот на Охридскиот договор. - Помалите заедници, особено Ромите и Турците, се во понеповолна положба. 	<p>Во однос на слободата на собирање и здружување, сè уште не е формирана владина Комисија за статус на јавен интерес, даночното законодавство не е усогласено со Законот за здруженија и фондации, што го спречува пристапот до даночните бенефиции и одредени економски активности.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторот за еднакви можности при МТСП има недостаток од соодветна стручност, финансиски и човечки ресурси. Се спроведуваат само многу ограничени акции кон жените Роми. - Учеството на жените во политичкиот живот на локално ниво останува слабо. - Потребни се дополнителни финансиски и административни ресурси, поблиска институционална координација, донесување на стандарди и протоколи и сеопфатен систем за следење за правилно спроведување на Законот за малолетничка правда и Акцискиот план 2010-2012. - Децата со психолошки и интелектуални посебни потреби и понатаму се високо ранлива група, притоа нема специјализирани медицински установи посветени на нив. - Критичен е недостатокот на ресурси и капацитети на центарот за социјална работа. - Социјалната интеграција на лицата со посебни потреби останува ограничена. - Конвенцијата на ОН за правата на лицата со посебни потреби сè уште не е ратификувана. - Административниот капацитет на општините за преземање на неопходните обврски од социјалната политика останува недоволен. - Законот за антидискриминација сè уште не е целосно усогласен со <i>acquis</i> бидејќи е испуштена дискриминација врз основа на сексуална ориентација. - Треба да се зајакне административниот, финансискиот и техничкиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација. - Процесот на враќање на конфискуван имот за време на СФРЈ продолжува значително да се шири надвор од законските рокови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Секторот за еднакви можности при МТСП сè уште нема соодветна експертиза, кадар и буџет. Експертиза им недостасува и на локалните комисии за еднакви можности. - Загрижувачки е тоа што не се разликуваат концептите на еднакви можности и антидискриминација. - Поради финансиски ограничувања само ограничен број на жени ги почувствуваа подобрувањата од направените напори. - Недоволната поддршка за Националниот Акциски план за Ромките ја прави неговата имплементација речиси невозможна. - Учеството на жените во политиката, особено на локално ниво, останува на ниско ниво. - Се проценува дека само 15 % од децата со посебни потреби се вклучени во образованието, повеќето во специјализирани институции. - Недостатокот на психолози и образовни специјалисти вработени во училиштата како и постоечката дискриминација на децата со посебни потреби го спречуваат нивното вклучување во образовниот систем. - Се проценува дека има околу 1000 деца на улица речиси исклучиво Роми. - Бројот на пријавени случаи на сексуална злоупотреба и педофилија е константен. - Имплементацијата на новата Национална стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби (2010 – 2018) е многу бавна. - Интеграцијата на лицата со посебни потреби останува ограничена. - Материјалните услови, нечовечкиот и деградирачки третман во психијатриските институции не се подобриле.
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок за враќање на имотот на верските заедници. - Јавната администрација треба да вработува поквалификувани и искусни државни службеници од немнозинските заедници. - Да се зајакне и финансира спроведувањето на Стратегијата за Ромите и нејзините АП. - Во измените на Законот за заштита на лични податоци нема упатување на каква било форма на судска интервенција. - Буџетската распределба за ДЗЛП е намалена. - Конвенцијата на СНЕ за заштита на лицата во однос на автоматската обработка на податоци сè уште не е потпишана. 	<ul style="list-style-type: none"> - Комисијата за заштита од дискриминација сè уште нема доволни финансиски и човечки ресурси, а капацитетот на секретаријатот на комисијата е особено слаб. - Јавната свест за работата на Комисијата и за законот остануваат на многу ниско ниво. - Се помал е бројот на препораки од Комисијата кои се прифатени од властите, а загрижува и нејзината независност. - Законот за антидискриминација сè уште не е во согласност со ЕУ (сексуална ориентација при вработување и занимање). - 168 претставки за повреда на правото на сопственост до Народниот правобранител во 2011 се поврзани со денационализација. - Сè уште доцни спроведувањето на конечните одлуки за реституција, а заостатокот на имотни спорови и натаму предизвикува застој во Управниот суд. - Секретаријатот за ОРД уште има недоволен капацитет за стратегиско планирање и стандарди за внатрешна контрола. - Надлежните институции за промоција на правата на помалите етнички заедници и Ромите се недоволно финансирани, претставувајќи сериозна пречка за имплементација на постоечките стратегии. - Меѓуинституционалната соработка е слаба. - Текот на имплементација на Стратегијата за Роми е забавена во здравството и културата. - Остануваат грижите за одржливоста на неколку успешни проекти, како што се Ромските информативни центри. - Серија на насилни инциденти ги загрози меѓуетничките односи. - Бројот на потврдени повреди на заштитата на личните податоци е зголемен од 176 во 2010 на 319 во 2011, а повеќе медиуми не го почитуваат правото на приватност на лицата.
<p>4. Права на граѓаните на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок. 	<p>4. Права на граѓаните на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок. 	<p>4. Права на граѓаните на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема посебен напредок. 	<p>4. Права на граѓаните на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

Пристапно партнерство - Натамошно спроведување на АП за интегрирано гранично управување (ИГУ) бази на поврзани податоци за ГУ, надградба на опремата за анализа на документи и надзор на границата, спроведување на барањата за доставување на патни документи со висок квалитет и натамошна обука, Соодветно финансирање/обука за спроведување на реформите во полицијата, јакнење на координацијата меѓу полициските тела и другите органи, зајакнување на соработката меѓу крим-полицијата и ЈО, Развој и спроведување на стратегија за човечките ресурси и за обука, и надградба на нивната опрема, Натамошно јакнење на борбата против организираниот криминал преку употреба на посебните истражни мерки и со правилно издавање и следење на меѓународни налози за апсење (компјутерски криминал, детска порнографија), и да се формира интегриран систем за разузнавање меѓу надлежните органи во борбата против организираниот криминал, трговијата со луѓе, оружје и дрога, Зајакнување на напорите за спроведување на националниот акциски план за борба против трговија со луѓе и капацитетот за истрага на компјутерски криминал, Спроведување на Спогодбата за реадмисија меѓу ЕК/РМ и водење преговори со земји на потекло на мигранти што транзитираат, Зајакнување на воведувањето правни инструменти за гарантирање на правата на лица со потреба од (меѓународна) заштита, Усогласување на актите за азил и странци со соодветното *acquis*.

Среднорочни приоритети - Усогласување на актите за азил и странци со соодветното *acquis*.

КОМЕНТАР – Не е воспоставена националната база за разузнавачки податоци, додека спроведувањето на законите во областа на азилот (правна помош, превод, пристап до социјални права) треба значително да се зајакне. Државата се соочува со наплив на баратели на азил на повеќе од своите граници, а се наоѓа и на меѓународниот канал за трговија со опојни дроги и луѓе. Ова ја прави исклучително важна во меѓународната коалиција за спречување на организираниот криминал и нелегалната трговија со дроги и сл. Во областа на борбата со организираниот криминал постојат сериозни технички и суштински проблеми кои постојат повеќе години и не се решаваат со што се попречува сериозната борба со тешките облици на организиран криминал. Конечно, донесеното ново законодавство е тешко за имплементација па дополнително ја отежнува состојбата и успехот во овој дел. Ваквата состојба во ова поглавје ја загрозува дури и визната либерализација за граѓаните од државата, а поглавјето ќе биде едно од првите во кои ќе бидат отворени преговорите согласно Стратегијата за проширување на ЕК 2011-2012.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавството сè уште не е сосема усогласено со негативната листа на ЕУ во интерес на регионалниот приод. - Административниот капацитет на Секторот за конзуларни прашања е сè уште слаб. - Да се подобри системот за собирање податоци. - Не се применува целосно политиката за реинтеграција. - Сè уште има мал капацитет во МТСП-опрема/луѓе. 	<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегијата за интеграција на бегалци не е во целост имплементирана. - Сè уште се развива централна база на податоци за странци. - Сè уште има недостиг на човечки и буџетски капацитет во Министерството за труд и социјална политика. 	<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подзаконските акти потребни за употреба и одржување на Националната база за странци допрва треба да се донесат. - Буџетот и човечките ресурси на МТСП се само незначително зголемени. 	<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Базата на податоци за странци, а која вклучува и азил, миграција и визи, иако бавно напредува, сепак е сè уште во фаза на тестирање. - Висока концентрација на незаконски мигранти беше забележана на границата со Србија. - Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ			
<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Измените на законот сè уште не се целосно усогласени со ЕУ. - Има недостатоци во одлучувањето и жалбениот систем. - Управниот суд треба да биде овластен со закон да спроведува независна судска ревизија на одлуките за азил. - Треба да се измени Законот за азил и привремена заштита. - Властите да преземат целосна одговорноста за обезбедување на финансиска и материјална помош за барателите на азил. - Бавно се издаваат личните документи. - Поцедурите за азил сè уште не се сосема усогласени со ЕУ стандардите. - Допрва треба да се развие централна база на податоци за азил, миграција и виза. 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има недостатоци во одлучувањето на Управниот суд. - Треба да се обезбеди целосна имплементација на новата правна рамка и на засегнатите да им се обезбедат потребните информации. - Бесплатна правна помош не е обезбедена од државата, а проблем останува и определувањето законски застапници за малолетници. - Административните капацитети во МВР и координацијата со останатите субјекти се несоодветни. 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем број на засегнати семејства, во пракса, останала без поддршка за вдомување неколку месеци, што се должи на задоцнувањето во спроведување на програмата за интеграција на лицата со доделен азил. - Барателите на азил сè уште се соочуваат со потешкотии при пристап до информации за постапките, социјалните права и обезбедување на лични документи. Тие немаат пристап до бесплатната правна помош. - Недостасува правна рамка за пристап до јавно здравствено осигурување на лица со доделен азил. - Ефикасноста на Одделението за азил во МВР при донесување на првостепените одлуки за азил не е задоволителна и треба да се подобри. - Треба да се најде начин за спречување на потенцијалната злоупотреба на системот за азил. - Понатаму постојат проблеми со обезбедувањето превод при постапките за азил. - Одлуките по жалби од Управниот суд и понатаму се донесуваат во голема мера по процедурален отколку суштински основ. - Спроведувањето на постојното законодавство и стратегии е недоволно и потребни се дополнителни напори. 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2011 биле направени дури 740 апликации за азил, што е сериозен пораст од примените 180 во 2010. Во таа смисла, капацитетот на Одделот за азил во МВР е недоволен. - Процедурата за решавање по барање за азил во прв степен е бавна и незадоволителна. - Системот за жалба по одлуките за утврдување на статус на бегалец се подобрува, но одлуките сè уште се носат на процедурална основа, наместо на материјална основа. - Нема напредок во забрзувањето на постапката за издавање на лични документи за барателите на азил. - Преводот на мајчиниот јазик на барателите на азил и натаму останува пречка. - Законодавната и институционална рамка се задоволителни, но имплементацијата мора да се подобри. - Имајќи го предвид забележаниот пораст на барателите на азил мора да се посвети повеќе внимание на стратешко планирање.
	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Властите треба повеќе да ги информираат граѓаните за правата и обврските од безвизното патување. - Одредбите за визи не се сосема усогласени со листата на ЕУ. 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со негативните и позитивните визни листи на ЕУ сè уште не е целосно завршено. - Има зголемување на бројот на неосновани барања за азил во неколку држави-членки на ЕУ иако се признаваат напорите кои се прават во оваа насока. 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат се недоволно финансирани и слабо развиени. - Натамошни напори се потребни за да се усогласи државата со негативната листа на ЕУ до моментот на пристапување.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Систем за стратегиски и оперативни анализи на ризик сè уште нема што влијае врз ефективната борба против илегалната имиграција. - Процесот на демаркација на границата со Косово сè уште не е завршен. - Полициските станици одговорни за следење на границата сè уште немаат пристап до базите на податоци. - Нема централна база на податоци за лажни и востински документи, ниту база за примероци-документи. - Направени се први чекори за рехабилитација на просториите на граничните премини, но ситуацијата не задоволува сосема. - Техничката опрема за анализа на документи, обука за нејзино користење и буџетската поддршка не е адекватна. 	<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Систем за стратегиски и оперативни анализи на ризик не се во целост имплементирани. - Нема централна база на податоци за лажни и вистински документи, ниту база за примероци-документи. - Техничката опрема на граничната полиција и буџетската поддршка не е адекватна. - Полициските станици одговорни за следење на границата сè уште немаат пристап до базите на податоци. 	<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Граничната полиција сè уште нема соодветна техничка опрема и буџетски ресурси. - Полициските станици надлежни за надзор на границите сè уште немаат пристап до централната база на податоци на МВР. 	<p>4. Надворешните граници и Шенген</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни напори за да се комплетираат капацитетите во однос на човечките ресурси кај внатрешната мобилна единица на централно ниво. - Потребни се дополнителни напори за да се зајакнат капацитетите на телата за ИГУ, особено за стратегиско планирање и управување со човечки ресурси.
<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p>	<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p>	<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесен е нов Закон за меѓународна соработка во кривична материја обезбедувајќи обемна правна рамка, но неговата примена ќе започне со примена на новиот ЗКП во ноември 2012. - Испраќање на офицер за врска во Европрава дополнително ќе ја зголеми соработката. 	<p>5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети</p> <ul style="list-style-type: none"> - Примената на Законот за меѓународна соработка во кривични предмети од 2011 е одложена како резултат на одложувањето на примената на новиот Закон за кривична постапка.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

6. Полициска соработка.

- И натаму има недостатоци кај обуката за доквалификација и кај развојот на наставната програма за средно ниво на службеници.
- Има логистички и финансиски недостатоци кај програмата за заштита на сведоци.
- Нивото на незаконско поседување оружје и натаму е многу високо и требаат значителни напори во оваа област.

6. Полициска соработка

- Не е донесен акт за систематизација на МВР кој ќе воведо кариера заснована на заслуги.
- Единицата за заштита на сведоци нема соодветни простории и опрема.

6. Полициска соработка и борба против организиран криминал

- Заклучокот од оперативниот договор со Европол значително ќе ја олесни размената на аналитички податоци со цел да се подобри борбата против организиран криминал и тероризам.
- Формирана е работна група со цел да развие стратегија за обука на полицијата, но ова сè уште не е направено.
- Целосното спроведување на новите организациони шеми на регионалните СВР сепак е попречено поради недостаток на персонал.
- Постојат интереси за политизација на полицијата и нејзината работа вклучувајќи го спроведувањето на истраги.
- Измените во Законот за внатрешни работи создаде можност за намалување на платите за вработените во МВР во случај на распоредување на пониско работно место како резултат на промени во систематизацијата, што може да ја намали стабилноста на вработувањето во полицијата.
- Фактот дека Центарот за обуки нема посебен буџет во рамки на МВР го ограничува капацитетот за теренско и стратешко планирање на обуки.
- Пријавени се околу 160 случаи на нетранспарентни вработувања на места на службеници во СВР, без претходно на огласување на слободни работни места.
- Одлението за заштита на сведоци сè уште нема соодветна опрема. Не се доволни мерките за обезбедување надомест на жртвите на организиран криминал.

6. Полициска соработка и борба против организиран криминал

- Спогодбата за оперативна и стратешка соработка со ЕУРОПОЛ стапи во сила, но сè уште не е именуван службеник за врски.
- **Единицата за заштита на сведоци доби дополнителни простории, но сè уште нема доволно опрема за правилно функционирање.**
- Имплементацијата на законодавството за обесштетување на жртвите на организиран криминал мора да биде подобро.
- Нивото на известување и истрага за перење на пари и финансиски криминал останува слабо. Потребен е многу попроактивен став кон истите.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

7. Трговија со луѓе

- Треба натамошни мерки за ефективно спроведување на Конвенцијата на Советот на Европа против трговијата со луѓе.
- Треба да се донесе нов акциски план за периодот 2009-2013 против трговија со луѓе.

7. Трговија со луѓе

- Во 2009, нема осуди во судските постапки во случаите на трговија со луѓе.
- Отривањето на случаи за експлоатација при работа сè уште е предизвик.
- Повеќе напори за заштита на жртвите и олеснување на нивната реинтеграција.

7. Трговија со луѓе

- Треба да се обезбеди сеопфатен, мултидисциплинарен, и пристап ориентиран кон жртвите на нелегална трговија со луѓе, како и да се подобри проактивната идентификација на жртвите од странство и оние во земјата.

7. Трговија со луѓе

- Потребни се дополнителни напори за да се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од трговијата со луѓе да обезбеди сеопфатна заштита.
- **Треба да се развие сеопфатен мултидисциплинарен и пристап ориентиран кон жртвите на трговијата со луѓе, а проактивната идентификација на жртвите треба да биде подобрена.**

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

8. Борба против организиран криминал

- Капацитетот за борба против детска порнографија и хакирање е сè уште мал (опрема).
- Парламентарната комисија за следење на комуникациите не е многу активна.
- Шестата мерка во борбата против организиран криминал сè уште не е применета.
- Секторот за анализи во одделението за организиран криминал сè уште не дејствува како национален центар за соработка бидејќи нема заедничка база на податоци.

8. Борба против организиран криминал

- Обуките за судии и обвинители за новите одредби во КЗ се далеку од доволни.
- Не се доволни преземените мерки за обезбедување надомест на жртвите на организиран криминал.
- Националната разузнавачка база на податоци нема да биде оперативна пред крајот на 2012 г.
- Договорот за оперативна соработка со Европол не е потпишан и е итно потребен.
- Директната вклученост на МВР во дозволувањето да се следат комуникациите е против ЕУ-стандардите.
- Надворешниот контролен механизам на следењето комуникации треба да се зацврсти.
- Царинската управа и финансиската полиција не применуваат посебни истражни мерки.
- Судската практика и толкувањето на правниот концепт на организиран криминал се невоедначени.
- Ограничени чекори за примена на 6-та мерка во борбата против организиран криминал.
- Недоволна екипираност на Одделението за организиран криминал на МВР.
- Недоволен капацитет на одделението за компјутерски криминал.

8. Борба против организиран криминал

- Само 64% од вкупниот број на работни места во Центарот за сузбивање на организиран и сериозен криминал се пополнети, со што се попречува нивната ефикасност.
- Национална база за разузнавачки податоци нема да биде функционална пред крајот на 2012.
- Меѓународниот центар за координација, кој може да ја подобри размената на информации помеѓу органите за спроведување на законот, сè уште не е формиран. Владата донесе Стратегија и Акционен план за таа цел но недостасуваат соодветни буџетски средства.
- Директната вмешаност на министерот за внатрешни работи при одобрување на следење останува во сила и Законот за следење на комуникации допрва треба да се измени.
- Постоечкиот парламентарен надзор над корситењето на наредби за следење треба да се зајакне.
- Премногу рестриктивна и централизирана примена на следењето несоодветно го третира зголемувањето на заканата од организиран криминал.
- Царинската управа и финансиската полиција немаат технички капацитет за примена на специјалните истражни мерки.
- Употребата на специјални истражни техники е сè уште недоволна и треба да се зголеми, како и систематската употреба на финансиски истраги.
- Структурни проблеми сè уште се видливи во спроведувањето на законите за борба против организиран криминал.
- Човечките ресурси не се ефикасно балансирани во различните органи за спроведување на законите (вишок на полициски и царински службеници за сметка на истражни судии).
- Останува загриженоста за политизацијата на полицијата.

8. Борба против организиран криминал

- **Човечките ресурси не се балансираат правилно меѓу различните агенции за спроведување на законите.**
- Целосна имплементација на новата структура на Бирото за јавна безбедност и регионалните сектори за внатрешни работи сè уште не е оперативна поради недоволно финанси и недоволен кадровски потенцијал.
- **Потребна е целосна професионализација на Полицијата и строго имплементиран систем за именување по заслуга во Полицијата за да се подобри оперативниот капацитет и ефикасноста на истрагите.**
- Натamoшната обука и воспоставување на робусен систем за надворешна контрола на Полицијата е суштински за реформите.
- Имплементацијата на Законот за кривична постапка кој беше донесен во 2010, со одложена примена од ноември 2012 сега ќе биде одложен до декември 2013 поради буџетски и персонални капацитети.
- Истражните центри и судската полиција предвидени од ЗКП сè уште не се формирани.
- Натamoшни напори се потребни за да се имплементира АП за имплементација на ЗКП, особено во делот на ресурси, организација, опрема и обука на агенти и обвинители.
- **Сè уште нема напредок во персоналната подготвеност на Центарот за сузбивање на организиран и сериозен криминал со пополнети само 62% од местата (мал пад во однос на минатата година).**

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

			<ul style="list-style-type: none"> - Националната база на податоци за криминално разузнавање не е оперативна, а Националниот координативен центар за борба против организиран криминал уште не е формиран. - Релевантните тела за борба против организираниот криминал мора да бидат засилени. - Сè уште има структурни проблеми кај агенциите кои се борат со организиран криминал. - Користењето на специјални истражни мерки треба да биде зајакнато во практиката, како и системското користење на финансиските истраги. - Царинската управа и финансиската полиција имаат ограничени капацитети за спроведување на истражни мерки што значително го ограничуваат ефикасното справување со организираниот криминал.
<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на пријавени сомнителни трансакции е сè уште низок. 	<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостасува статистика за перењето пари. 	<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на истрагите за перење на пари и финансиски криминал сè уште треба да се подобри. - Допрва треба да се донесе Стратегијата за борба против тероризам (2005-2012) која треба да биде во согласност со Стратегијата за борба против тероризам на ЕУ и Конвенцијата за спречување на тероризам на Советот на Европа со соодветниот Акционен план. 	<p>9. Борба против тероризам</p>
<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Количеството на запланета дрога е ниско. 	<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Човечките ресурси во МВР и координацијата на централно, регионално и локално ниво е недоволна. 	<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Количината на запланетата дрога остана релативно низок со оглед на локацијата на земјата на главните маршрути за трговија со дрога на Балканот. - Царинската Управа не бележи голем успех во откривање и запленивање на наркотиците на границите. - Капацитетот и човечките ресурси во Одделението за недоволна трговија со дрога во МВР останува недоволен. 	<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Царинската управа мора да вложи повеќе напори за откривање и запленивање на наркотици на границите. - Капацитетот и човечките ресурси на Одделението за недоволна трговија со дроги во МВР треба да биде зајакнат.
<p>11. Фалсификување на еврото</p>	<p>11. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Целокупните истражни капацитети се слаби. 	<p>11. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Види поглавје 32. 	<p>11. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Види поглавје 32.

ПОГЛАВЈЕ 25. НАУКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Пристапно партнерство - Зајакнување на капацитетите за истражување и технолошки развој заради обезбедување успешно учество во рамковни програми на Заедницата, - Да се започне со подготовка на интегрирана политика за истражување и да се преземат активности за интегрирање во Европската истражувачка област.

Среднорочни приоритети - Да се примени интегрирана истражувачка политика.

КОМЕНТАР – Политиката за истражување и иновации останува надвор од приоритетите на државата. И годинава повторно се намалени инвестициите во истражувањата и Македонија е на крајот на листата не само во регионот, туку и во Европа. Со години се говори за слабиот административен капацитет за промоција на обемната програма ФП7, а само 2 лица се ангажирани со полно работно време за промоција на истата. За илустрација, Македонија досега искористила околу 10 милиони евра во ФП7, а Словенија преку 100 милиони евра, но има 10 ангажирани службеници со полно работно време кои работат на промоција и унапредување на учеството на корисниците во оваа значајна програма со која се имплементира европската политика за истражување. Нејасно е зашто во услови на превработеност на јавната администрација не се обучат дел од службениците за да се зајакне капацитетот на контакт-точките за оваа програма. За потсетување ФП7 нуди огромни можности за универзитетите, претпријатијата, поединците, невладините организации, разните институти како во природните така и во општествените науки. МЦЕО лани спроведе истражување на оваа тема кое е достапно на нашата веб страница.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Политика за истражување. <ul style="list-style-type: none"> - Малку е направено во однос на стратегијата за зголемување на националните истражувачки капацитети. - Буџетски ограничувања. - Слаб административен капацитет. 	1. Политика за истражување <ul style="list-style-type: none"> - Буџетски ограничувања. - Слаб административен капацитет. 	1. Политика за истражување <ul style="list-style-type: none"> - Буџетски ограничувања. - Слаб административен капацитет. 	1. Политика за истражување. <ul style="list-style-type: none"> - Повторно намелен буџет за истражувања. - Истражувачките капацитети остануваат слаби.
2. Рамковни програми. <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на одделението за промоција на 7РП во МОН е слаб и нема доволно промоција. - Агенцијата за европски образовни програми и мобилност, одговорна за националниот портал на EURAXESS се реализирани во времето определено со склучениот договор. 	2. Рамковни програми <ul style="list-style-type: none"> - Да се зајакнат административните капацитети за да се осигураат ефективни и одржливи соработката со ЕУ во истражувањата. - Да се зајакнат учествата во клучните области, како мобилност на истражувачи и МСП. 	2. Рамковни програми <ul style="list-style-type: none"> - Да се зголеми учеството на МСП. 	2. Рамковни програми <ul style="list-style-type: none"> - Нерамномерно учество во ФП7. - Напреднат, но сè уште слаб административен капацитет за промоција, работилници и конференции. - Потребни се напори за подготовка за Хоризонт 2020.
	3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште нема стратегија за истражување и иновации. - Сè уште се мали инвестициите во истражувањата, вклучувајќи го јавниот и приватниот сектор (0,5% од БДП во 2009). - Немањето веродостојна статистика ги прави примената и мониторингот тешки. 	3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште се мали инвестициите во истражувањата, вклучувајќи го јавниот и приватниот сектор (0,2% од БДП во 2010). - Поради недостаток на административни капацитети, не се одржуваат состаноците на повеќе управни тела кои се вклучени во ЕКИО и СФМС. 	3. Европски истражувачки простор <ul style="list-style-type: none"> - Инвестициите во истражувања се повторно намалени. - Недостатокот од веродостојна статистика го отежнува мониторирањето на инвестициите и резултатите.

ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА

Пристапно партнерство – Комплетирање на законодавната и административната рамка за управување со програмите Доживотно учење и Младите во акција и јакнење на телата за спроведување.

Среднорочни приоритети - Натомашни напори за подобрување на квалитетот во образованието, вклучувајќи го основното образование, и создавање на модерен систем за стручно образование и обука, како и поврзување на секторот за високото образование со пазарот на трудот и економските потреби, и унапредување на регионалната соработка во областа на високото образование.

КОМЕНТАР – Конечно, по цели три години се исправени грешките околу подготвителните мерки за програмите „Доживотно учење“ и „Млади во акција“. Сепак, бројни други проблеми се повториле, а нови досега незабележани се појавиле. Владините мерки за штедење влијаеја врз вкупното јавно инвестирање во образованието. Големите регионални разлики во пристапот и степенот на образование и во намалувањето на стапката на предвремено напуштање на образованиот процес кај Ромите се сè уште голем предизвик за македонскиот образовен систем. Она што е забележливо е дека ЕК избегнува во овој дел да ја коментира ограничената интеракција меѓу припадниците на етничките заедници во образованието, иако во други делови на Извештајот (поглавје 23 и политички критериуми) детално се коментираат етничката сегрегација во училиштата и секојдневните насилни инциденти во средните училишта. Повторно во овој дел од Извештајот ЕК забележува за централизираниот и етнички исклучивиот карактер на културната политика пред сè алуирајќи на проектот „Скопје 2014“.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Образование, обука и млади.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центарот за образование на возрастни сè уште не функционира адекватно. - Имплементацијата на Законот за образование на возрастни доцни. - Програмата за задолжително стручно образование сè уште не е спроведена. - Недоволен буџет за имплементација на Националната стратегија за реформа на образованието 2006-2015. - Потребни се натамошни напори за подобрување на резултатите во однос на реперите за образование одредени во стратегиската рамка за образование и обука на ЕУ 2020, особено кај учеството во предучилишното образование, стапката на осипување, обезбедување еднаков пристап до високо образование, зголемување на бројот на дипломирани студенти и подобрување на квалитетот на наставата. 	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата е многу под нивото на ЕУ, особено кај претшколското образование и образование за возрастни. - Недоволно ресурси за имплементација на Националната стратегија за реформа на образованието 2006-2015. - Останува висок регионален диспарат во пристапот. - Министерството за образование и наука треба да воспостави ефикасен систем за контрола на функционирањето на подготовките на Националната агенција. - Ограничена интеракција меѓу припадниците на етничките заедници. - Интеграцијата на Ромите во средно сè уште е предизвик. - Обуките за образовниот кадар остануваат слаби. - Чекор назад во однос на учеството во Доживотно учење и Млади во Акција. 	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за постигнување на реперите за Образование и Обука 2020, особено кај претшколското образование и доживотното учење за возрастни. - Средствата распределени за образование остануваат ниски. - Постојат сериозни регионални разлики во пристапноста до образованието особено во претшколското образование. - Ограничена интеракција меѓу припадниците на етничките заедници. - Потребно е намалување на стапката на предвремено напуштање на образовниот процес меѓу Ромите. - Структурираното обучување на наставниците треба да се реши. - Напорот за повторно воспоставување на подготвителните мерки за програмите „Доживотно учење“ и „Млади во акција“ е неадекватен и под нивото побарано од ЕУ, и покрај донесувањето на измените на Законот за формирање на Национална агенција за европски образовни програми и мобилност од страна на Собранието. 	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата е под просекот на ЕУ, особено за претшколска возраст. - Не се поставени никакви национални цели за достигнување во образованието, кои би биле во согласност со Рамката за образование и обука 2020 и би се однесувале на приоритетните области во секој од различните степени на образование и обука. - Постојат ограничени можности за учење на далечина, модуларно учење и вонредно учење. - Мерките за штедење влијаеја врз вкупното јавно инвестирање во образованието. - Остануваат регионалните нееднаквости. Некои деца во руралните средини немаат пристап до основно образование, додека стапките на рано напуштање на образованието се сè уште високи, особено кај Ромите. - Обуката на наставниците треба да се подобри.

ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА			
<ul style="list-style-type: none"> - Идни предизвици се зајакнувањето на доживотното учење и признавање на претходно стекнатото знаење. - Министерството за образование и наука треба да воспостави ефикасен систем за контрола на функционирањето на подготовките на НА. 			<ul style="list-style-type: none"> - Рамката за национални квалификации сè уште не е изработена. - Општите капацитети на Центарот за стручно образование и Центарот за образование на возрасни остануваат недоволни. - Подготовките во областите на образование, обука и млади се во рана фаза.
2. Култура	2. Култура	2. Култура <ul style="list-style-type: none"> - Инвестициите во културата не се рамномерно распределени во сите општини во државата и не ја рефлектираат мултиетничката структура на државата. 	2. Култура <ul style="list-style-type: none"> - Инфраструктурните програми во културата, финансирани од Владата, не успеаја да го отсликаат мултиетничкиот состав на државата и средствата наменети за културни активности на немнозинските заедници се недоволни.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Пристапно партнерство - Натомошно усогласување на законите со *acquis*, особено кај квалитетот на воздухот, управување со отпад и квалитетот на водата, и значително подобрување на примената на законите и следењето на животната средина, Зајакнување на Инспекторатот за животна средина и другите тела за да се обезбедат веродостојни резултати и ефикасна примена на казни/санкции што имаат разубедувачки ефект, Зајакнување на административниот капацитет на национално и локално ниво и подобрена координација меѓу органите задолжени за прашања од животната средина, Подготовка на стратески планови, финансиски стратегии, и национална стратегија за управување со отпад и план за управување со отпад, Подготовка на стратегија за инвестирање во животната средина врз основа на проценетите трошоци за усогласување, Интегрирање на барањата за заштита на животната средина во другите секторски политики преку развивање на проценки за влијание врз животната средина, Зголемување на инвестиции во инфраструктурата на животната средина, со акцент на собирање /третман на отпадни води, снабдување со вода за пиење, справување со загадувањето на воздухот и управувањето со отпад.

Среднорочни приоритети - Натомошно интегрирање на барањата за заштита на животната средина во другите секторски политики преку оцени за влијание врз животната средина, Зголемување на инвестициите во инфраструктурата, со акцент на собирање/третманот на отпадни води, водоснабдување, загадување на воздухот и управувањето со отпадот.

КОМЕНТАР – Комисијата оваа година повторно најсериозно опоменува за недостатокот на инвестиции и финансиската неподготвеност за спроведување на законодавството на ЕУ. Ако на ова се додаде слабиот административен капацитет, тогаш слободно може да се заклучи дека усогласувањето во оваа област е одложено на подолг рок. Впрочем и фактот дека ЕК тоа го забележува во делот на Интегрираното спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ) кај издавањето на дозволи за индустријата говори за приоритетите во државата и за тоа каде е заштитата на животната средина. Тоа што во Македонија несоодветно се применуваат основните принципи на заштитата на животната средина, односно нема интеграција на политиката за животна средина во другите секторски политики, покажува дека грижата за квалитетот на животот на граѓаните е сосема споредно прашање. Реално најслабата област во секторот е заштита на природата, каде одредени забелешки се провлекуваат веќе седма година по ред. Додека, областите како климатски промени и квалитет на води не се ниту отворени. Одложувањето на примената на еколошкото законодавство, односно најпрвин одложувањето на неговото усогласување секојдневно ја зголемува цената која државата ќе треба да ја плати за неговата имплементација подоцна.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за проценка и стратеската оцена на ЖС се подобрени, но сè уште не се доволни. - Консултирањето на јавноста сè уште не се применува адекватно и треба да се подобри. 	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Барањата на директивите за Оценка на влијанието и стратеска оцена на влијанието врз животната средина во однос на јавни консултации не се применува адекватно. 	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Барањата на директивите за Оценка на влијанието и стратеска оцена на влијанието врз животната средина во однос на јавни консултации не се применува адекватно. 	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните капацитети за имплементирање на Оценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС) и Стратеска оцена на влијанието врз животната средина (СОВЖС) се подобрени, но сепак има недостатоци, особено на локално ниво. - Директивите за ОВЖС и СОВЖС сè уште не се применуваат адекватно. - Законодавството за еко одговорност сè уште не се применува. - Подготовките за имплементација на INSPIRE и Директивата за еко криминал мора да се забрзаат.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА			
<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет е слаб, особено на локално ниво. - Соработката меѓу министерства и институции сè уште не е доволна (прибирање податоци). - Системот за мониторинг на квалитетот на воздухот не е целосно ефективен. 	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаб административен капацитет, особено на локално ниво. - Системот за мониторинг на квалитетот на воздухот е сè уште во рана фаза. 	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаб административен капацитет како на централно, така и на локално ниво. 	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Добар напредок е направен во развивањето на систем за мониторинг на квалитетот на воздухот, но тој не е рамномерно развиен поради недостаток на финансии.
<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на централно и локално ниво не задоволува. - Сè уште не се воспоставени општински системи за управување со цврст отпад. - Инвестициите во оваа област мора да се зголемат. - Комитетот за координација на управувањето со цврст отпад не е ефективен. - Сè уште не е воведен систем за прибирање податоци, регистрација и известување. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет сè уште не задоволува, особено на локално ниво. - Инвестициите во оваа област се далеку од соодветни. - Сè уште нема систем за собирање на податоци, регистрација и известување. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаб административен капацитет како на централно, така и на локално ниво. - Инвестициите во оваа област ни оддалеку не соодветствуваат на потребните и треба да бидат зголемени. - Системот за собирање на податоци, регистрации и известување сè уште не е оперативен. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на инвестиции во ова подрачје е далеку од задоволително и мора да биде подигнато.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба значително да се забрза процесот на преземање на законодавството. - Административниот капацитет за интегрирано управување со води е многу слаб. - Сегашната институционална поставеност го прави спроведувањето на директивата за води многу тешко за координирање. - Системот за мониторинг сè уште не е ефективен. - Нема напредок кај Принципот загадувачот плаќа. 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Законот за води беше одложен за една година. - Административниот капацитет за интегрирано управување со води е недоволен, а сè уште непостои и јасна поделба на надлежностите. - Сосема мал напредок е постигнат во разрешувањето на недостатоците кај системот за мониторинг на водите. - Планирањето и подготовката на инфраструктурни инвестиции сè уште доцни, а обезбедените средства се премногу мали во споредба со потребите на секторот. - Нема напредок во примената на принципот загадувачот плаќа. 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Транспонирањето на европското законодавство нема многу напреднато. - Административниот капацитет е недоволен на централно и локално ниво. - Недостатокот на координација помеѓу различните институции со надлежности во областа ја оневозможуваат имплементацијата на законодавството. - Планирањето и подготовката на инфраструктурни инвестиции сè уште доцни, а обезбедените средства се премногу мали во споредба со потребите на секторот. - Нема напредок кај принципот загадувачот плаќа. 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во секторот заостанува. - Националната стратегија за води сè уште не е усвоена. - Структурата за управување со речни сливови е воспоставена, но сè уште не е оперативна. - Административниот капацитет е недоволен и на локално и на централно ниво. - Недоволната координација меѓу надлежните институции ја отежнува имплементацијата. - Нема напредок во отстранувањето на грешките во системот за мониторинг на води. - Споредено со потребите во секторот, планирањето и подготовките на инфраструктурни инвестиции заостануваат, а финансирањето е на ниско ниво. - Нема напредок во примената на принципот загадувачот плаќа во системот за одредување на цената на водата што го отежнува работењето на станиците за третман на води.
<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба напори за нтамошно усогласување на законодавството. - Сè уште не се завршени Националната стратегија и акциониот план за заштита на природата. - Неадекватен административен капацитет и недостиг на опрема. - Недоволна координација меѓу разилните институции одговорни за заштита на природата. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија и акциониот план за заштита на природата треба да се усвојат. - Треба да се засили административниот капацитет. - Финансирањето на управувањето со заштитени подрачја е недовошно. - Сите чинители треба да бидат доволно вклучени. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансирањето на управувањето со заштитени подрачја е недовошно. - Националната стратегија и акциониот план за заштита на природата треба да се усвојат. - Треба да се засили административниот капацитет. - Сите чинители треба да бидат доволно вклучени. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден напредок е направен кај изготвувањето и усвојувањето на плановите за управување со заштитени подрачја, но барањата за учество на јавноста и консултации сè уште не се применуваат соодветно. - Имплементацијата на плановите за управување сè уште е неадекватна поради недостигот на систем за одржливост и финансирање, како и недоволен мониторинг. - Работата на Националната стратегија и АП за заштита на природата сè уште нема започнато.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА			
<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем недостиг на административен капацитет, особено на локално ниво. - Сè уште нема обука за инсоекторите. - Недоволна вклученост на засегнатите страни во процесот. - Индустриските оператори сè уште немаат изготвено вонредни планови. - Потребни се значителни натамошни напори. 	<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Транспонирањето на законодавството за големите постројки сè уште не е завршено. - Процедурите за издавање дозволи за ИСКЗ доцни. - Барањата за спроведување на консултација со јавноста во однос на издавањето на дозволи за ИСКЗ не се применува правилно. - Потребно е значително зајакнување на административниот капацитет, особено на инспекциите. 	<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Натамошното усогласување со законодавството на ЕУ претставува особен предизвик за државата. - Процедурите за издавање дозволи за ИСКЗ доцни. - Барањата за спроведување на консултација со јавноста во однос на издавањето на дозволи за ИСКЗ не се применува правилно. - Потребно е значително зајакнување на административниот капацитет, особено на инспекциите. 	<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за издавање дозволи за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето и натаму доцни. - Потребно е значително зајакнување на административниот капацитет, особено за издавање дозволи, контрола и инспекции.
<p>7. Хемикалии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е преземено законодавството на ЕУ во оваа област. 	<p>7. Хемикалии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се заврши со преземањето на ЕУ законодавството во овој сектор. - Нема административен капацитет (персонал и опрема). 	<p>7. Хемикалии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема административен капацитет. 	<p>7. Хемикалии</p>
<p>8. Генетски модифицирани организми (ГМО)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е завршено со законодавството на ЕУ во областа. - Треба зајакнување на административниот капацитет. - Не се формирани одделенијата за оценување на ризик и пуштање во промет ГМО, ниту се воспоставени потребните лаборатории. 	<p>8. Генетски модифицирани организми (ГМО)</p>	<p>(Областа ГМО по последната реформа на Заедничката земјоделска политика е префрлена во поглавје 12 – Фитосанитарна политика и безбедност на храна. Новата област во овој сектор е – Климатски промени)</p> <p>8. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се конкретни чекори за обезбедување на напредок во однос на утврдување на таргет за редукција/ лимитирање на стакленичките гасови и спроведување на acquis за климатски промени, особено трговија со емисии и придружување кон здружените напори на ЕУ. 	<p>8. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба стратегија за климатски промени. - Иако се повеќе се интегрираат мислењата за климатските промени во енергетската политика, сепак потребни се сериозни напори за нивно вклучување во сите секторски политики и стратегии. - Има иницијативи за промоција на соработката меѓу сите чинители за подигање на свеста за климатските промени, но напорите мора да се интензивираат.
<p>9. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недоволен административен капацитет. - Не се формирани единиците за справување со бучава на централно и на локално ниво. 	<p>9. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се заврши со преземањето на ЕУ законодавството во овој сектор. - Нема административен капацитет (персонал и опрема). 	<p>9. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема административен капацитет (персонал и опрема). 	<p>9. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема административен капацитет (персонал и опрема).
<p>10. Шумарство</p>	<p>10. Шумарство</p>	<p>10. Шумарство</p>	<p>10. Шумарство</p>

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

		<p>11. Цивилна заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потпишаниот меморандум за пристапувањето кон Финансискиот инструмент за цивилна заштита и Механизмот за цивилна заштита на ЕУ треба да се ратификува. 	<p>11. Цивилна заштита</p>
<p>11. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостиг на финансиска процена и механизам за мониторинг и евалуација на планот 2009-2014. - Недоволен капацитет на национално и локално ниво. - Сè уште не е ефективна координацијата на органите. - Нема средства во буџетот 2009 за проекти од ЖС (износот е многу мал). - Заштитата на ЖС не е добро интегрирана во политиките во другите области. - Не е соодветен инфо системот за мониторинг на ЖС. - Принципите се применуваат само делумно. 	<p>11. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема капацитет за имплементација на законодавството на централно и локално ниво. - Механизмите за координација на различните органи надлежни во секторот е слаба. - Дијалогот и вклучувањето на сите чинители треба да биде значително подобро. - Мониторингот на животната средина и системот за информирање и натаму е неадекватен. - Инвестициите во секторот се и понатаму исклучително ниски во споредба со потребите. - Потребите за заштита на животната средина сè уште не се добро интегрирани во другите секторски политики. 	<p>12. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Исклучително мали напори се вложени за зајакнување на административниот капацитет за примена на законодавството. - Нема ефективна координација меѓу сите надлежни за спроведување на законите на ЕУ за животна средина. - Нема доволна вклученост на сите чинители во секторот во донесувањето на одлуки. - Иако примената на законодавството е подобрена, сепак нема задоволително ниво. - Системот за мониторинг и информирање не е адекватен. - Инвестициите се мали во однос на потреби. - Не е интегрирана политиката во останатите секторски политики. - Принципите за претпазливост, превенција и загадувачот плаќа делумно се применува. - Административниот капацитет како и техничките и финансиските ресурси треба да бидат значително зајакнати со цел државата да може да се усогласи и да ги имплементира законодавството и барањата на ЕУ во областа на климатски промени. 	<p>12. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за имплементирање и примена на законодавството за животна средина и климатски промени е недоволен на локално и централно ниво. - Координацијата меѓу различните административни тела надлежни во секторот сè уште не е ефективна. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето политики и имплементацијата во другите сектори. - Вклученоста на другите чинители во донесувањето на одлуки е подобро, но сепак е недовошно. - Системот за мониторинг и информирање за животната средина мора понатаму да се развива. - Инвестициите во секторот се на многу ниско ниво.

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

Пристапно партнерство - Среднорочни приоритети - Усогласување со *acquis* од областа на заштита на потрошувачите и зајакнување на административните капацитети потребни за ефективен надзор на пазарот, Усогласување со *acquis* во областа на јавното здравство, попрецизно во областа на тутунот, крвта, човечките ткива и клетки и заразните заболувања. Зајакнување на институционалните, административните и финансиските капацитети во јавното здравство, Во областа на менталното здравје, да се развијат општински услуги како алтернатива за институционализација и да се обезбеди доволно финансиски средства за заштита на менталното здравје.

КОМЕНТАР – Главната забелешка и натаму се однесува на малата финансиска поддршка за Организацијата на потрошувачите на Македонија. Правата на потрошувачите се дополнително загрозувани поради недоволниот административен капацитет на Министерството за економија и координативното тело. Додека во секторот јавно здравство нема заостанати забелешки, должината на листата на нови во врска со темпото на реформите и состојбата во здравството плаши дека сериозно ќе заостануваме во областа.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Заштита на потрошувачите</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здружението за заштита на потрошувачи добива недоволен буџет. - Усогласеноста со законодавството на ЕУ треба да се потврди. - Пазарната инспекција и натаму е слаба. - Слаб административен капацитет на координативното тело. - Надлежностите на различните инспекторати сè уште не се прецизирани. - Недоволно средства, персонал и овластување се причини за ограничени способности за правење проверки од страна на инспекторите. - Не е преземено законодавството за маркетинг од далечина на потрошувачки финансиски услуги и забрани. - Медијацијата се користи ограничено. 	<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регулаторната и административната рамка и натаму е слаба. - Програмата за заштита на потрошувачите за 2009-10 беше имплементирана но имаше сериозно скратување на буџетот. - Средствата за заштитата на потрошувачите беа намалени на помалку од една третина на и онака лимитираниот буџет. - Недостатокот на финансиски средства најповеќе го засега работењето на ОЗП чиј буџет беше мален за пет пати. - Персоналот на одделот за заштита на потрошувачите во Министерството за економија беше мален. - Обезбедувањето на заштитата на потрошувачите и имплементацијата на законодавството останува слаба, а следењето на пазарот не обезбедува ефективна и транспарентна заштита на потрошувачите. - Административниот капацитет на координативното тело и натаму слабо, а надлежностите на инспекторатите нејасни. - Законодавството на ЕУ за нефер трговските практики, рекламирање од далечина на потрошувачки финансиски услуги и забрани не е транспонирано. 	<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Организацијата на потрошувачите на Македонија продолжува да работи на подигнувањето на свеста преку кампањи и реклами благодарение на зголемениот буџет, но сепак тоа е недоволно. - Административниот капацитет на Одделението за заштита на потрошувачите во Министерството за економија е низок. - Надзорот на пазарот сè уште не обезбедува задоволително ниво на ефикасна и транспарентна заштита на потрошувачите. - Административниот капацитет на координативното тело и натаму е слаб. 	<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансиската поддршка за ОПМ и понатаму е недоволна. - Административниот капацитет на Одделението за заштита на потрошувачите во Министерството за економија мора да биде зајакнат. - И покрај подобрувањата, пазарната инспекција не обезбедува целосна и ефикасна заштита на потрошувачите. - Административниот капацитет на координативното тело треба да биде значително зајакнат.

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансирањето на јавно здравство е исто како и 2008 и покрај воведувањето нова програма. - Спроведувањето на програмите за јавно здравство е без оперативна структура и адекватни финансии. - Ресурсите во болничкиот сектор се повисоки од оние во јавното здравство и примарната заштита. - ИТ-системот е подобар, но сè уште нема сеопфатна база на податоци. - Имплементацијата на стратегијата за безбедност и квалитет на крв доцни. - Треба да се потврди усогласеноста на донесените подзаконски акти од областа на безбедноста на крвта. - Институциите од менталното здравје и натаму немаат кадар и финансии. - Институционалната грижа за социјално ранливите и инвалидизирани лица бара повеќе напори и ресурси. - Треба посебен фокус за деца и млади со ментални проблеми. - Финансиските ресурси за борба против ракот не се доволни. 	<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Базата на податоци и системот за рано предупредување треба натаму да се подобрува. - Институциите за ментално здравје немаат доволно кадар и финансиски ресурси. - Регистарот за болни од рак е воспоставен, но не е целосно оперативен. - Државниот завод за статистика не обезбедува податоци за причините за смртта, бидејќи смета дека откривањето на таквиот податок е прекршување на тајноста на личните податоци. 	<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на законодавството за заразни болести. - Иако бројот на болни од СИДА и ХИВ позитивни, сепак за да се обезбеди натамошниот успех, мора да се гарантираат финансиски извори. 	<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегијата за борба/превенција од ХИВ/СИДА 2012-2016 и Националната стратегија за имунизација не се усвоени. - Институционалниот капацитет на националниот систем за трансфузија на крв треба дополнително да се зајакне. - Треба да се донесе второстепено законодавство и дополнителни правила за да се комплетира регулаторната рамка во областа. - Иако некои од институциите за ментално здравје беа реновирани, сепак имаат недостаток на вработени и мали финансии. - Буџетот на годишната програма е недоволен. - Нема напредок во спроведувањето на акцискиот план за ментално здравје кој се стреми кон креирање на систем за заштита на менталното здравје на ниво на општини, како алтернатива на поединечните институции. - Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка. - Мал напредок е направен при решавањето на проблемот на нееднаквоста во здравството. - Активностите за подигнување на свеста за ракот немаат доволно финансиска поддршка. - Годишната национална програма за ретки болести е усвоена, а буџетот е зголемен, но сепак е недоволен за да обезбеди целосна имплементација.
---	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Пристапно партнерство - Зајакнување на административниот капацитет за спроведување на царинското законодавството заради борба против прекуграничниот криминал. Натомашно усогласување на законодавството и постапките со *acquis*, особено во областа на транзит и распределба на тарифните квоти. Усогласување на Законот за технолошки индустриски развојни зони со *acquis*.

КОМЕНТАР – Постои континуиран напредок и во делот на законодавството и во делот на оперативниот капацитет во оваа област. Најголемата критика се однесува на недоволното вложување во градење и јакнење на капацитетите на кадрите за управување со проекти, за контрола на квалитетот итн. За првпат се наведува забелешката дека постои ризик од необезбедување на средства неопходни за одржување на скапата опрама на Царинската управа која е во најголем дел обезбедена со билатерална помош.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Царинско законодавство.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредени такси сè уште се применуваат, а не се во согласност со <i>acquis</i>. - Одредени одредби во Законот за технолошки и индустриски развојни зони не се усогласени со <i>acquis</i>. 	<p>1. Царинско законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште се применуваат одредени такси кои не се во согласност со <i>acquis</i>. - Одредени одредби во Законот за технолошки и индустриски развојни зони не се усогласени со <i>acquis</i>. - Царинското законодавство е прилично усогласено со <i>acquis</i>, освен во случајот на транзит на стока. 	<p>1. Царинско законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дobar напредок во царинското законодавство. 	<p>1. Царинско законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дobar напредок во царинското законодавство.
<p>2. Царинска управа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се развие сеопфатна ИТ стратегија и стратегија за поврзување со ИТ системи на Заедницата. 	<p>2. Царинска управа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се подобрува административниот капацитет на царинската управа, посебно за да може ИТ системите кои се развиваат моментално да се стават во целосна функција. - Потребно е да се развива политиката за човечки ресурси, вклучувајќи ја и етиката и борбата со корупцијата. 	<p>2. Царинска управа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дobar напредок во административниот и оперативниот капацитет. - Новиот с-м за обработка на царински декларации иако инсталиран, сè уште не е во функција кој со тоа го поткопа целосниот оперативен капацитет на Царинската управа. 	<p>2. Царинска управа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е да се осигураат одржливи финансиски ресурси за функционирање и одржување на опремата за царинска контрола. - Неопходен е натомашен развој на капацитетот на вработените за управување со проекти и за контрола на квалитетот за да се минимизираат ризиците поврзани со паралелната имплементација на поголем број ИТ развојни проекти како и за подобрување на успешноста на проектите.

ПОГЛАВЈЕ 30. НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ

Пристапно партнерство

КОМЕНТАР – Постои слаб напредок но, сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Заедничка трговска политика. - Системот за контрола на стоки со двојна намена не е целосно функционален.	1. Заедничка трговска политика	1. Заедничка трговска политика	1. Заедничка трговска политика
2. Билатерални договори со трети држави	2. Билатерални договори со трети држави	2. Билатерални договори со трети држави	2. Билатерални договори со трети држави
3. Развојна политика и хуманитарна помош	3. Развојна политика и хуманитарна помош - Недоволен институционален капацитет за учество во политиките на ЕУ, особено во областа на развојната и хуманитарната помош.	3. Развојна политика и хуманитарна помош - Постои слаб напредок но има сè уште недоволен институционален капацитет за учество во политиките на ЕУ, особено во областа на развојната и хуманитарната помош.	3. Развојна политика и хуманитарна помош - Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.
4. Заштита и спасување	4. Заштита и спасување	4. Заштита и спасување	4. Заштита и спасување

ПОГЛАВЈЕ 31. НАДВОРЕШНА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Спроведување на законодавството за извршување на заедничките позиции во областа на меѓународните рестриктивни мерки.

Среднорочни приоритети - Усогласување на потпишаната Спогодба со САД за условите за предавање на лица на Меѓународниот кривичен суд во согласност со насоките на ЕУ, усвоени од Европскиот совет во септември 2002.

КОМЕНТАР – Извештајот во ова поглавје се повикува на делот за политичкиот дијалог односно точката 2.3 – Регионални прашања и меѓународни обврски.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
1. Политички дијалог	1. Политички дијалог	1. Политички дијалог	1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)
2. Заедничка надворешна и безбедносна политика	2. Заедничка надворешна и безбедносна политика - Потребни се постојани напори да се намали бројот на нелегалното оружје и да се обезбеди построга контрола над посредувањето со оружјето.	2. Заедничка надворешна и безбедносна политика	2. Заедничка надворешна и безбедносна политика(дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски) - Нема посебен напредок во делот на спречување конфликти.
3. Европска безбедносна и одбранбена политика	3. Европска безбедносна и одбранбена политика	3. Европска безбедносна и одбранбена политика	3. Европска безбедносна и одбранбена политика

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

Пристапно партнерство - Ревизија на нацрт-политиката за јавна внатрешна финансиска контрола (ЈВФК) и изготвување на закони за ЈВФК и за внатрешна контрола, за политиките и сегашното законодавство за ЈВФК да бидат сеопфатни и конзистентни и ажурирање на акцискиот план за спроведување на среднорочните приоритети поврзани со ЈВФК, Заокружување на воспоставувањето на одделенија за внатрешна ревизија во централните државни институции, како и формирање слични одделенија на општинско ниво каде одговара, и да се обезбеди соодветен кадар, обука и опрема, Развивање ефикасни системи за управување, следење, контрола и ревизија за децентрализирано спроведување на програмите од прет-пристапните инструменти на ЕУ.

Среднорочни приоритети - Натомшно спроведување на моделот за јавна внатрешна финансиска контрола (децентрализирана одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) преку кохерентно законодавство и соодветни институционални капацитети, под водство на Министерство за финансии, Натомшно јакнење на оперативните капацитети, функционалноста како и финансиска независност на Државниот завод за ревизија, Спроведување на постапките и административен капацитет со цел да се обезбеди ефикасна заштита на финансиските интереси на ЕЗ.

КОМЕНТАР – Наспроти експлицитните обврски од Пристапното партнерство за кохерентно законодавство за ЈВФК и за постојано јакнење на институционалните, оперативните капацитети за ЈВФК, како и за независност на ДЗР, во реалноста Владата води поинаква политика. Така, политиките, стратегиите и акциските планови упорно не се изготвуваат, нема никакво разгледување на извештаите на ДЗР, нема измени на Уставот за јакнење на независноста и заштита на неговиот интегритет. Сето ова, заедно со недостигот од среднорочна фискална стратегија (што ЕК го наведува дури 4 пати во извештајот!) укажува на целосниот недостаток на политичка волја на Владата за барем минимум транспарентност и отчетност во трошењето на парите на граѓаните од страна на државните институции, јавните претпријатија и бројните буџетски корисници. Ова само се потврдува со барањето на ЕК за конечно превземање на одговорност од страна на менаџерите на сите овие ентитети. Оттаму, логичен е заклучокот зошто нема интерес за отстранување на забелешките на ЕК кои се однесуваат на јакнење на ЈВФК и на ДЗР како главен контролор и своевиден куче-чувар на јавните пари.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Десет одделенија на локално ниво не се кадровски екипирани. - Нема адекватни обуки за внатрешна ревизија. - Институционалниот капацитет на Одделението за хармонизација на внатрешната контрола во Министерството за финансии е подобрен, но не доволен. - Треба да се ажурира документот за внатрешна контрола за да ги вклучи среднорочните и долгорочните планови за развој како и акциски план за имплементација. - Финансиската и функционалната независност на ДЗР треба да се заштити. - Соработката со Парламентот сè уште не задоволува. - Нема процедури за разгледување и спроведување на наодите и препораките на ДЗР. 	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Владата усвои стратегија за развој на јавна внатрешна финансиска контрола која не вклучува среднорочни и долгорочни политички приоритети. - Имплементацијата на законот за јавна внатрешна контрола доцни, а и кај сите буџетски корисници се потребни дополнителни напори за основање единици за финансиски работи и внатрешна контрола. - И со изменетиот Закон за државна ревизија не постои формален механизам за разгледување на годишниот извештај на ДЗР пред парламентот. 	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на законодавството и понатаму е бавно. - Стратегијата за развој на ЈВФК треба да се ажурира за да вклучи среден и долгорочен акциски план. - Доцнења при воведување на единици за финансиска контрола и внатрешна ревизија; недоволен број на кадар кај некои единици; комитетите за ЈВФК се сè уште надвор од функција. - Останува да се развие стратешки документ за ЈВФК и законско одделување на внатрешната ревизија од финансиската инспекција. - Не е воспоставен формален механизам за собраниска контрола на извештаите на Државниот завод за ревизија; соработката со Собранието сè уште загрижува. - Независноста на ДЗР допрва треба да се зацврсти со Уставот. 	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Среднорочната фискална стратегијата за 2013-2015 која поставува основни буџетски параметри не е усвоена согласно закону. - Недостасуваат ажуриран стратешки документ за ЈВФК за 2012-2014, соодветен акциски план и Закон за финансиска инспекција. - Законот за ЈВФК и подзаконските акти се имплементираат со задоцнување. - Директорите на институциите допрва треба да ја прифатат менаџерската одговорност и да делегираат обврски. - Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР. - Не е воспоставен формален механизам за соработка меѓу ДЗР и Собранието, посебно во врска со проследувањето на извештаите за ревизија.

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА			
2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ	2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ - Треба да се воспостави формална служба за борба против измами.	2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ - Направен е одреден напредок во усогласувањето со ЕУ законодавството.	2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ - Потребно е натамошно зајакнување на административниот капацитет на Службата за координација при измами, исто како и оперативната соработка меѓу АФКОС и нејзините партнери, вклучуваќи го и OLAF.
3. Фалсификување на еврото - Истражните капацитети се слаби. - Големи недостатоци на опрема, кадар, обука, главно во НБРМ.	3. Фалсификување на еврото - Истражните капацитети остануваат слаби и покрај организирањето на одредени обуки на полето на откривање на фалсификувани банкноти.	3. Фалсификување на еврото - Направен е напредок во борбата против фалсификување на еврото.	3. Фалсификување на еврото - Направен е добар напредок во борбата против фалсификување на еврото.

ПОГЛАВЈЕ 33. ФИНАНСИСКИ И БУЏЕТСКИ ОДРЕДБИ

Пристапно партнерство

КОМЕНТАР – И оваа година ќе го повториме нашиот коментар за напредокот во ова поглавје од претходната кој гласеше: „Во ова поглавје напредокот е невидлив, а клучните забелешки од 2010 година остануваат“. Она што е видно е недостатокот на волја за почнување на некакви минимални подготовки во ова подрачје, иако некои од нив како борбата со неформалната економија и борбата со даночното избегнување се релевантни не само за полнење на буџетот на ЕУ, туку многу повеќе за македонскиот буџет и економија.

Извештај за напредокот 2009	Извештај за напредокот 2010	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012
<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p>	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничен напредок во институционалниот капацитет на Царинската управа. - Внатрешна контрола и надворешна ревизија не задоволуваат. - Треба да се воспостават координативни структури и правила за правилно пресметување, наплата, плаќање и контрола на сопствените ресурси, како и известување на ЕУ за спроведувањето на тие правила. 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - Во поглед на административната структура, потребна е целосна оперативна структура за координација со цел да се обезбедат целосна пресметка, предвидување, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е зајакнување на административната инфраструктура со цел да се обезбедат идната прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. - Треба да се воспостават соодветни структури за координација за водење/насочување и управување на претпристапните подготовки за сопствените ресурси и треба да се воспостават работни процедури. - Потребен е натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната евазија и измамата како и за намалување на неформалната економија.
<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот за внатрешна контрола и финансиски менаџмент се подобрени, но не се задоволителни. - Мал напредок има кај подобрувањето на оценките на сивата економија. - Бројот на одделенија за внатрешна ревизија кај буџетските корисници се зголеми, но капацитетот на релевантните органи за примена на правилата сè уште не е доволен. 	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот за ВРФК во јавната администрација е недоволен. - Треба натамошни напори за борба против даночните евазии. - Ограничен напредок во правење исцрпни национални сметки. - Ограничен напредок во примената на ЕСА95 методологијата и кај подобрувањето на оценките на сивата економија. 	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ</p>